

GORENJSKI GLAS

GLASILO
SOCIALISTIČNE
ZVEZE
DELOVNEGA
LJUDSTVA ZA
GORENJSKO

Obisk pri mojstru domače obrti

Šušarske lešcerbe bodo spet svetile

Pomoč Teranovi družini na Ovsišah

Kako lepo je spoznanje, da nisi sam...

Podnart, 27. januarja - Na Ovsišah pri Podnartu, pod robom, v teh zimskih dneh sonce postaje le za kašne pol ure na dan. Malo pred hišo številka 47 na Ovsišah smo se v petek popoldne zbrali: članice odbora organizacije Rdečega križa Podnart, predstavniki krajevne skupnosti, redakcije Radia Triglav Jese-

76 ljubljanska banka
Temeljna banka Gorenjske Kranj
Gorenjc in banka — formula prihranka

Gremo po poti latinskoameriških držav?

V tej deželi je nekaj gnilega, si je bržčas mislila poslovodkinja ene izmed kranjskih živilskih trgovin, ko je ugotavljala, da se konzumno mleko ni podražilo že od oktobra (v soboto se pa vendarle je), medtem ko se je posoda, v kateri se kuha mleko, v tem času že za več kot štiristo odstotkov. Pa to vsekakor ni edini primer! Kar precej izdelkov se je samo januarja podražilo dvakratno, trikratno in celo štirikratno, tako da se ljudje, ki vedo, da je bila lani uradno "izmerjena" inflacija 251-odstotna, neuradno pa še nekaj večja, ob tem le sprašujejo, kam to pelje. Gremo po sledi latinskoameriških držav, kjer merijo inflacijo že s štirimi številkami in kjer so cene v trgovinah popoldne drugačne, kot so bile dopoldne? Tudi v Sloveniji je znan podoben primer, resda še ne tako drastičen, pa vendarle zanimiv: v znani tovarni pohištva so lani redno spreminjali cene vsak mesec, torej dvanajstkrat v letu, letos pa so trgovcem že obljubili, da bodo prejeli nove cenike na pol meseca in da bodo njihove cene torej poskočile kar štirindvajsetkrat. Se v posebej hudi stiski so proizvajalci oblačil, ki morajo že zdaj določiti cene za jesensko-zimsko kolekcijo: kakšno inflacijo vračunata - tristo-, štiristo-, petstodstotno?

V razmerah, ko je v državnem vrhu pravo brezvladje (stari izvršni svet je ambicioz, da bi zaustavil inflacijo, že pokopal, novi se šele obli-

kuje; v zvezi komunistov, ki ima še vedno vodilno vlogo, pa se raje pripravijo, kot da bi se lotili resnih gospodarskih in družbenih problemov), so takšna vprašanja, ki si jih zastavljajo tekstilci - pa ne le ti, temveč še mnogi drugi - razumljiva in opravičljiva. Da so ponovovetne podražitve eden najresnejših problemov, dokazuje tudi to, da naj bi o njih v kratkem spregovorili v zvezni skupščini. Problematika je bila sicer že enkrat uvrščena na dnevni red, vendar so jo očitno zaradi pomanjkanja (zanesljivih) podatkov "prihranili" za eno od prihodnjih sej.

In kar je ob tem za ljudi najbolj boleče, je pravzaprav to, da plače ne sledijo podražitvam in da za povprečni osebni dohodek dobijo vse manj. Na Gorenjskem so bila januarska izplačila decembrskega zaslužka (brez poračunov) resda za trideset do petdeset odstotkov višja kot mesec prej, vendar je to v primerjavi s cenovnimi skoki bolj ali manj kaplja v morje. Kam nas to lahko pripelje, pa so minulo sredo opozorili delavci kranjske Planike, ko so za nekaj ur ustavili proizvodnjo in med drugim tudi zato, ker vse težje živijo, zahtevali manjše razmerje med najnižjo in najvišjo plačo. Kaj pa je to drugega kot (skromna) težnja po uravnilovki in uveljavitvi za družbo in za njen razvoj nesprejemljive filozofije o "enakih želodcih"?

C. Zaplotnik

Včeraj v Planiki

Stavka se je nadaljevala

Kranj, 30. januarja — V Planiki so prejšnjo sredo stavkali in postavili vodstvu delovne organizacije "ulti-mats", da do ponedeljka zjutraj sprejme njihove zahteve. Marica Čemažar, predsednica sindikata in namestnica predsednika stavkovnega odbora, je povedala, da je vodstvo uresničilo 90 odstotkov njihovih zahtev, vendar pa predvsem delavci v proizvodnji s predlogom o 28- oziroma 30-odstotnem povišanju plač (zahtevali so 40-odstotno) niso bili zadovoljni in so v ponedeljek okrog devetih ustavili stroje. Stavkovni odbor je sicer delavcem pojasnil, koliko je možno povišati plače in kaj to pomeni za finančni položaj delovne organizacije, vendar predsednica sindikata okrog dvanajstih še ni vedela natančno povedati, ali se bo stavka nadaljevala ali nehala. Veliko je odvisno od tega, je dejala, kako bo na predlog vodstva reagirala popoldanska izmena delavcev.
C. Z.

Pred sejo RK ZSMS

Ideološki plenum

Ljubljana - Za jutri, 1. februarja, so mladinci napovedali tretjo sejo svoje republiške konference z osrednjo točko dnevnega reda, ki so jo naslovlili "Za demokracijo". Gre za posebno gradivo, ki smo ga v Gorenjskem glasu že komentirali in je doslej izzvalo veliko polemike predvsem v ljubljanski mladinski organizaciji, vendar ostaja po sklepu 9. seje predsedstva RK ZSMS nespremenjeno.

Ob "mladinskem ideološkem plenumu" bo potekala tudi cela vrsta spremljevalnih prireditev. Tako bodo ob Can-

karjevem domu, kjer bo seja, postavljene različne stojnice (Aleph, Časopis za kritiko znanosti, Odbor za družbeno zaščito norosti, KRT...), hkrati bo potekal tudi poseben video program (ljubljski program...). Predstavilo se bo gibanje za zdravo prehrano, nastopilo bo gledališče Ane Monro in glasbena skupina Center za dehumanizacijo. Posebej velja opozoriti na mladinski program na ljubljanski Televiziji, ki bo (privikrat) potekal med 20. in 22. uro na 11. TV mreži.

V. B.

Franc Šetine v Trziču

Trzič, januarja - Občinska konferenca socialistične zveze Trzič organizira v četrtek, 2. februarja, ob 17. uri v osnovni šoli heroja Bračiča v Bistici v Trziču razgovor o aktualnih družbenopolitičnih razmerah v Sloveniji in Jugoslaviji, na

katerem bo uvodne misli podal član Predsedstva CK ZKS Franc Šetine. Odgovarjal bo tudi na zastavljena vprašanja. Vabljeni so vsi Trzičani in drugi Gorenjci, ki jih zanima današnji trenutek.

D. D.

Smučarski praznik

Kranj, 30. januarja — V Vailu na smučiščih Beaver Creek v Koloradu se je v nedeljo začel smučarski praznik, trideseto svetovno prvenstvo v alpskem smučanju, in bo v središču pozornosti vse do 12. februarja. Svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah se je začelo leta 1931 v Mürrau v Švici. Na dosedanjih svetovnih prvenstvih so nastopali tudi jugoslovanski alpski smučarji. Največ so dosegli leta 1982 v Schladmingu. V slalomu je bil Bojan Križaj srebrni, Boris Strel pa v veleslalomu bronast. Od ženske reprezentance je največ dosegla na svetovnem prvenstvu v Crans Montani leta 1987 Mateja Svet. Osvojila je tri kolajne. Bila je srebrna v veleslalomu, v slalomu in bronasta v superveleslalomu.

V nedeljo so na smučišču Beaver Creek začele uvodno tekmo ženske v kombinacijskem slalomu. Na prvem nastopu je zmagala Švicarka Vreni Schneider, tretja je bila Mateja Svet in sedma Katjuša Pušnik. V prvi vožnji je odstopila Veronika Šarec. Obe naši smučarki imata lepe možnosti za dober uspeh v kombinaciji. V četrtek jih čaka še kombinacijski smuk.

D. Humer

Spediterji pod skupno streho - Prvič nasploh se je v Sloveniji zgodilo, da so spedijske delovne organizacije združile sredstva in zgradile skupen objekt - na Plavškem travniku na Jesenicah stoji danes lepa stavba, kamor so se že preselili vsi spediterji in kjer bodo sprejemali ves tovorni promet, ki ga pričakujejo leta 1991, ko bodo odprli karavanski predor na Hrušici. - Foto: D. Sedej

Kultura in politika

Vodstvo Cankarjevega doma se je ob neki priložnosti pohvalilo, da se partijska kulturna politika, Kmecl in Bratec, doslej še nista po svoji poklicni dolžnosti kakorkoli spotaknila ob umetniški program slovenske hiše kulture. Primer je dovolj zgovoren, obenem pa zveni kot kompliment partiji. Sliši se morda čudno, toda v razmerah, kakršne nas dajejo, je treba govoriti tudi o razmerah v enem delu države, kjer umetnost in kultura lahko diha brez ideološkega varo-

vala. Kajti umetnost vendar lahko govori sama. Umetnost je lahko politična, vendar je sama odgovorna za svojo političnost tako kot za svojo strokovnost. Ni mogoče, da bi se iz politike odtegnila, toda mora se zavedati političnosti svojega umetniškega naboja.

Po eni strani prav gotovo ni mogoče, da bi kultura živela iztrgana iz tega, kar se dogaja. V času, ki ga živimo zdaj, ko se iz enih delov države sliši vse glasnejše bobna-

nje, kultura ne more ostati brez posledic. Kako hude bodo, je težko napovedovati. Toda v časih, ko se lahko uporablja kultura proti kulturi v imenu politike, je vprašljivo ali in kdaj bo mogoče znova doseči sožitje kulture in sožitje sploh. Zardevanje raznih akademikov in raznih umetnikov bo zelo skromen obliž za posledice podrejanja kulture in umetnosti dnevnim potrebam politike.

L. M.

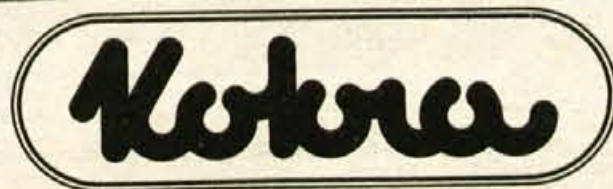
Stavba kmalu pod streho - Žičnice Kranjska gora so lani začele za Larixom graditi večnamenski objekt, v katerem bodo garderobe, sanitarije, centralna blagajna za smučarje. Objekt bo vsekakor dobrodošel smučarjem, saj bo tako na enem mestu vse, kar si bodo želeli. Z deli nadaljujejo vso zimo in bo stavba tako nared za prihodnjo smučarsko sezono. - Foto: D. Sedej

V SREDO, 1. FEB., ob 11. uri

OTVORITEV NOVE TRGOVINE KOKRE KRANJ

PRODAJA ZA MLADE:

konfekcija, pletenine, perilo, modni dodatki, športna konfekcija in dekorativna kozmetika

Trgovska delovna organizacija, Kranj

V ŠKOFJI LOKI

POLEG AVTOBUSNE POSTAJE

DISKONTNA PRODAJA:

perilo, posteljnina, nogavice in brisače

IGOR GUZELJ
ZUNANJEPOLITIČNI KOMENTAR

Nauki »karnevala« v Washingtonu

Prvi vtis, ki je spremljal odhod Ronalda Reagana in prihod Georga Busha v Belo hišo, je bil tudi iz evropskega zornega kota bolj ali manj karnevalski: spektakel ob zamenjavi predsednikov je prevzel vse. Jugoslovanska sredstva javnega obveščanja seveda niso nobena izjema.

Žal pa je (za razliko od občinstva drugod po Evropi) naše bralstvo, poslušalstvo in gledalstvo v naslednjih dneh dočakalo le malo resnejših, vsebinskih komentarjev k »reelekciji« v konici izvršilne oblasti ZDA. Reči hočemo, da državljanom SFRJ skoraj nič ne povedo analize notranjepolitičnih pasti, ki prežijo na Busha, in ki pomenijo neprijeten del Reaganove zapuščine. Kako se bo nova ameriška administracija lotila prenakreke proračunske potrošnje in neporavnanih federalnih dolgov, je za Američane najbrž zanimiva tema, medtem ko za Jugoslovane predstavlja zgolj mašilo, s katerim so uredništva prikripla odsotnost razmišljanj o bistveno spremenjenem odnosu Združenih držav do sveta okrog sebe. Spremenjen odnos kajpak narekujeja otoplitev med velesilama ter dejstvo, da je zahodna Evropa iz varovanja Amerike prerasla v vsaj enakovrednega partnerja, ki se je gospodarsko osamosvojil in ki ji utegne zelo kmalu zrasti čez glavo. »Globalnim interesom« ZDA na stari celini zadnja leta ne daje več tona vojaško-strateška komponenta, saj bipolarna razparceliranost planeta in jasno potegnjene konfliktni ločnice izginjajo; v ospredje so stopile kapitalne oziroma tržno-ekonomske prvine, to pa jemlje težo klasičnim vmesnim conam in sivim tamponskim ozemljem, zarinjnim med ideološko sovražna in sistemsko nezdružljiva bloka.

Jugoslavija, dolgo eden ključnih tamponov na južnem boku sovjetske hemisfere, v bodoče očitno ne more več računati s posebno naklonjenostjo Zahoda, izraženo v ugodnostih, kakršne je zaradi specifične geografske lege in zaradi še bolj specifične nevtralnosti uživala 35 povojnih let. Nenadoma ni dovolj, da je, kjer je, in da tam do nadaljnjega tudi ostane. Američani so opustili »sintetično« gledanje nano; zdaj jo secirajo in strukturno razčlenjujejo, kar je značilen nasledek procesa, ko mednarodne stike, naveze in razveze začnejo odločilno krojiti tabor finančnikov, trgovcev in lastnikov kapitala namesto ideologov, generalov in državnih poglavarjev. Načelno je zasuk pozitiven, čeprav nam v luči jugoslovanskih konkretnosti nikakor ni v prid: o nacionalnih razhajanjih, o razvojnih razlikah, o gospodarskih neskladjih in o notranjih razprtijah v Jugoslaviji ve danes Amerika več, kakor kdajkoli doslej.

Znašli smo se namreč pod lupo washingtonskega establishmenta, bank in sedme sile v isti sapi, pri čemer so ugotovile porazne. Michael C. Ellis, pooblaščenec treh najuglednejših svetovnih agencij v ZDA, je — denimo — po šestih mesecih »službenega obiska« pri nas lani spomlad napisal strokovno študijo, v kateri lakonično pravi, da je naša država spričo visoke stopnje nepredvidljivosti naložbeno tvegan partner, da ji padajoča kupna moč ljudi zmanjšuje dohodkovno privlačnost, da prihaja v poštev le strogo namensko kreditiranje redkih marketinško zasnovanih programov, ki jih je treba izpostaviti še dodatni selekciji, da pa tuji posjilodajalec mora terjati jamstvo države, ker čvrste pravne zaščite zanj ni oziroma so od zgoraj vsiljeni pogoji poslovanja iz meseca v mesec drugačni.

Ali, prevedeno v laični jezik, Jugoslavijo je mr. Ellis ocenil slabše kot Madžarsko. Izločil jo je celo iz širšega kroga perspektivnih kooperantskih držav s socialistično ureditvijo in svojim delodajalcem priporočil, naj morebitni pionirski pohod v neznanu raje prepustijo evropskemu biznisu.

Georg Bush bo po napovedih v gospodarstvu vlek izrazilo pragmatične poteze, podpreje ameriškim koristim. In te zares nimajo nič skupnega z obnašanjem bivšega svetovnega dolarskega Miklavža, ki je nekoč v udobni preteklosti nemara opravičevalo karnevalsko površno pisanje o inavguracijah v Washingtonu, danes pa samo potrjuje našo kratkovidnost.

Začelo se je v Podljubelj

Tržič, januarja - V soboto, 28. januarja, so se v tržički občini pričele temeljne kandidacijske konference za opredeljevanje do predloga možnih kandidatov za člana predsedstva SFRJ. Prva je bila v soboto v Podljubelju, zelo dobro je bila obiskana, druga sinoči v Bistrici, v petek, 3. februarja, bo v Lešah in v Brezjah pri Tržiču, 5. februarja bo v Lomu, 6. na Ravnah, 7. v Pristavi, 8. v Kovorju, 9. v Jelendolu, 14. februarja pa v Tržiču — mestu in v Križah. Vse konference bodo združene z zbori krajanov, na katerih bodo občani obravnavali tudi izhodišča gospodarske in razvojne politike za leto 1989 v Tržiču ter vso krajevno problematiko. Obenem bodo temeljne kandidacijske konference potekale tudi po delovnih organizacijah, ki bodo povezane z aktualnimi gospodarskimi vprašanji in problemi posameznih delovnih organizacij.

D. D.

GORENJSKI GLAS

Ob 35-letnici izhajanja je kolektiv Gorenjskega glasa prejel red zaslug za narod s srebrno zvezdo

Ustanoviteljice Gorenjskega glasa so občinske konference SZDL Jesenice, Kranja, Radovljice, Škofje Loke in Tržiča

Izdaja Časopisno podjetje Glas Kranj, tisk ČGP Delo Ljubljana

Predsednik časopisnega sveta: Boris Bavdek

Gorenjski glas urejamo in pišemo: **Stefan Žargi** (glavni urednik in direktor), **Leopoldina Bogataj** (odgovorna urednica), **Jože Košnjek** (notranja politika, šport), **Marija Volčjak** (gospodarstvo, Kranj), **Andrej Zalar** (gorenjski kraj in ljudje, komunalne dejavnosti), **Lea Mencinger** (kultura), **Helena Jelovčan** (izobraževanje, iz šolskih klopi, Škofja Loka), **Cveto Zaplotnik** (kmetijstvo, kronika, Radovljica), **Darinka Sedej** (razvedrilo, Jesenice), **Danica Dolenc** (tradicije NOB, naši kraji, za dom in družino), **Stojan Saje** (družbene organizacije in društva, SLO in DS, ekologija), **Danica Zavri-Zlebir** (socialna politika), **Dušan Humer** (šport), **Vilma Stanovnik** (Tržič, turizem), **Vigo Bešter** (mladina, kultura), **Franc Perdan** in **Gorazd Sinik** (fotografija), **Igor Pokorn** (oblikovanje), **Nada Preve** in **Uroš Bizjak** (tehnično urejanje) in **Marjeta Vozlič** (lektoriranje).

Naslov uredništva in uprave: Kranj, Moše Pijadeja 1 — Tekoči račun pri SDK 51500-603-31999 — Telefoni: direktor in glavni urednik 28-463, novinarji in odgovorna urednica 21-860 in 21-835, ekonomska propaganda 23-987, računovodstvo, naročnine 28-463, mali oglasi 27-960.

Časopis je oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju 421-1/72.

uredništvo tel. 21860

Branko Iskra, predsednik medobčinskega sindikalnega sveta za Gorenjsko

Ne jadikujmo nad cenami, zagotovimo ekonomske plače

Kranj, 27. januarja - Življenjski stroški naraščajo prek vseh razumnih meja, pravkar se je podražilo vse, kar v vsakdanjem življenju neobhodno potrebujemo. Plače tega galopa ne dohajajo, že lani so (uradno) zaostajale za petino, letos se ta neumorni tempo nadaljuje. Dve povprečni plači že nista več dovolj, da bi pokrili vsaj minimalne, kaj šele povprečne življenjske stroške. Če se vsemu temu pridruži še negotovost, ali bo tovarna v prihodnje še lahko nudila delo in kruh, nič čudnega, da ljudje stavkajo.

Kaj je sprožilo zadnji stavkovni plaz?

»V rasti osebnih dohodkov v odnosu na cenovno politiko smo v silnem zaostanku tudi letos. Plače realno padajo že 12 odstotkov, čeprav je v resoluciji začrtano, da morajo vsaj minimalno rasti. Plače so nizke, družbeno-ekonomski položaj delavca kritičen. Stavkovni val nas od lanskega septembra opozarja na to. Vendar plače niso vedno edini vzrok stavk. Ljudi skrbi tudi notranje stanje v podjetju, razmere v siceršnji družbi, neperspektivnost njihove delovne organizacije, pomanjkanje informacij o tem, kaj je z njihovo delovno organizacijo v teh razmerah. Vdostvo o vsem tem veliko več ve kot delavci, slednjim pa je navadno šele stavka ali izredni zbor priložnost, da se s stvarmi pobliže seznanijo. Tudi zadnje stavke na Gorenjskem so pogojevali ti vzroki.«

Se je kultura stavkanja kaj spremenila, odkar delavci stavkajo po stavkovnih pravilih?

»Stavke smo resda pripeljali v ustavna dopolnila, med delavci, osnovnimi sindikalnimi organizacijami in njihovimi izvršnimi odbori pa še niso zažela pravila. Navadno se z njimi seznanijo, ko se stavka že začne. Vendar je uspeh stavke močno odvisen ravno od prve faze, od priprave stavke, formi-

ranja stavkovnega odbora, postavljanja jasnih zahtev, vzpostavitev pogajalskega odnosa med stavkajočimi in drugo stranjo. Če vsega tega ni, seveda ne moremo trditi, da smo pripravljeni na stavko večjega obsega, denimo v družbenih dejavnostih, ki utegnajo ta čas postati aktualne. V sindikalni listi smo delno opredelili tudi pravico do nadomestila v času stavke, vendar take stavke, ki teče po pravilih igre (da jo napoveš, postaviš zahteve, časovno omejiš), ne pa da stavkaš vnedogled in ves ta čas prejemaš nadomestilo.«

Jugoslovanski sindikat se je nedavno izpostavil z apelo po brzdanju cen. Zadnje podražitve nam vsiljujejo vprašanje o nenacelnosti ali nevlivnosti sindikata.

»Zahteva jugoslovanskega sindikata po brzdanju cen je ob dejstvu, da skušamo vpeljati trg, naivna in neargumentirana teorija. Naše prizadevanje bi moralo biti

Zadnji lanski stavkovni val je zajel Kibernetiko in Gozdno gospodarstvo v Kranju, še prej pa Telematiko, na Jesenicah troje tozov v Železarni, Integral in Železniško gospodarstvo, v Radovljici Verigo in Sukno Zapuže, v Tržiču BPT in Pekov toz v Trbovljah, v Škofji Loki pa LTH. Že letos pa so stavkali delavci v Planiki, Gozdnem gospodarstvu v Škofji Loki in Kranju ter znova v Pekovem tozdu v Trbovljah.

usmerjeno v zagotovitev ekonomskih plač, s katerimi bomo lahko lovili ekonomske cene. Sindikat s takimi zahtevami ne dela posebnih uslug svojem ugledu. To velja tudi za zahteve, naj bi se razmerja v plačah gibala v razponu 1:3. To se mi zdi nesprejem-

Solidarnost postavlja nove meje

Revne še narava rada tepe

Kranj, 26. januarja - Kar nekaj pikrih besed je bilo v občinskem izvršnem svetu izrečenih na račun medrepubliške solidarnosti pri odpravljanju posledic naravnih nesreč. Najbolj bode v oči primerjava lanske škode zaradi suše v Sloveniji, ocenjene na 400 milijard dinarjev, ki jo bomo v republiki pokrili sami, in škode zaradi poplav v petih srbskih občinah, ocenjene na 702,9 milijarde dinarjev (kar pomeni 6,5 odstotka družbenega proizvoda v tej republiki, ustvarjenega 1987. leta), ki jo bodo v višini 246,7 milijarde dinarjev solidarno snokrile druge republike do leta 1992.

Nekateri člani izvršnega sveta so vztrajali pri odgovorih na vprašanje, koliko od 246,7 milijarde dinarjev pomoči petim srbskim občinam odpade na Slovenijo in kakšni so kriteriji za pridobitev medrepubliške solidarnosti, če je Srbija s 702,9 milijarde dinarjev škode upravičena do nje, Slovenija, ki je štirikrat manjša, pa s 400-milijardno škodo ne. (Za odpravo posledic lanske suše je v Sloveniji na voljo le osem milijard dinarjev, ki bodo razpršene na 43 občin!)

Komunizem v zdravstvu

Oni dan sem na razprodaji kupil par čevljev za 17.000 dinarjev, čeprav jih prav nič ne potrebujem, je v neformalnem delu razprave o zdravstvu zadnjič navedel eden od udeležencev. Na oko ta prozaična izjava z zdravstvom nima nič skupnega, poznavalcu, ki ima pobliže opraviti z razprodajo zdravstva, pa iskra brž preskoči v to smer. Zdravstvo ne le da je na prav poceni razprodaji, temveč je že sistemsko zasnovano tako, da je vsem na voljo skoraj zastoj. Je torej kaj čudnega, če se ga z veliko žlico poslužujejo vsi od prvega

bolnika do zadnjega hipohondra? Velikodušni sistem, ki stori te ne prodaja, temveč jih razpisno podarja, je ustvaril tudi neznanstvo povpraševanje. Umetno narasle potrebe so izzvale širjenje zmogljivosti.

Če se znova vrnemo k čevljevem: če bi jih potrošnik dobil zastoj, ne bi ostal pri dveh parih letno, temveč bi si jih privoščil, kolikor bi mu duša dala, najsi jih potrebuje ali ne. Obutvene tovarne bi spričo velikega povpraševanja večale svoje proizvodne zmogljivosti, gradile, za-

Predlog novega družbenega dogovora o načinu uporabe in upravljanju s sredstvi solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v Sloveniji v bistvu odgovarja na prejšnje vprašanje. Ključen je družbeni proizvod oziroma cenzus za pridobitev solidarnosti, ki se zdaj tudi v Sloveniji prilagaja medrepubliškemu dogovoru. Razvita občina bo po novem lahko dobila solidarnostni denar, če bo škoda zaradi naravne nesreče preseгла štiri odstotke njenega družbenega proizvoda (doslej tri), nerazvita pa, če bo škoda večja od poldrugega odstotka družbenega proizvoda (doslej en odstotek).

Solidarnostnega denarja namreč manjka. Zato je v dogovoru novo tudi to, da solidarnost lahko nastopi šele v primerih, ko proti naravni nesreči ni mogoče zavarovanje pri zavarovalni skupnosti. Bistvena novost se dotika še načina odločanja o uporabi solidarnostnega denarja. Zdej za vsak škodni primer posebej odločajo vse občinske skupščine v Sloveniji, kar dolgo traja in je zato manj učinkovito, medtem ko bo po novem denar delil odbor udeležencev neposredno; v njem bo tudi človek z Gorenjske.

H. Jelovčan

posiovale, proizvajale se več in več čevljev, te pa spet zastoj delile ljudem. Zgodba o čevljih nam slika komunistična nebesa, kjer ima vsakdo po svojih potrebah, a priznajmo, da v današnjih tržnih časih zveni kot naivna karikaturna. Toda, kako da nam povsem enaka zgodba o zdravstvu ni videti kot karikaturna?

Ker smo v nekaj letih zdravstvo na ta način pod ceno razprodali, zdaj v tamkajšnjih blagajnah prede pajek, strokovnjaki pa na vse pretege iščejo odre-

šilno formulo, ki naj bi bila postavljena bolj tržno. Toda ena je že neslavno propadla: kampanjski julijski ukrepi, ki smo jih ljudje občutili kot veliko dražja doplačila za zdravstvene storitve. Ker se ni obnesla (ljudje smo se tudi tu privadili višji ceni, ki ji je inflacija že v dveh mesecih otopila ost), so se tudi zdravstvene participacije spet vrnilo na staro ceno. In tako se spet vračamo k uvodni misli o razprodaji, ki jo ponovleto izkušnja s participacijo le še potrjuje.

D. Z. Žlebir

Politični kapital 17. seje je bil izničen

Osrednji domači dogodek, o katerem je bilo že v minulem tednu veliko razprav in polemike in ki hkrati vzbuja veliko pozornost doma in v svetu, je 20. seja Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije, s katero se je, da tako rečemo, začel ta teden. Po programu naj bi trajala dva dni, uvodni, skoraj poldrugo uro dolg referat, pa je na njej imel predsednik Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije Stipe Suvar.

Po svoje nenavaden je bil že sam začetek seje, saj so tokrat na njej izvolili delovno predsedstvo, ki naj bi po seji predložilo v sprejem tudi sklepe. Na prejšnjih sejah so namreč za to imenovali posebne delovne skupine.

V uvodnem referatu je Stipe Suvar spregovoril o aktualnem političnem položaju države, o odnosih v ZKJ, delu in odgovornosti CK ZKJ in njegovega predsedstva. Rekel je, da smo bili po 17. seji pripravljeni, da je odpravljen strah,

da so se umirile do takrat nakopičene strasti in da je upanje za izhod iz krize. Vendar pa je današnji rezultat popolnoma nasproten. Politični kapital 17. seje je bil namreč hitro izničen.

Zdej lahko le ugotavljamo, da je vse manj enotnosti, da se vse bolj oddaljujemo od treh reform, čeprav smo se tako na kongresu kot na prvi konferenci dogovorili za skupne poglede in prihodnost Jugoslavije, za reformo in demokratičnost družbe.

To se ni zgodilo. Priča smo zavzemanju za odprti socializem, vendar brez konkurence svetovnega tržišča in gledanjem proti povezovanju z Evropo. Priča smo zlaganemu za reformo, vendar po meri birokratizma. Stipe Suvar je potem analiziral vse pomembne sklepe jugoslovanskih komunistov, tako, kaj je bilo narejenega in kaj ne. Govoril je o gospodarski reformi, protinflacijskem programu, tujih posojilih, dobrih in slabih gospodarjih. Rekel je, »da smo prišli celo tako daleč, da ploskamo direktorjem, ki so delavce kolektivov z izgubami popeljali na ulice, da rušijo vlade in govoriijo o foteljaših, medtem ko so tisti sposobni in konkurenčni tiho ter plačujejo nedelo drugih...« Govoril pa je tudi

o angažiranju predsedstva pri ustavnih spremembah, podpori pri spremembi srbske ustave, pomoči pri konsolidaciji ZKJ Vojvodine. Opozoril pa je tudi na pojave ubujanja starih časov in konzervativne zavesti, pa tudi o tistih, ki zanikajo vsako pozitivno vlogo ZKJ, izhod za ZKJ pa vidijo v opuščanju monopola in ustvarjanju pluralizma. Kar pa zadeva mitinge, je rekel, da jih ne smemo vse metati v en koš. Vendar pa nekateri grozijo z mednacionalnimi spopadi. Vsekakor pa bi bilo bolje, če bi se namesto tovrstne porabe energije in lažne politizacije bolj posvetili delu in proizvodnji in motivaciji ljudi. To bi veliko več prispevalo k zmanjšanju množičnega nezadovoljstva ljudi...

A. Ž.

Tržič v letu z največ neznankami

Potrebne so korenite spremembe

"Vse tisto, kar se pripravlja in na kar prisegamo - tržno gospodarstvo, tržni odnosi - bo od nas, od gospodarstva in od družbenopolitičnih organizacij zahtevalo, da se tem zahtevam čim bolj prilagodimo, pričakovati pa moramo posledice, ki se jih niti mi, niti gospodarstvo, niti družba kot celota morda sploh ne zavedamo. Tu se bomo srečevali tudi z ideološkimi preprekami. Če bi jih bili znali premagati v preteklosti, bi jih bilo zdaj manj. Predvsem pa bo za Tržič pomembna skrb za kadre. Dobrih kadrov nam manjka in če jih bomo hoteli dobiti, jih bomo morali motivirati. Koliko nam bo to uspelo, pa je veliko vprašanje, kajti vse kar prihaja, je velika neznanka," razmišlja Slavko Teran, predsednik IS Tržič.

"Kako trenutno stoji tržiško gospodarstvo? Imate pripravljene kakšne posebne ukrepe?"

"V konkretne stvari se nismo mogli vtikati, kajti to je stvar tovarna. V Tržiču se še vedno bori s problemom osebnih dohodkov. No, zdaj izgleda da jih bo spet dirigirala država. Spoznali smo, da izvoz za vsako ceno ni dober, vsaka tovarna naj sama uvidi, koliko izvoza je zanjo primerno. Osnova za te odločitve naj bo dohodek.

Kadrovska politika, politika štipendiranja, nagrajevanje strokovnjakov, zagotavljanje kadrovskega stanovanja, to naj bi si tovarne zastavile kot prvo nalogo v perspektivi. Ne le prestrukturiranje proizvodnje, temveč prestrukturiranje poslovne politike nasploh je potrebno, da se bomo lahko hitreje prilagajali novim pogojem. Pri tem prestrukturiranju bi prišli tudi do

Tržič ima prostorske možnosti, ima infrastrukturo in veliko pripravljenost za novosti. V vsaki firmi so potrebe, saj je razen v Peku proizvodnja na nizki ravni. BPT išče sovlagatelje, prav tako TIKO, ki je začel gradnjo v industrijski coni, pa je sam ne zmore speljati do konca. Akumulacijsko ni sposoben. Tudi obrt ima v Tržiču velike možnosti. Imamo še proste prostore v centru mesta, predvidevamo širitev Deteljice, na Loki gradimo obrtno cono, ki bo lahko privabila marsikatero donosno obrt. Skratka, možnosti Tržič ima. Da bi le prebredli te trenutne težave."

"Kaj pa negospodarstvo?"

"Menim, da je treba to področje infrastrukture podrediti v smislu zagotavljanja pogojev za nadaljevanje razvoja poslovno-turističnega področja.

Slavko Teran, predsednik IS Tržič: "Ne le boljša kvaliteta dela, potrebna bo tudi nova kvaliteta obstoječih programov dela." Foto: D. D.

neizogibne. Če bomo morali prispevne stopnje znižati, se bomo morali odpovedati tudi temu in onemu. Izvršni svet ne pristane, da bi kar na počez nižali stopnje, potem pa bi spet na nas leteli očitki, češ saj nič ne naredite. Ta izhodišča gredo zdaj kot osnutek za zborni skupščini občine, ki bodo zasedali februarja in šle potem v enomesečno javno razpravo. Konec marca bo ta izhodišča ekonomske in razvojne politike za leto 1989 dokončno sprejemala skupščina.

"Kaj imate konkretno v mislih pri turistično-poslovnem gospodarstvu v občini?"

"Tržič naj bi polno poslovno in turistično zaživel. Da pa bi to dosegli, bomo morali poskrbeti za prave poslovne prostore, za turistične objekte. Temu bomo v Tržiču podredili tudi stanovanjsko politiko in program revitalizacije mesta v tem smislu, da bomo lahko sprostil čim več poslovnih prostorov in prišli do turističnih objektov, in da bomo Tržič tudi s tem revitalizirali v vsebinskem in arhitektonskem smislu."

"Bo Tržič dobil svoj hotel, restavracijo?"

"Možnosti so. SGP Tržič je pripravljen prevzeti celotni inžen-

niring za preureditev gradu v turistični objekt. Za restavracijo Pošta bomo našli rešitev z zasebnim sektorjem."

"Kaj pa ceste, komunalna ureditev?"

"Nadaljevali bomo z gradnjo kanalizacijskih zbiralnikov vzdolž Bistrice, trenutno smo v Kovorju, obnovljali bomo vodovode. Pri cestah bomo dokončali vpadnico v Tržič, pri telefoniji pa nadaljevali dela pri širitvi centrale v Tržiču, staro kriško centralo bomo montirali v Podljubelju. Nadaljevali bomo z izgradnjo TV pretvorniškega omrežja v Podljubelju; ob koncu zime bodo montirali opremo za 1. program, stali bodo trije stolpi, najvišji bo na vrhu Ljubelja.

Vodno gospodarstvo bo še naprej reguliralo strugo Tržiške Bistrice. Kar se tiče stanovanj, bomo letos dogradili še zadnji blok na Ravnah in izdelali projektno dokumentacijo za nadomestno gradnjo v Pristavi. In, seveda, še naprej bomo obnovljali stanovanja v tržiškem mestnem jedru.

Teško leto je pred nami. Tega se povsem zavedamo.

V položaju, v kakršnem se je znašlo naše gospodarstvo, bomo morali spet oblikovati občinske rezervne sklade, ki jih zadnjih nekaj let nismo. Pač ni bilo potrebe. Zdaj se bomo soočili z izgubami, ki jih bo treba znotraj pokrivali, delavcem zagotavljati zajamčeni osebni dohodek. Največji problem je vsekakor BPT, ki je s prvim januarjem 1989 postal enovita delovna organizacija. Težave pa so tudi drugod."

"Tržiško zdravstvo je v izgubi, denarja manjka šolam, socialnemu varstvu. Kako boste tu gospodarili?"

"Naš predlog je, naj bi prispevne stopnje ostale enake, kot doslej, s tem bi zagotovili normalno funkcioniranje, še vedno pa bodo ostajale nepokrite obveznosti v zdravstvu za leto 1988 in na področju družbenih dejavnosti ostaja kot problem finansiranje programov, ki so vezana na sredstva iz skladov skupne porabe in čistega dohodka. Ta način finansiranja ni dovolj trdno opredeljen; vse sloni na sporazumih. Tudi mladinske delovne akcije so zaradi tega vprašljive: ali jih bomo financirali ali pa jih ne bo. Razmere, v katerih gospodarstvo dela, breme, ki ga nosi, zahteva, da se morajo tega ljudje v negospodarstvu zavedati in se čim bolj racionalno obnašati."

D. Dolenc

Ena od začelih del, ki jih bo treba čez leto končati, je tudi dokončanje vpadnice v Tržič in ureditev dohodov do Peka in vrta Palček. Foto: D. D.

možnosti, da izboljšamo kvaliteto obstoječih programov. Dodelati jih moramo in se lotiti proizvodnje, ki bi pomenile dolgoročno razvojno možnost Tržiča. Tu bo potrebna pomoč raziskovalnih skupnosti, zainteresirati bomo skušali sovlagatelje. Vendar tu bo potreben tudi lasten kapital, brez njega ne bo moč nič narediti. Razmišljamo tudi o združevanju domačih sredstev.

Kljub hudi obremenitvi gospodarstva s prispevnimi stopnjami in davki, menim, da bi bilo za uresničitev teh programov treba ostati pri istih prispevnih stopnjah, kot v letu 1988. Prispevne stopnje so v Tržiču visoke, marsikje višje kot v drugih občinah.

V kratkem se bomo v razpravi soočili s posledicami, ki bodo ob nižjih prispevnih stopnjah

Odpri nov špedijski objekt

Predor povezati z avtocesto

Jesenice, 30. januarja - V okviru karavanske poslovne skupnosti so že zgradili špedijski objekt, pripravljajo izgradnjo carine, ob bodoči avtocesti Hrušica - Vrba pa bo še več drugih objektov. Avtocesta bo letos in prihodnje leto slovenska prioriteta.

Na Plavškem travniku na Jesenicah so povsem po predvidevanjih karavanske poslovne skupnosti v roku zgradili špedijski objekt, kjer bo opravljalo svoje delo dvanajst špeditskih delovnih organizacij. Program izgradnje sedmih ploščadi ob karavanskem predoru se torej uresničuje: zdaj si prizadevajo, da bi čimprej zgradili še carinsko stavbo in skladišča, v planu je izgradnja industrijske ploščadi z brezcarinsko cono, parkirišča, počivališča ob avtocesti Hrušica - Vrba ter komunalna izgradnja same ploščadi pred predrom.

Ko so se ob petkovi otvoritvi pogovarjali o uresničevanju plana dela karavanske poslovne skupnosti, so med drugim poudarili, da bo na ploščadi ob predoru zaposlenih 330 delavcev, predvsem za carinike in mejne miličnike pa bo treba na Hrušici zgraditi več stanovanj. Od zvezne carinske uprave zatorej pričakujejo čimprejšnjo zagotovitev sredstev.

Ko bo odprt karavanski predor, pričakujejo 6 milijonov vozil letno ali do 20.000 vozil dnevno, od tega bo okoli 10 odstotkov tovornega

prometa. Ob trasi avtoceste bodo najprej postavili gostinski in uslužbeni objekt, bencinski servis, restavracijo in parkirišča, v bližini pa tudi blagovni center. Lokacijski načrt za avtocesto Hrušica - Vrba je v republiški skupščini tik pred sprejetjem, predstavlja pa slovensko cestno prioriteto. Med vsemi republikami ima prav Slovenija zgrajenih najmanj odsekov bodoče transjugoslovanske avtoceste. Vse do leta 1987 smo pri gradnji cest hudo zaostajali, nato pa so se začela intenzivna pripravljala dela.

V Sloveniji naj bi tudi v prihodnjem letu dali prednost gorenjskemu delu avtoceste. Letos januarja je prišlo do občutnega zmanjšanja denarja in tako Slovenija komaj poravnava obveznosti do Evropske investicijske banke, ne more pa zbrati dovolj denarja za novogradnje, čeprav ima sklenjene nove inozemske pogodbe. Medtem ko je še lani dobila za ceste 29 odstotkov od cene goriv, se je letos ta delež zmanjšal na 13 odstotkov, zato zahteva od zveznega komiteja temeljito spremembo sistema financiranja.

V Sloveniji pripravljajo nov zakon o financiranju javnih del, z oblikovanjem cestnega sklada in z bolj enostavnimi postopki upravljanja ter večjo pristojnostjo republiške skupščine. Ne gre za likvidacijo samoupravljanja, temveč za učinkovitejšo gospodarjenje s cestami in načrtovanje nujnih novih cestnih odsekov.

D. Sedej

Letos osem do deset odstotkov višje izvozne cene

Šeširjevi klobuki pokrivajo izbirčne glave

Škofja Loka, 29. januarja - Medtem ko so ugledni škofjeloški klobučarji lani uvozili le za 256 tisoč dolarjev (za sedem odstotkov manj kot leto prej), zlasti kuncjih kož in dlak, so dolarski izvoz povečali kar za polovico. Računano po dnevnem tečaju so na tujem zaslužili 1,3 milijarde dolarjev. Tudi letos jim lepo kaže.

Njihovi klobuki pokrivajo vse več izbirčnih glav z razvitega zahoda. Za slovitito italijansko firmo Borsalino, denimo, so naredili celotno kolekcijo damskih klobukov, svojega najpomembnejšega stalnega kupca pa imajo še naprej v Združenih državah Amerike. Kot eno izjemno redkih podjetij pri nas se lahko

pohvalijo, da so njihove proizvodne zmogljivosti za tujino razprodane in da so med tujimi naročniki že prisiljeni izbirati najugodnejše ponudbe. Medtem ko so že lani izvozne cene v primerjavi z letom 1987 povečali za povprečnih sedem odstotkov, jih bodo letos še za dodatnih osem do deset odstotkov.

Velika zasedenost proizvodnje z izvozom, ki prinaša sedem desetih celotnega prihodka, škofjeloškim klobučarjem onemogoča, da bi intenzivneje obdelovali domači trg. Ta je zaradi zmanjšane kupne moči postal nekoliko betežnejši v povpraševanju. Sicer pa jim to zaenkrat niti ni potrebno.

Šeširjevega direktorja Mira Pinteriča poznamo tudi kot "naložbenega navdušenca". Po izgradnji nove tovarne na Trati so

pred dvema letoma korenito obnovili in izboljšali delovne pogoje v stari stavbi na Spodnjem trgu v Škofji Loki. Vse so delali pretežno z lastnim denarjem. Za letos imajo v načrtu pripraviti vso potrebno dokumentacijo in izbrati izvajalce za gradnjo vodne elektrarne ob stari tovarni. Elektrarna bo dajala milijon kilovatnih ur električne energije; v Šeširju je bodo sami porabili okrog 300 tisoč ur.

H. Jelovčan

Mlečne natezalnice

Potrošniki na Gorenjskem se že od prejšnjega ponedeljka dalje jezijo, ker v trgovinah s prehrabeni izdelki zmanjkuje konzumnega mleka. Poslovodje, na katere se streša ves gnev, ga sicer naročajo zadosti, vendar jim ga KZK-jeva Mlekarna v Kranju ne dobavlja toliko, kot zahtevajo - tudi zato ne, ker se je po 4. januarju letos poraba konzumnega mleka presenetljivo povečala, kar za 45 odstotkov. Človek, ki ni obremenjen z jugoslovansko stvarnostjo in ne pozna vseh naših mlečnih natezalnic in skrivalic, bi ob tem dejal, da je za mlekarno vendarle zelo dobro, če je povpraševanje po konzumnem mleku tako skokovito poraslo. V resnici pa ni! Zvezna vlada je namreč spet naredila enega od "kikssov", ki sodi že v njen železni repertoar. Prvega januarja je pošlala odkupno ceno mleka za 51 odstotkov, ceno konzumnega mleka, nad katero tudi drži roko, pa je pustila na oktobrski ravni vse do minule sobote, ko je čeno le popustila in "dvignila sidro" tudi za "konzum" in še za nekatere prehrabene izdelke.

Kranjska Mlekarna je resda odgovorna za oskrbo z mlekom in mlečnimi izdelki, vendar je v razmerah, ko tudi v kmetijstvu vse bolj prisegamo na trg in na tržne zakonitosti, nihče ne more prisiliti, da na večje povpraševanje odgovarja z večjo ponudbo, če ji je do sobote vsak liter konzumnega mleka prinesel 1260 dinarjev izgube, ki je ni mogla pokriti niti s prodajo mlečnih izdelkov. Pri teh se cene le formalno oblikujejo prosto, sicer pa jih krojita trg, ki se zaustavlja ob Kolpi, in vse manjša kupna moč prebivalstva, ki enostavno ne prenese več novih cenovnih poskokov.

"Socialna cena" konzumnega mleka, s katero je Mlekarna "pridelala" dnevno po dvajset milijonov dinarjev izgube, pa ni le razlog za njeno poslovno odločitev, da je mleko bolje prodati ali ga predelati v trajnejše izdelke kot delati "konzum", temveč povzroča tudi druge nevednosti in vzbuja nekatere dvome in pomisleke. Ker kmet ni neumen in zna hitro izračunati, kaj se mu plača in kaj ne, je teoretično (in tudi praktično) možno celo to, da vse mleko proda mlekarni po ceni 1150 dinarjev (toliko plačuje mlekarna zadrugi za liter), potem pa v trgovini kupi konzumno mleko po ceni, ki je od sobote dalje 996 dinarjev za liter, prej pa je bila 873 dinarjev, in z njim krmi prašiče in teleta. Tako se je dogajalo že tudi s kruhom, ki je bil cenejši od krmil - le zakaj se ne bi tudi z mlekom? Sicer pa: če nekateri kmetje res tako ravnajo, kot je teoretično možno, jih zato ne gre obsojati, ampak velja le zapisati, da razmišljajo poslovno in se obnašajo tržno - za zmedo na trgu in v cenovni politiki, ki jim to omogoča, pa niso krivi oni, temveč drugi.

C. Zaplotnik

IZ GOSPODARSKEGA SVETA

Očistili 56 hektarov planinskih pašnikov

V kranjski občini so pred leti začeli pospeševati ovčerejo, ob lanskem jesenskem popisu so imeli 15 rejcev, ki je 612 ovac paslo na planinskih pašnikih Kravaca, Zaplate, pri Češki koči in na Golem brdu. Dva rejca pa sta svoje trope pasla doma v ograjenih pašnikih. Pospeševalna služba pri Gorenjski kmetijski zadrugi je za vso čredo nabavila tablete proti črvesnim zajedalcem, rejcem so dodali po 20 kilogramov gnojila za vsako plemensko ovco in vodila nadzor pri menjavanju ovnov. Skrbela je za vzdrževanje ograj in ovčarikov ter organizirala delovne akcije za čiščenje pašnih površin. Od leta 1985 do konca lanskega leta je bilo s sodelovanjem pašnih skupnosti, mladih zadrugarjev in vojakov očiščenih 56 hektarov planinskih pašnikov. Pri prodaji ovac, jagnjet in volne ni problemov, lani so prodali 231 ovac in jagnjet ter 780 kilogramov volne.

V DELOVNI HALJI

Alenka Bajželj:

Mladinska knjiga nudi več

Kranj, januarja - Zdi se mi, da se malokje v Kranju tako hitro menja izložba, kot se v oknih Mladinske knjige. Kadar prideš okrog vogala, je za stekli nekaj novega, če niso knjige, so pa spominki ali najnovejše kasete.

Knjiga v Kranju s svojim oddelkom mehanografije, pisalnih in računalniških strojev, že od nekdanj opremljala pisarne po Gorenjski. Danes, v dobi računalništva, je tega še več. Po čem kupci najbolj povprašujejo, smo vprašali prodajalko v oddelku papirnice Alenko Bajželj.

"Zdajle januarja so se nakupi malce umirili, hudi naval pa je pred novim letom, ko vsi pridejo po voščilnice, po drobna darila, po ovojni papir in seveda po knjige. Takrat je norišnica, a vseeno skušamo vsakogar kar najbolj kulturno postreči. Dobesedno spraznijo prodajalno. Počasi se spet polni. Za šolo imamo vedno vse na voljo, od zvezkov, sto vrst svinčnikov in kulijev pa do šolskih torb. Polni so tudi police s spominki. Pravkar smo dobili prelepe izdelke iz marmorja, pepelnice, vžigalnice, vaze. Malo dražji so sicer, vendar če hočete dati iz rok malo lepše darilo, so zelo primerni. Tudi lepe keramike imamo precej, modno oblikovanega nakita, poslikanih kozarcev, izdelkov iz pravega usnja, kot so razne denarnice, etuiji za očala, pasovi in podobno. Pri računalništvu se dobi vsa računalniška oprema. Da prodajalke to opremo znamo ponuditi, se moramo tudi dodatno izobraževati. Seveda pa tudi pri nas dobite poleg kaset s popularno glasbo - trenutno se najbolj prodaja Agropop in Gregorič - video kasete z risankami, igranimi filmi pa tudi erotičnimi. Jeseni smo začeli predstavljati domače kranjske slikarje in prodajamo njihova dela. Trenutno razstavlja Franc Bešter, likovnik na Prešernovi šoli v Kranju, pred njim pa smo predstavili že Batista in Tuška."

D. Dolenc

ureja MARIJA VOLČJAK

KRATKE Z GORENJSKE

V soboto maškarada na ledu - Štirinajst dni šolskih počitnic sta bila zaledenela bajerja v Bobovku v krajevni skupnosti Kokrica v kranjski občini zbirališče številnih drsalcev. Brezplačno drsanje pa je popestrilo tudi domače turistično društvo, ki je poskrbelo, da so na zaledenem jezeru drsalci lahko dobili tudi čaj oziroma okrepčilo. Drsalna sezona pa kot kaže v Bobovku še ne bo končana. Zato za konec tedna turistični delavci na Kokrici načrtujejo na zaledeneli ploskvi tudi maškarado. V soboto, 4. februarja, popoldne zato vabijo vse maskare, da pridejo na veselo ledeno maškarado v Bobovku na Kokrici pri Kranju. Začela se bo ob 14. uri, najboljši (veliko in malo) maski pa bodo tudi nagradili. - A. Ž.

Vabilo interesentom za telefon

Škofja Loka - Ob nedavni telefonski akciji na območju štirih mestnih krajevnih skupnosti Škofje Loke je iz programa tako imenovane prve faze dobilo telefon do 26. januarja letos 562 novih naročnikov. Interesentov za telefon na celotnem območju pa je še vedno precej, so ugotovili na sestanku krajevnih skupnosti Škofja Loka - Mesto, Kamnitnik, Stara Loka - Podlubnik in Trata v četrtek dopoldne, ki so se ga udeležili tudi predstavniki Podjetja za PTT promet Kranj in Zavoda za družbeni razvoj Škofje Loke. Zato so se na sestanku dogovorili, da bodo vsem interesentom v drugi fazi omogočili nabavo telefona. Tako bodo zdaj na sedežih vseh štirih mestnih krajevnih skupnosti med uradnimi urami do sredine februarja (do 15. februarja) letos sprejemali prijave novih naročnikov. Pogodbe z novimi naročniki pa bodo sklepali potem konec februarja. Takrat bo znana tudi cena za telefonski priključek. Kdaj bo posameznik dobil telefon, pa bo odvisno od plačila. Praviloma naj bi vsi, ki se bodo v tej drugi akciji odločili za telefon, le-tega dobili najkasneje dva meseca po plačilu celotnega zneska za posamezni telefonski priključek.

A. Ž.

Obisk flormarta v Padovi

Kranj - Hortikulturno društvo Kranj pripravlja 18. februarja letos obisk mednarodne razstave cvetja, sadja, zelenjave, vseh vrtnarskih pripomočkov in cvetličnega trga v Padovi. Cena izleta je 69.000 dinarjev. Prijave za ogled razstave sprejemajo vse Alpetourve turistične poslovalnice; najbolje pa je, da se pripravite v Kranju, Komerciala pod skupino HD Kranj. Odhod na razstavo bo ob 5.30 izpred paviljona Hortikulturnega društva Kranj, Gregorčičeva ulica (da se člani ne bodo pomešali z ostalimi in da bi potovali skupaj). Čas za prijavo je 15. februar. A. Ž.

Zasedal je Medobčinski svet ZZB NOV

Radovljica - V Radovljici je bila 19. februarja seja Medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko, ki ji je zadnjič v svojem enoletnem mandatu predsedoval Slavko Staroverski, predsednik občinskega odbora ZZB NOV Radovljica. Razpravljali so o podelitvi domicila narodnim zaščitnikom v vseh gorenjskih občinah. Odločili so se, naj občinski odbor ZZB NOV Kranj o tem pripravi najustreznejšo rešitev. Seznanili so se tudi z dosedanjim potekom akcije za obnovitev in ureditev muzeja talcev v Begunjah in s programom za letošnje. Predračun za sanacijo zunanosti muzeja, vključno z obnovo ostrišja in drenažo, znaša za letos 110 milijonov dinarjev, za notranjo ureditev in restavracijo eksponatov pa 100 milijonov dinarjev. Denar bosta deloma zagotovili kulturni skupnosti Radovljica in Slovenije, del pa bo prispevala občinska skupščina iz proračuna. Na seji se je za enoletno delo in predsednikovanje zahvalil Slavku Staroverskemu iz Radovljice poleg članov sveta tudi predsednik medobčinskega sveta SZDL za Gorenjsko Marjan Gantar. Za naslednje enoletno mandatno obdobje pa so za predsednika Medobčinskega sveta ZZB NOV za Gorenjsko izvolili Ivana Koširja, predsednika občinske organizacije ZZB NOV Kranj. (jr)

Namesto kidanja snega

Jesenice - Namestnik nadzornika za vzdrževanje železniških prog na Jesenicah pravi, da so letošnje zime brez snega zelo veseli, saj vzdrževalcem v tem času ni treba čistiti snega s kretnic. Vendar pa zato niso brez dela, saj so v začetku leta lahko začeli zniževati prvi tir, ki skozi predor povezuje Jesenice s sosednjim Področje v Avstriji. Ugotovili so namreč, da se je v leti, ker železniške prage strojno podbijajo, tir zvišal za kakšnih 15 centimetrov, kar pa je že preveč po normativih. Sedanja dela bodo trajala približno dva meseca. (bb)

Večje jezero v Jasni

Kranjska gora - Tajnik turističnega društva Kranjska gora Leopold Ferjančič je povedal, da bodo ob graditvi obvoznice na Vršič v Kranjski gori povečali tudi jezero v Jasni. Izvajalec za gradnjo obvoznice bo namreč potreboval precej gramoz, le-tega pa bodo zajemali iz bližine sedanjega jezera in ob gradnji treh športnih objektov na progu Pišence v bližini hotela Lek. Poleg povečanja jezera nameravajo urediti tudi prostor za kampiranje, ki ga v Kranjski gori nimajo, v Gozd Martuljku pa bodo kamp izpred hotela Špič najbrž prestavili k Savi v bližino Velike jame. (bb)

Apartmaji so dobro zasedeni

Kranjska gora - Ob gradnji apartmajev hotela Razor v Kranjski gori je bilo precej pomislekov, da le-ti ne bodo zasedeni. Delavci Gorenjke pa zdaj ugotavljajo, da je prav to poslopje zdaj najbolje zasedeno s tujimi gosti. Tako imajo tudi v novi restavraciji hotela Razor dela dovolj. Malo sicer moti, ker je letošnja zima do slej brez snega, vendar pa že snujejo načrte, da bi poletno sezono, podobno kot lani, tudi letos podaljšali. (bb)

ureja ANDREJ ŽALAR

V krajevni skupnosti Begunje se začne velika akcija

Izgradnja sistema kableske in satelitske televizije

Begunje, 30. januarja - V krajevni skupnosti Begunje v radovljiški občini so se odločili: zgradili bodo kabelsko omrežje za sprejem zemeljskih in satelitskih televizijskih programov. Glavni razlog za takšno odločitev je bil, ker zdaj poleg prvega in drugega ljubljanskega TV programa slabo sprejemajo ostale zemeljske programe. Z izgradnjo sistema pa bi dobili več kvalitetnih programov in se hkrati vključili tudi v sprejem satelitskih. In čeprav danes posamični sprejem satelitskih programov ni več nobena posebnost in težava, v krajevni skupnosti ocenjujejo, da je velika prednost kableskega sistema, predvsem v tako imenovanem internem kanalu. In prav interni program naj bi v prihodnje obogatil »televizijsko ponudbo« v krajevni skupnosti.

»Problemov v krajevni skupnosti je sicer kar nekaj, vendar pa sta dva takšna, ki ju sami ne moremo rešiti,« ugotavlja predsednik sveta krajevnih skupnosti Samo Finžgar. »Prvi je še vedno neurejen dostop oziroma cesta v naselje Poddobrava, drugi, ki postaja vse bolj resen, pa je otroško varstvo. V krajevni skupnosti imamo staro šolo, v centru Begunj, glede katere bi se veljalo čimprej odločiti. Predlagamo, da se v njej, po obnovi, ali pa porušitvi objekta (če obnova oziroma ureditev ni izvedljiva), na isti lokaciji uredi otroški vrt.«

Samo Finžgar

Sicer pa je, kar zadeva letošnji, program pred nedavnim prevladala v krajevni skupnosti odločitev, da se lotijo izgradnje sistema kableske in satelitske televizije. Že prej so večkrat ugotavljali, da imajo na območju krajevnih skupnosti slab sprejem televizijskih programov, potem pa so lani v drugi polovici leta imenovali gradbeni odbor. Le-ta je ocenil, da je v krajevni skupnosti na ožjem območju (brez Podgore in Dvorske vasi) najmanj okrog 250 interesentov za priključek na kabelsko televizijo.

»Na podlagi te izhodiščne številke smo tudi ocenili, da bi takšen sistem oziroma priključek veljal posameznika 750 točk, pri čemer znaša vrednost ene točke eno zahodnonemško marko. K tej ceni pa je treba prišteti tudi določeno število prostovoljnih delovnih ur. Iz tehničnih razlogov so iz ocene izpadle tudi vasi Podgore, kar pa zadeva Dvorsko vas, se le-ta lahko vključi, vendar pa bi bil znesek za priključek na njihovem območju najbrž precej večji.«

Akcija za kabelsko in satelitsko televizijo se bo tako v krajevni skupnosti začela fe-

bruarja, ko naj bi zainteresirani podpisali pogodbe. Podpisovanje se bo začelo že ta četrtek v pisarni krajevnih skupnosti v Družbenem centru. Po programu naj bi potem denar naročniki prispevali v desetih obrokih v vrednosti 75 preračunanih točk. Tisti, ki se bodo za priključek odločili kasneje, ko bo omrežje že zgrajeno, bodo seveda morali k osnovnemu znesku doplačati tudi stroške za spremembo projekta. Izračuni tudi kažejo, da bi imeli zainteresirani v stanovanjskih blokih lahko na to ceno 20 odstotkov popusta.

»Sicer pa bi celotni sistem zgradili tako, da ga bo po vključitvi Nove vasi moč tudi podaljšati proti krajevnima skupnostima Radovljica in Lesce, od koder slišimo, da je že nekaj časa prav tako zanimanje za kabelsko oziroma satelitsko televizijo,« je poudaril Samo Finžgar. »Upam, da bo grad-

Največji problem pa je cestna povezava Poddobrave. Sedanji dostop v naselje je nareč po tej poti nemogoč...

Starost je najbrž v rodu

Rezka je praznovala 95 let

Kamna gorica, januarja - Rezka Lazar iz Kamne gorice 5 v Lipniški dolini v radovljiški občini je konec novembra lani praznovala 95. rojstni dan. Takrat so jo obiskali in ji čestitali tudi predstavniki krajevnih skupnosti. Mi pa smo bili pri njej na obisku pred dnevi in ji zaželeli, da bi ji, vsaj »po tradiciji sodeč«, segli v roke tudi ob 100-letnici.

»Kaže, da je starost po mami strani kar nekako v rodu,« je veselo razlagala Rezka. »Mama jih je imela 92 let, ko je umrla, sestra pa 99.« Tudi brata, ki živi v Ameriki, ima Rezka še živega. Sicer pa zdaj sama, kot najstarejša kranjanka, živi v Kamni gorici številka 5. Na vrtu še vse podela in tudi za drva se preskrbi; pa tudi kuha in vse drugo, kar sodi k dnevnim opravilom, ji ne dela prav nič težav. Če pa je kaj večjega skupaj za znesti, to opravijo stranke iz prvega nadstropja.

Rezka Lazar

Prav nič se ne pritožuje. Devetnajst let je delala na pošti in ima skromno pokojnino. Radio rada posluša, Gorenjskemu glasu, ki ga je dolga leta brala, pa se je žal morala odpovedati, ker se ji, kot je povedala, pri mesečnih stroških ne bo več izšlo.

Ko sem jo malce hudomušno vprašal, kakaj je ves čas kar sama, je povedala, da za očet včasih ni bilo časa in da se je raje s prijateljicami pogovarjala... Glede sedanjih »zmedenih« in čudnih časov pa meni, da se je nekaj podobnega, ko je bila še mlajša, že tudi dogajalo, pa se potem ni dobro končalo...

Pa pustimo skrbi, velja naj čestitka in beseda, da se čez pet let srečamo. Za Gorenjski glas smo se pa domenili, da mora nazaj v hišo...

A. Žalar

Delavne ženske na Plavžu

Jesenice - Članice za družbeno aktivnost žensk v treh krajevnih skupnostih na Jesenicah so zelo delavne. Vsak prvi ponedeljek v mesecu se sestajo v osnovni šoli Toneta Čufarja, kjer imajo krožke za ročna dela. Izdelke potem vsako leto razstavijo. Poleg predavanja in poučnih izletov so obiskale tudi žene - upokojenke v Bohinju in v drugih krajih Gorenjske. Delajo pa tudi v balinarskem klubu. Trenutno se pripravljajo na letno skupščino, ki bo februarja. Aktiv žensk na Plavžu že vrsto let vodi Gizela Velikonja. (bb)

Nova mešalna miza Radia Tržič

Tržič - V petkovem Gorenjskem glasu smo na kratko obvestili, da Radio Tržič zaradi prenove nekaj časa ne bo oddajal. Gre za montažo nove studijske opreme in za nekatere prevezave, ki naj bi jih opravili v dobrem tednu. Sicer pa so tržičski radiji na dotrajano studijsko opremo opozarjali že nekaj časa. Mešalna miza je na primer stara že najmanj 20 let in so jo komaj še vzdrževali za kolikor toliko normalno oddajanje programa. Nova naložba v opremo bo zdaj veljala 200 milijonov dinarjev. Obnovili bodo mešalno mizo s tremi magnetofoni in ojačevalci ter modulatorskimi napravami. Nove naprave bodo omogočale oddajanje v stereo tehniki, vendar pa bo dejansko oddajanje stereo programa odvisno od ptt zvez. Dokler Radio Tržič ne bo oddajal lastnega programa, bo na njihovih frekvencah reden drugi program ljubljanskega radia.

Skupni sestanki že praksa

Parkiranje in drva

Kranj, januarja - Svet krajevnih skupnosti Vodovodni stolp v Kranju je lani začel sklicevati sestanke s predsedniki hišnih svetov v krajevni skupnosti. Izkazalo se je, da so tovrstni dogovori za različne akcije in reševanje problemov uspešni. Zato s to delovno obliko nadaljujejo.

Tudi udeležba na zadnjem sestanku v četrtek, 26. januarja, je bila zelo dobra. Tokrat pa so razpravljali o parkiranju, vzdrževanju objektov in reda okoli njih, o čiščenju snega, pomoči ostarelim in podobno.

Problem, s katerim se v krajevni skupnosti vedno pogosteje srečujejo, je parkiranje na zelenicah. Lani so v krajevni skupnosti s prostovoljnim delom in skupnimi akcijami naredili kar precej novih parkirnih prostorov, vendar se avtomobili še vedno pogosto parkirajo na zelenicah. Na sestanku v četrtek so ocenili, da za zdaj še ni razlogov, da bi morali tovrstno početje tolerirati. Zato so se dogovorili, da bo poslej komunalni redar vse kršitelje kaznoval.

Drug problem, ki prav tako terja ukrepanje in rešitev, pa so skladovalnice drv okrog blokov na zelenicah. Vedno več jih je in skozi celo leto so drva zložena na zelenicah. Ne gre le za videz; takšne skladovalnice so tudi pravo leglo glodalcev in druge podobne nesnage. Zato so sklenili, da se bodo skupaj s hišnimi sveti dogovorili za časovno omejitve. Drva naj bi bila pred blokom (v določenem času) le en mesec, kasneje pa bo komunalni redar zoper kršitelje na predlog krajevnih skupnosti ukrepal. Odlok namreč določa, da to vprašanje urejajo hišni sveti.

In še ena težava je, ki vedno bolj moti stanovalce v Vodovodnem stolpu. To so razpuščeni oziroma klateški psi. Poslej, če jih lastniki ne bodo privezali oziroma skrbeli zanje, bodo ukrepali skupaj z Veterinarsko inšpekcijo. Več razlogov je namreč za to; od stekline, onesnaževanja okolice, zelenic in otroških igrišč do, nenazadnje, čisto navadnega straha, ki otroka lahko zelo prizadene...

Skladovalnice drv naj bi bile po novem okrog blokov le en mesec v letu...

Drug problem, ki prav tako terja ukrepanje in rešitev, pa so skladovalnice drv okrog blokov na zelenicah. Vedno več jih je in skozi celo leto so drva zložena na zelenicah. Ne gre le za videz; takšne skladovalnice so tudi pravo leglo glodalcev in druge podobne nesnage. Zato so sklenili, da se bodo skupaj s hišnimi sveti dogovorili za časovno omejitve. Drva naj bi bila pred blokom (v določenem času) le en mesec, kasneje pa bo komunalni redar zoper kršitelje na predlog krajevnih skupnosti ukrepal. Odlok namreč določa, da to vprašanje urejajo hišni sveti.

A. Žalar

Kar zadeva staro šolo v Begunjah, se v krajevni skupnosti zavzemajo, da bi jo prenovili v vrtec, ali pa jo podrli in na istem mestu zgradili nov vrtec...

benemu odboru uspelo, da bi letos do konca gradbene sezone opravili vsa zemeljska dela in potem sistem tudi vključili. Po projektu je predvidenih v prvi fazi 10 programov in sicer štirje satelitski, pet zemeljskih in interni kanal. Sicer pa bi sistem lahko kasneje dograjevali do 35 programov.

Odločitev v krajevni skupnosti Begunje, da se lotijo izgradnje sistema, je prav gotovo zanimiva. Pa ne morda toliko zaradi številčnosti televizijskih programov, ki jih bodo »pripeljali« na ta način v stanovanja, marveč predvsem, kot poudarjajo, zaradi internega programa, saj prav pri tem vidijo velike možnosti zaradi studija, ki je praktično že opremljen v izobraževalnem centru Republiškega sekretariata za ljudsko obrambo v Poljčah. Zato in ker naj bi njihova pobuda morda spodbudila še koga, pa bi veljalo o programu morda tudi širše razmisliti. Morda tudi o tem, da bi se v akcijo vključila širša skupnost, saj bi na ta način lažje pokrili Dvorsko vas in sistem že v prvi fazi razširili. Nenazadnje smo tovrstni finančni podpori zadnje čase pričala tudi v nekaterih drugih krajevnih skupnostih, kjer se lotevajo tovrstnih programov.

A. Žalar

Pretres v kulturi in pretres nasploh

KAJ PRINAŠA NOVA KULTURNA POLITIKA

Najbrž so nekateri vzkliknili tudi - končno vendarle - ko smo se v Sloveniji začeli pogovarjati o novi kulturni politiki. Stvari bi se prav lahko začele spreminjati že pred tem, saj so bila opozorila iz delegatskih klopi nenehna. Seveda niso delegati na vsaki skupščini govorili o tem, kaj naj bi bilo drugače, da bi lahko o kulturi (in seveda tudi drugih družbenih dejavnostih) odločali drugače na bolj učinkovit način: dovolj zgovorne so bile že nesklepčne skupščine.

Niti ni tako pomembno, da je bilo to, o čemer se zdaj na veliko razpravlja, že nekaj časa dobesedno v zraku. Gre seveda za preoblikovanje kulturne skupnosti in sistema interesnega organiziranja sploh. Tako na široko zastavljeno delovanje pač ni moglo biti obenem tudi učinkovito. Ali gre za spoznanje, da obojega, namreč združevanja interesov in obenem učinkovitega delovanja, ni mogoče peljati v tako zasnovanem sistemu? Kakorkoli že, na obzoru so spremembe, in po tistem, kar je doslej znanega, še ni mogoče že tudi pregrešno zaključevati, da samoupravljanje zagotovo zapušča kulturo.

-Integracija- uporabnika z izvajalcem

V bistvu gre za spoznanje, da človeka vendarle ni mogoče deliti na dvoje - na uporabnika in izvajalca, kot smo doslej v samoupravni jeziku poimenovali različnost samoupravljaljskih interesov. Ko so v komisiji pri Kulturni skupnosti Slovenije razmišljali, kako bi odpravili takšno »razcepjenost«, so prišli na idejo o enodimenzionalnem kulturnem parlamentu, v katerega naj bi se preoblikovala sedanja skupščina kulturne skupnosti; poleg enodimenzionalnosti naj bi bilo za novo skupščino značilno tudi to, da bi bila po številu delegatov dosti manjša in kar naj bi bilo še posebej novo - delegati naj bi bili po možnosti stalni delegati. Brez dvoma gre za - vsaj za naše razmere - zanimivo novost, ki pa naj bi, če res hočemo učinkovitost pripeljati v te vode, zagotovo tudi onemogočala prevlado enega interesa nad drugim. Tega doslej namreč v dosedanjem sistemu žal ni bilo mogoče preprečevati. Če pa se stvari zdaj

Izidor Jalovec razstavlja risbe v novi stavbi LIP Bled na Bledu. - Foto: Gorazd Šinik

peljejo tako, da bi kulturni parlament v novi obliki resnično lahko postal moralna sila družbe o kulturi in za kulturo, potem so pomisleki odveč. Nekorstnih statusov, pa čeprav je šlo za tako pomembnega, kot je skupščinski, pač ne kaže vzdrževati v nedogled. Kakšna pa je bila na primer korist takšne skupščine v izrednih razmerah, kot so veljale in še veljajo zadnja leta? Preostalo ji je le potrjevati okrnjen program z okrnjenimi sredstvi za kulturo. Nikoli pa ni bilo znano, kam so šla sredstva, s katerimi je tudi kultura »reševala« gospodarstvo in bogatila naš jutri.

Trženje in kultura

Vendar pa zdaj, ko so na plan izšla tudi aktualna kulturna vprašanja, ni odveč razmišljati še o drugih vidikih razvoja kulture. Čeprav smo si v ustavi zapisali, da sta tako kultura kot znanost temeljni produktivni dejavniki sodobne družbe, pa v

praksi postopamo povsem drugače. Pa ne gre toliko za vprašanje omejevanja sredstev za kulturo, ki jih nikakor ne zmoremo razumeti kot naložbo za boljši jutri, o tem je pred kratkim seminaristom Zveze kulturnih organizacij v Škofji Loki govoril tudi Milan Bratec, izvršni sekretar CK ZKS, pač pa se ne znamo posloviti niti od pojmovanja preživelih družbenih odnosov, pojmovanja, da vse novo in koristno nastaja le v neposrednem fizičnem delu. Pojmovanje pač, ki ga bo treba spremeniti s povsem novo, tudi ofenzivno kulturno politiko.

V deželah, kjer zmorejo brez ideoloških zavor uporabljati načela ekonomije, so že pred časom znali tudi izmeriti ekonomske učinke kulture. Angleži so celo izračunali, da kultura prinaša tak družben proizvod kot na primer avtomobilska industrija. Kazalci, iz katerih je razvidno, da eno delovno mesto v kulturi ali umetnosti odpira dve, tri delovna mesta v drugih dejavnostih (na primer turizmu), so že šolski primer iz učbenika, ki ga pri nas ne znamo (ali nečemo) brati.

Najbrž bo moralo prodreti tudi spoznanje, da je perspektiva sodobne kulture v večjem trženju. Doslej je bilo kar nekako samoumevno, da je bil slovenska kultura domala v celoti odvisna povsem od odmerjenih družbenih sredstev. Tudi Dimitrij Rupel v svojem sestavku Nova kulturna politika? verjame, da se marsikatera kulturna dejavnost lahko vzdržuje sama: prepuštili jo je treba bodisi tržišču, bodisi iznajdljivosti posameznikov in skupin, ki se bodo organizirale in pri tem uživale - kot pravi - že zato, ker bodo vesele, da so se znebile državne kontrole. Pri »komercializaciji« kulture, nadaljuje Rupel, ki je - zgodovinsko gledano - najmočnejše orožje zoper kontrolo in cenzuro, pa bi morali delovati različni spremljevalni mehanizmi - različne agencije, propagandni in kritički aparati. Kultura pa po njegovem lahko dobiva sredstva razen od države tudi od gospodarstva, od vseh vrst mecenov in premožnih ljudi.

Prav to obračanje kulture k ljudem naj bi bilo temelj nove kulturne politike. Toda če naj ne bi bila v prihodnje kultura več tako odvisna - tudi po denarni plati, od državno odmerjenega in dovoljenega deleža - ali pa lahko pričakuje primeren delež tudi neposredno od ljudi. Rekli bomo - da, seveda. Toda treba je imeti pred očmi, da se utegne ta delež zasnovati na ljudeh z obubožanji, če ne že docela praznimi žepi, v katerih je zmanjkalo že za kruh, kaj šele za kulturo.

Lea Mencinger

KULTURNI KOLEDAR

KRANJ - V galeriji Mestne hiše je na ogled zgodovinska razstava *Gradovi na območju Kranja*.

V galeriji Kavka razstavlja olja akad. slikarka *Irina Rahovskij - Kralj*.

Mala glasbena šola bo v četrtek, 2. februarja, ob 16.15 v Glasbeni šoli.

JESENICE - V razstavnem salonu Dolik razstavlja slikar *Marjan Vodišek*.

V galeriji *Kosove graščine* bodo jutri, v sredo, ob 18. uri odprli razstavo *grafičnih listov Favna in flora* iz Grafičnega muzeja Zdravilišča Rogaška Slatina. Po otvoritvi bo etnomuzikolog Naško Križnar predstavil novejšje videoposnetke.

SKOFJA LOKA - Danes, v torek, ob 17. uri bo v knjižnici Ivana Tavčarja vodila *uro pravljic* Martina Gostinčar. Jutri, v sredo, ob 18. uri pa bo v večeru ob diapozitivih Svetozar Guček govoril o *Ljubljani, ki je ni več*.

V galeriji ZKO - Knjižnica razstavlja akad. slikar *Rudi Skočir*.

V galeriji Ivana Groharja razstavlja akad. slikar *Boris Zaplatil*.

VRBA, DOSLOVČE - Od jutri dalje bosta znova odprti za obiskovalce Prešernova in Finžgarjeva hiša.

SRCE IN OKO

Ljubljana - Prešernova družba je te dni predstavila prvo številko nove revije z naslovom *Srce in oko*. Nov naslov in nova vsebina bosta zamenjala dosedanjí Obzornik, ki je izhajal kar petindeset let.

Ime Obzornika bo sicer nova revija obdržala v podnaslovu. Vsebinsko in obliko pa so prilagodili spremenjeni sestavi bralcev, med katerimi jih je kar polovica z višjo ali visoko izobrazbo. Revija bo prinašala izvirne slovenske in tujevodne literarne prispevke, zanimivosti o Slovincih doma in na tujem, rubriki *Pogled* v preteklost in *Pogled* v prihodnost, pisali bodo o novih knjigah ipd. V prvi številki mesečnika so prispevki Pavleta Zidarja, Petra Esterhazyja, Antona Trstenjaka, Branka Reispja, Franceta Vurnika in drugih. Glavni in odgovorni urednik bo Janez Kajzer.

KARTE ZA TEDEN DRAME

Kranj - V Prešernovem gledališču bodo v ponedeljek, 1. februarja, začeli prodajati karte za Teden slovenske drame. Karte bodo na voljo vsak dan od 8. do 12. ure in od 14. do 16. ure, razen sobote in nedelje, od ponedeljka, 1. februarja do 15. februarja.

TEATER ANTE PORTAS V DELAVCU

Kranj - V koncertni dvorani Delavskega doma bo v četrtek, 2. februarja, ob 20. uri alternativna skupina Teater ante portas iz Stražišča izvedla svojo predstavo *Süsse heilige natur* po predlogi J.W. Goetheja in v režiji Iztoka Alidiča. »Predstava ponazarja skrajnosti čustvene idiličnosti (pot v Italijo), prek polšačevalnosti (Duhovin), do mrtvaškega plesa kot opomina na splošno minljivost živga,« je o predstavi zapisal gledališki kritik France Vurnik.

D. Papler

Teden slovenske drame 89

MALO SLOVENSKIH KOMEDIJ

Kranj - Na odru Prešernovega gledališča bosta v okviru TSD nastopila mariborska Drama SNG z Linhartovim **TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ŽENI** in prvič tudi najmlajše slovensko gledališče Koreodrama z Grumovim **DE PROFUNDIS**

V slovenskih gledaliških repertoarjih je izjemno malo izvirnih slovenskih komedij. Zato ni čudno, da je najbolj znano Linhartovo delo še vedno lahko izziv za ustvarjalce in gledalce. Linhartovega Matička gotovo ni potrebno posebej predstavljati, tokrat naj opozorimo le na to, da v letošnjem letu slovenska kultura praznuje dvestoletnico nastopa Linhartovih komedijantov z adaptirano Richtarjevo »Zupanova Micko« (28. 12. 1789).

V začetku lanskega leta so znamenitega Matička uprizorili v mariborski Drami SNG. To je že šesta različica te komedije, ki so jo v Mariboru prvič igrali konec leta 1919. Za novo postavitev

Matička je kritik Lojze Smasek zapisal »...da smo dobili s tem Matičkom življenjsko sočno in z energijo nabito ter robato komično uprizoritev, ki je predvsem priljubljenost za niz igralskih uveljavitev.«

Mariborsko uprizoritev so pripravili režiser Vinko Möderndorfer, dramaturg Blaž Lukan, lektorica Emica Antončič, scenograf Tomaž Marolt, kostumografka Alenka Bartl, koreograf Iko Otrin, skladatelj in aranžer originalne glasbe J. B. Novaka Jani Golob in korepetitor Maksimiljan Feguš. V igralskih vlogah pa se bodo občinstvu predstavili:

Vlado Novak, Anica Vebler, Zvozne Hribar, Irena Varga, Renato

Jenček, Rado Pavačec, Ivo Leskovec, Irena Mihelič, Zvonko Funda, Janez Klasinc, Peter Šprajc, Marcel Gazan, Peter Marič, Zoran Aranitović, Ivica Knez, Ruža Rischenhauser, Simona Mišanović, Michelle Paniaqua in Darja Lepenik. Godalni kvartet pa sestavljajo Petra Neuvirt, Vita Gregorc, Angel Vačev in Ivan Orešič.

Najmlajše slovensko gledališče Koreodrama Ljubljana bo na TSD 89 sodelovala z uprizoritvijo **DE PROFUNDIS**, ki so jo ustvarili po motivih pisatelja Slavka Gruma. Koreodrama prvič sodeluje na kranjskem Tednu, v nekaj letih pa so pripravili vrsto zanimivih predstav. Dra-

matuško je Grumovo besedilo priredila Livija Pandur, koreorežiser je Damir Zlatar Frey, scenografinja in kostumografinja je Karin Košak, glasba je delo skupine Laibach, ORFF, lektor Metka Zobec. Igrajo: Robert Prebil, Nika Juvan-Kalan, Draga Potočnjak, Marinka Štern, Berta Bojeto, Nina Skrbinšek, Maruša Oblak in Alja Tkačev. Predstavo so Koreodrami pomagale realizirati številne delovne organizacije.

Posebej naj še omenimo, da je med letošnjimi sopokrovitelji Tedna slovenske drame tudi delovna organizacija Merkur Kranj.

/ar/

Naše razmišljanje

VODNIK KULTURNIH PRIREDITEV

Ko so lansko leto izdali v Ljubljani poseben vodnik Kam, ki je vseboval prvenstveno pregled mesečnih kulturnih prireditev v glavnem slovenskem mestu, zanesljivo niso mogli predvidevati tako toplega odziva pri porabnikih kulturnih dobrin. Ob pomoči medijev in seveda njegovi praktični uporabnosti pa je brošurica kmalu zaživela polno življenje in postala iskan priročnik, ki je vseboval na enem mestu zbrane informacije, kar je sicer potrebno vsakodnevno prebrati iz dnevnega časopisja.

Čemu ta naveza s sosednjo Ljubljano, za katero mnogi trdijo, da je prav ničesar ne povezuje s severno dolino, bolj znano kot Gorenjska? Stvar je sicer povsem preprosta, navezuje pa se, ob ostalem tudi na pobudo, ki je bila javno obelodanjena ob zaključku lanskega kranjskega »Likovnega polja«. Čemu namreč ne bi imeli tudi na Gorenjskem svojega kulturno-turističnega vodnika, v katerega bi imeli glede tako na stalno kot trenutno (poletno) ponudbo v naši regiji verjetno marsikaj zapisati. Za začetek bi bilo več kot dovolj, če bi na enem mestu ponudili kulture (in sprostivne) željnemu Gorenjcu informacije o koncertih, časih in krajih odprtja spomenikov naše zgodovinske dediščine, če bi lahko naš obiskovalec v posebni brošurici prebral, kaj vse na Gorenjskem sploh imamo. Seveda bi lahko razmišljali tudi širše, pa v vsebinsko zajeli kvalitetno gostinsko ponudbo, športne akcije... skratka vse tisto, kar po eni strani odsliskava našo pokrajino in po drugi strani daje možnost koristnega preživljanja prostega časa ali potešitve po kulturnem, telesnokulturnem... manjku. Torrej?

V. Bešter

Novost na knjižnih policah

BOJ ZA OBLAST

Brošura, ki sta jo izdala uredništvo časopisa mariborskih študentov Katedra in RK ZSM Slovenije. Uredil Sašo Dravinec, naklada 1500 izvodov, cena 15.000 din.

»Veseli nas spreminjati realnost in jo krotiti po lastni meri. Negovati upanje za lastno realnost, za lastno zgodovino. Ker pa pri upanju ne želimo ostati, pomagamo slovenski mladinski organizaciji pri boju za oblast,« pravi urednik brošurice Sašo Dravinec, sicer odgovorni urednik Katedre, ki je v bistvu glavni nosilec projekta »Boj za oblast« zapisanega v omenjeni brošuri.

Ze iz naslova je jasno, da gre prvenstveno za razširjeno in z različnih izhodišč dopolnjeno verzijo pred časom glasno objavljene ZSMS-jevskega boja za oblast, katerega glavni protagonist, član predsedstva RK ZSMS, nosi v brošuri tudi levji delež zapisa. Gre za Mojmirja Ocvirka, sedanjega mladinskega ideologa, kot ga imenuje Dragica Korade, ki je poleg Tomaža Mastnaka, Andreja Fištravca, in Dejana Pušenjaka, tudi soavtorica objavljenih razmišljanj.

Na tiskovni konferenci, ki so jo izdajatelj pripravili ob izidu brošure, 28. januarja v Ljubljani (in pred tem v Mariboru ter Celju) je bilo iz vsega povedanega razločiti, da je velika želja avtorjev zapisov, da se prične o zbranih mislih v širšem prostoru govoriti brez dlake na jeziku, da skratka steče povratna zveza.

Fištravec je menil, da bi morali pri nas vsaj leta 1989 startati tam, kjer so nekateri začeli že pred dvestotimi leti. Tudi Mastnak je spregovoril v tej relaciji in predvsem poudaril na kontekst, v katerem se dogaja izid brošure. Ocenil je namreč na iluzijo, ki je med ljudmi močno prisotna, da je slovenski prostor zelo demokratičen.

Brošurico bo (verjetno že ta teden) moč dobiti pri uličnih prodajalcih Mladine, tudi na Gorenjskem.

V. Bešter

Predoslje - V okviru praznovanja 80-letnice DPD Svobode Predoslje pripravila njihova dramska sekcija igro *Ta najbolj nori dan* v režiji Jožeta Basaja. - Na sliki: prizor z vaje. - Foto: Gorazd Šinik

Na Loškem odru

HAVELOVO OBVESTILO

Škofja Loka - Čeprav na Loškem odru še ne kaže, da bi že kaj kmalu dosegli tako živahno gledališko dejavnost, kot je bila značilna za škofjeloško gledališko življenje pred leti, pa o mrtvili spet ne bi mogli govoriti. Še posebej zdaj ne, ko kaže, da se za zbrati kar dve igralski skupini. Ena je pod vodstvom režiserja Igorja Žužka pred kratkim pripravila predstavo *Vaclava Havela Obvestilo*.

Havelova igra ni bila kaj dosti igrana na naših odrih. Za kakšno delo gre?

»Čeprav je delo nastalo pred več leti, pa mu nikakor ne bi mogli očitati, da ni aktualno,« pravi režiser **Igor Žužek**. »Prav te dni, ko so bile na Čehoslovaškem demonstracije ob znani obletnici, so Havela, ki se je po dolgi odsotnosti iz domovine znova vrnil, aretirali. Toda to samo po sebi še ne bi pomenilo, da je tudi njegovo delo aktualno. Igra *Obvestilo* se pač dotika stanja v družbi, ki je aktualno danes, včeraj in bojim se, da tudi jutri in to kjerkoli. Totalitarne sistemi so pač trdoživji.«

Ste predstavo pripravili z mladimi igralci?

»V glavnem so mladi, ne manjka pa tudi starejših, izkušenih loških igralcev. Zraven pa so tudi trije, ki prvič nastopajo na odru.«

Ali to pomeni, da mlade zanima nastopanje v gledališču?

»Mislim, da jih kar zanima. Vendar spet ne toliko, da bi si lahko privoščili tudi predstave z veliko igralci. Pred časom sem si želel postaviti na oder Igorja Woodyja Allena, toda za 35 vlog pač ni bilo mogoče v Škofji Loki dobiti igralcev. Zato se pač lotevamo predstav, ki jih lahko pripravimo z okoli desetimi igralci.«

Za vas je to tretja režija na Loškem odru?

»Po Zgubljenih korakih in Beraški operi je *Obvestilo* tretja igra. Za gledališče sem se ogrel najprej kot igralec pred kakimi devetimi leti, nato sem na več seminarjih za režijo, ki jih pripravlja ZKOS, spoznal, da me še najbolj vleče režija.«

Boste z *Obvestilom* tudi kje gostovali?

»Verjetno bomo sredi februarja imeli predstavo za Slovence v zamejstvu, v Sovodnjah v Italiji. Radi pa bi igrali še kje.«

L. M.

ODMEVI

VINETU BEŠTRU IN ODMEVNIKOM!

Morda bi ti kot poklicni kolega svojo kritiko rajše povedal, pa sem ob prebiranju pripomb vrlih bralcev in bralk v torkovi številki (17. januarja) sklenil, da se, to pot prvič, oglasim na ta način. Strinjam se z dr. Borisom Ogrizkom, ki se pritožuje nad ponudbo seksa v zameno za kruh in ideale, strinjam se z bralko M. B., ki opaža nevarnost AIDS-a in pomilujem Justino Belič, ki pri svojih 60 letih in treh otrocih ni vedela, da packarija, kakršna je bila objavljena v novoletni številki Gorenjskega glasa, sploh obstaja.

Samo!
Kaj moremo, spoštovani dr. Ogrizek, če pa smo kruh že pojedli, če so ideali že padli, kar pa jih je še ostalo, jih s pridom pometamo po kotih naše zgodovine. Ideali so eno, primere s trganjem popkov in cvetov pa bi bolj spadale k njim kakor pa k seksu, ki ga dandanašnji pač priznavamo (čeprav je to že ves čas) za tehnično dejavnost pri reproduciranju človeške vrste.

Samo!
Kako se bomo obvarovali sodobne kuge, če ne bomo mladih in predvsem njih, osveščali, jih vpeljevali v skrivnosti (in — naj mi bo odpuščeno, dragi odmevniki — radosti) seksa.

Se vedno rajši delam otroke sam, kakor pa »brezmadežno« z epruveto ali morda celo na kakšen bolj mističen način, pa ne le zato, da se pri 60 letih ne bi spraševal, od kod so prišli moji otroci.

Andrej Kokot

Gorenjski glas, 20. januarja 1988

BLEJSKE ZDRAHE

V zvezi z zgoraj omenjenim člankom se oglašam kot eden od »preveč jeznih krajanov Rečice« na Bledu.

V omenjenem članku je poudarjeno, da so krajanje Rečice »nekoliko pozno« povedali, da se sploh ne strinjajo z družbenim planom predvidene gradnje stanovanj na Kolodvorski cesti. Golčman pa dodaja, da smo Rečičani »sedaj preveč jezni«.

Prvič — krajanje Rečice smo bili postavljani pred dejstvo, da se na Kolodvorski cesti mora graditi stanovanjsko naselje za potrebe blejskega turizma. Ko smo se temu predlogu upravičeno uprli, pa ne zato, ker bi bili »sedaj preveč jezni«, in ker nismo za napredek, ki se nam s to gradnjo obeta, temveč, ker enostavno nismo za nikakršno gradnjo stanovanjskega naselja.

Dolga leta, po 1945, so bili krajanje zavajani, da bo na Rečici »krasn«. In tako je občina kmetom jemala parcelo za par-

celo, pa naj je bila ta III. ali katerekoli kategorije. Stanje ureditve kraja pa se razen oduzetih parcel ni spremenilo, temveč le poslabšalo (rušitev hotela Evropa, ni pošte, trgovine, gostiln, mesarije ipd.). Nekoč idilično vaško naselje je s stanovanjsko gradnjo izgubilo svoj prvotni videz. Ljudje, ki so načrtovali in še načrtujejo stanovanjsko gradnjo, zavedoma postopoma uničujejo naravo in to v okolju, ki naj bi veljalo za »biser Gorenjske«.

Se pred leti so otroci Rečice lahko lovili ribe v potokih Rečica in Mišca. Danes je Rečica zaraščena, smrdeča, uničen potok, po katerem sem in tja priplava plastika, ko pa odpove kanalizacija, pa še fekalije. Na Rečici ni niti enega pločnika. Že pred 10 leti sem s člankom v Delu opozorila pristojne organe, da se uredi pločnike na Rečici (zaradi smrtnih nesreč, povečanega prometa), pa je ostalo vse po starem.

V vašem naselju, kot je Rečica, gradnja blokov poruši vse videz. V razdalji 200 m Kolodvorske ceste sedaj živi 60 ljudi, po novem pa naj bi tu živelo še dodatnih 400 — 500 ljudi.

Sprašujem, od kod bodo ti ljudje prišli in zakaj? Ali lahko Bled s svojo prenaseljenostjo glede na to malo jezero, še dodatno obremenjujemo z dodatnim naseljevanjem, če pa še sedanjih težav nismo sposobni rešiti? Jezero je bolno tako ali drugače. Kanalizacijo polagoma urejemo. Ceste so preobremenjene, pločnikov ni, mi pa še kar želimo graditi in izsiljujemo gradnje ad hoc (primer Flegarije).

Pristojni, ki se sklicujejo, da smo Rečičani sedaj preveč jezni, se motijo, če mislijo, da le-ti niso bili jezni že prej. Resnica je ta, da so jezni že vsa leta in to upravičeno, ker je to njihovo okolje, v katerem živijo in so živeli že njihovi predniki (veliko je avtohtonega prebivalstva). Rečičani torej imajo pravico odločati o usodi svojega kraja.

Če nočejo stanovanjskih blokov na njih, je to pač njihova pravica, še posebej če se s tem uničuje še tisti del narave, ki ni bil do sedaj uničen. Bled in Rečica v prihodnje ne potrebujejo novih spalnih naselij in vikendov, temveč urejeno komunalno (kanalizacija, ceste, pločniki, voda) in turistično infrastrukturo, predvsem pa veliko parkirno hišo. Ne pa, da vse to zanemarjamo in načrtujemo gradnjo blokov, bolnišnico in hotel pod Grajsko planoto (le kje je tu varstvo okolja!).

Na konkretni lokaciji smo se krajanje Rečice odločili, da se zgradi le nadomestni objekt (Savica ali Gorenjčeva žaga) s trgovino, ki jo kraj potrebuje, uredi naj se kanalizacija, pločniki (predvsem za varnost šolskih otrok), očistijo potoki, vsakršni drugi gradnji pa nasprotujemo in menim, da nam niso potrebni »dodatni argumenti«, da bi nas potolažili, da ne bi bili več »tako jezni«.

Če mora sedanja lokacija »pasti«, pa naj »pade«. Zato nam

bodo nekoč prav gotovo hvaležni znanim, saj jim bomo s tem ohranili le še del »jezne Rečice«.

Na Bledu, 23. januarja 1989

Paula Zupan
Rečiška 29/a — Bled

Gorenjski glas, 24. 1. 1989

DRAG TELEFON

V imenu skupine krajanov naselja Ročevnica, KS Bistrica pri Trziču, je tov. Stipe Mešič prejšnji torek izpostavil probleme, ki naj bi se pojavljali v KS Bistrica pri razdeljevanju omejene kvote telefonskih priključkov. Pismo istega bralca povsem enake vsebine je bilo objavljeno že 23. 12. 1988 v »Pismih bralcev« v časopisu Delo in s strani KS Bistrica ter Izvršnega sveta SO Trzič je bil tako tov. Mešič osebno kot tudi uredništvo Dela še isti dan (23. 12. 1988) posredovan izčrpen odgovor na očitke in podtikanja v njegovem pismu. Ker se je tov. Mešič odločil enako pismo mesec dni kasneje ponovno objaviti v Gorenjskem glasu, povzemamo bistvene stvari iz našega pojasnila na njegove očitke: KS Bistrica pri Trziču ima glede telefonskih priključkov podobne razmere kot večina drugih krajevnih skupnosti v Sloveniji — vedno, kljub potrošitvi številca telefonov v občini Trzič v zadnjih letih, je interesov bistveno več kot razpoložljivih številcev v centralah in kot znašajo kapacitete telefonskega omrežja. Zato je Svet KS pri razdeljevanju dodeljene majhne kvote priključkov vselej v težavnem položaju določevati, komu izmed velikega števila prosilcev dodeliti telefon. Tudi rezultat je vselej isti: izbrani krajanje so z odločitvijo Sveta KS zadovoljni in jo podpirajo, neizbrani očitajo delegatom sveta KS vse mogoče in nemoogoče stvari, se zoper sklepe pritožijo, dokazujejo pomanjkljivo obveščanje in »slabe zveze ter napačna vrata«, kot tov. Mešič v svojem pismu.

V letu 1988 je na predlog občinskega Izvršnega sveta KS Bistrica prevzela vodenje akcije manjše širitve tržiške telefonske centrale, na katero so vezani naročniki iz devetih tržiških KS. Iz razreda bodoče razširjene centrale smo bili v KS deležni 75 številcev, ki smo jih razdelili točno po kriterijih, ki so bili v občini Trzič določeni že pred leti. Z vsemi prosilci iz vseh devet KS so bile sklenjene individualne pogodbe, po katerih so naročniki vplačali v prvem polletju 1988 sorazmerni delež k stroškom širitve centrale in si s tem zagotovili telefonsko številko. Prvi del akcije — povečanje centrale — smo podjetje za PTT promet Kranj, KS Bistrica in IS SO Trzič uresničili mesec dni pred rokom, opredeljenim s pogodbo. Zato smo lahko že v začetku decembra 1988 vsem naročnikom posredovali informacijo o nadaljevanju gradnje, s katero je bila predlagana enotna cena tudi za drugo fazo, ki obsega stroške dograditve razvodnega telefonskega omrežja, rekonstrukcij omrežja, preusmeritve in kasete dvojčkov. Če bi naro-

čniki vsak zase po dejanskih stroških financirali dograditev in rekonstrukcijo razvodnega omrežja, bi konkretno za krajanje naselja Ročevnica strošek znašal po novembrskih cenah 1.980.000 din. Praktično smo vsem naročnikom predlagali solidarnostno medsebojno financiranje in plačilo 1.275.850 din, kar velja za naročnike, najsi stanujejo v stanovanjskih blokih ali individualnih hišah. Rok plačila smo omogočili do 15. 2. 1989, čeprav je KS morala izvajalcu del celotno vrednost nakazati že decembra 1988.

Zato ocenjujemo, da smo za razvoj telefonije v KS Bistrica v zadnjih letih dosegli največ, kar je v omejenih razvojnih možnostih tržiške telefonije možno. Tudi celotna cena priključka za naročnika je podobna kot v akcijah v drugih KS v občini Trzič ali pa v drugih občinah oz. je celo nekoliko nižja, poleg tega pa smo vseskozi zagotavljali ugodne (brezobrestne obročne) načine plačila.

Predsednik sveta KS Bistrica
Vladimir Seidl

Podpredsednik IS SO Trzič
Marko Valjavec

PREJELI SMO

ŽIVETI S POKOJNINO

Težko je živeti in shajati s pokojnino 280 tisoč dinarjev in upravičeno me skrbi, da mi bodo od zunaj »študirali« prostor in iz prostorov določali, kaj lahko imam in česa ne; zagotovanje pasu pri hrani, da lahko plačam stanovanje, odpovedovati se obleki in trajnejšim dobrinam. Ali se res lahko imenujem socialistična država, če invalidsko upokojeni elektrika (in še marsikdo drug) z 20-letnim delom nima niti toliko pokojnine, da bi si dal popravljati zobe? Bil bi kratkoma lo škrbast, ker si teh storitev ne moreš plačati (če ti izpade samo en zob, moraš plačati vse sam, samo ob dveh manjkajočih zobih imaš pravico do participacije), ki pa je tudi za upokojenca z nizko pokojni-

no že nedosegljiva. Stodesetisoč dinarjev sem lani decembra plačal za akrilno prevleko, ob hkratni pokojnini 280 tisoč dinarjev. Ob tem denarju je treba tudi ves mesec živeti.

In koliko je danes življenjski minimum? Če bi človek ne bil tako skrben ob razpiti diagnozi šizofrenija in ne bi zreduciral svojih življenjskih potreb na minimum (ob kupovanju socialnega kruha, ki ga ne dobiš vedno), bi hodil okrog škrbast. Da premeš po brezpogojni upokojitvi, ker ni bilo zate dela po dvajsetletnem delu nemotivacijskih delovnih mest v Železarni 280 tisoč dinarjev, niti eno tretjino plače še aktivnega sodelavca, ni več sramota in žalitev, to je svinjarija. Kdo se lahko imenuje komunista, socialist, če uživa visoko pokojnino, ker je imel visoko plačo, in gleda zraven, kako se drugi ob trdem delu komaj in komaj prebijajo!

Ivan Ogrinc
C. revolucije 9
Jesenice

IZ ZGODOVINE NOB (42)

Ivan Jan

Spet in spet o mobilizaciji

Kakor smo videli v prejšnjem zapisu, je novi Gorenjski odred spet ostal brez komandanta, le 3 tedne predem pa je padel tudi Matija Blejč-Matevž, komandant Kokrškega odreda. Kako hudo je bilo (zveze) še vedno na Gorenjskem ugotavljamo tudi iz podatka, da je Glavno poveljstvo za novega komandanta GO imenovalo prav junaka Matijo Blejca-Matevža. Teda je bil mrtev že skoraj mesec dni. Da bi čimprej usposobili poveljstvo GO, na katerem je ležala največja odgovornost za nadaljnjo in okrepljeno mobilizacijo rekrutov, so končno za komandanta 6. februarja 1943 ponovno imenovali že znanega Franca Bička, ki je bil tedan komandant Gregorčičevega bataljona.

Poveljstvo pa je gorenjske partizane in aktiviste OF še naprej priganjalo k mobilizaciji, kajti le-to je globlje razumelo, da gre za prelomne dogodke. Glavno poveljstvo je konec januarja štabu GO med drugim naročilo:

»Poglavitna naloga štaba Gorenjskega odreda sedaj je, da neuspeh nemške mobilizacije v celoti izkoristi... V sestavi GO je treba vključiti vse tiste novince, ki so prinesli s seboj orožje oziroma, ki jih je mogoče oborožiti z razpoložljivim orožjem Gorenjskega odreda; Gorenjski odred lahko zadrži v svojem sestavu 20 odstotkov neoboroženih; vse druge je treba pošiljati na sektor Dolomitskega odreda, od koder bodo razmeščeni v brigade...«

Toda dejansko ne bi mogli reči, da je nemška mobilizacija potekala neuspešno, kajti iz že povedanih razlogov (zima, malo partizanov, malo orožja, slabe zveze, še premajhna odločnost rekrutov, dasiravno absolutna večina ni rada odhajala v nemško vojsko, predvsem pa nasilje nad družinami partizanov) se je partizanom priključeval le manjši del rekrutov. Poleg tega so bili tudi med starimi partizani nekateri mnenja, da ne smejo pridobivati preveč novincev, kajti nastaja vprašanje oborožitve in prehrane. Torej — veliko zaprek. Posebej peče je bilo vprašanje orožja, kajti večina novincev je prihajala k partizanom brez njega.

Sicer pa so Nemci mobilizirali tudi s prevaro in na način, ki je bil prej aretacija kot rekrutacija. Tako so na primer 11. januarja 1943 na Kokrici pri Kranju nemški orožniki presenetili fante po domovih in jih, zastražene z bajoneti na puškah, odgnali v vojašnico na Prevalo, od tod pa na razne fronte.

Vendar pa nemško poročilo pove, da so »banditi od 1. do 18. 1. 43 na Gorenjskem odvedli 196 fantov... a mnogi so se prostovoljno pridružili banditom.« Največ teh novincev se je partizanom priključilo v kamniški okolici, v podružju Pokljuke in Jelovice, nič pa še okoli Kranja in Trziča. Vzroki so že opisani.

Prihodnjic: »Žalovanje« za Stalingradom

Slavka Šarčević

IZ BELEŽNICE SOCIALNEGA DELAVCA

16

Toda tega ne bom nikoli doživela. Tega ne bom doživela zato, ker ne morem in ne bom mogla nikoli pozabiti, kako kruta je bila do mene moja mati.

»O, mamas«, je zaječala Kristina, »povej zakaj!« Breme, ki ga je s svojo izpovedjo položila v moje naročje Kristina, je bilo težko... in nisem se ga uspela nikoli znebiti, kakor se ni mogla znebiti svojih spominov Kristina. To breme, ti spomini bodo ostali v Kristini, saj spominov na otroštvo ne more nihče izbrisati in... ker je temu tako, bodo ostali globoko v njej...

Kaj sem lahko naredila za Kristino. Poskušala sem skupaj z njo iskati pot v življenje, ki bi bila lepša in lažja kot je bila v preteklosti.

Takih Kristin je bilo v moji praksi veliko. Velikim sem uspela pomagati, pri mnogih pa sem omagala tudi sama; tako je življenje.

S svojim bremenom sem se v svoji nemoči zatekla k tebi, se naslonila nate, a tudi ti mi nisi mogel pomagati. Lahko si me le razumel in mi dal moč, da sem šla naprej po svoji poklicni poti in zbrala toliko moči, da sem odprla vrata

Mariji,

ki je z dojenčkom v naročju prišla k meni naravnost iz zopora in tako sproščeno prikorakala predme, kot da je prišla na prijateljski obisk.

Vsa nasmejana mi je rekla: »Dober dan, prišla sem« in sedla na stol. Odzdravila sem ji in jo vprašala, kdaj je bila odpuščena iz zopora in pripomnila, da se čudim, da me ni nihče obvestil o tem, da bo odpuščena.

Marija se je še naprej smehljala in nasmejano rekla, da ne ve, zakaj bi morali kaj sporočiti. »Tu sem in pomagajte mi.«

Z Marijo sem se začela pogovarjati. Svetovala sem ji, naj gre z otrokom k sorodnikom, a tega ni hotela sprejeti.

»Kaj, da bi šla domov? To pa ne. Rajši grem z otrokom v vodo«, je ogorčeno odgovorila.

»Kam, kam?« je brnelo v moji glavi, »kam najdam Marijo z otrokom?«

Časa za razmišljanje nisem imela veliko. Ko se je z neznanšo brzino vse vrtelo v mojih možganih, sem lahko ugotovila le to, da bo treba za otroka urediti rejo. To sem rekla tudi Mariji.

Mariji se je zdel predlog vabljiv. Razveselila se je in svojo radost izrazila z besedami:

»To bi bilo najbolje. Oh, kako sem vesela, da boste poskrbeli za punčko, da, kar v rejo jo dajte.«

Marija je vedela, kaj je reja, saj je bil njen najstarejši otrok že v reji. A jaz sem jo gledala in v glavo mi je šinila primerjava s kukavico, ki odlaga jajca v tuja gnezda in prepusti svoje mladiče drugim, sama pa leti naprej in naprej. Marija se mi je zdela ravno takšna, saj je komaj čakala, da da otroka iz naročja in da gre, kamor koli že, le da gre naprej.

No in z Marijo sem se dogovorila o vsem, kar je bilo potrebno, napisali sva zapisnik, da se strinja, da se otroka namesti v rejniško družino itd., reševanje drugih problemov pa sva preložili na prihodnji dan.

»Fino«, pravi Marija, »otroka boste dali v rejo, meni boste prikrbneli zaposlitev in stanovanje in vse bo v redu.« Kar žarela je, ko je to govorila.

In ta moja črnolasa lepota, ki je več časa preživela v zoporu, ki je tam rodila otroka, je bila srečna, a jaz si nisem mogla predstavljati, kaj jo dela tako srečno, saj je imela toliko nerešenih problemov, da se je še meni vrtelo v glavi in me je bilo strah, kako bova reševali njene probleme. Ona pa se je smehljala in tiste njene temne oči so se kar iskrale.

Ko sem z Marijo in otrokom prebrodila več kot pol občine, sem končno našla žensko, ki je bila pripravljena sprejeti otroka v rejo in materi dovoliti, da bo vsak dan prihajala k otroku, kar je bila moja zahteva, saj sem se bala, da bo sicer popolnoma pozabila na otroka.

Drugi dan je prišla Marija k meni. Začela sem z njo urejati ostalo in nekaj mi je reklo, da naj še bolj zavarujem otroka in tako sva z Marijo zapisali še to, da če ona ne bo mogla skrbeti za otroka in če ne bo skrbela zanj, da dovoli, da se da otroka v posvojitev. To sva zapisali za vsak primer, ker

sem se spomnila starega pravila, da je previdnost mati modrosti.

Marijo sem poskušala čim bolj vključiti v reševanje problemov, a mi ni ravno uspelo, saj je prihajala k meni tako neredno in še tisto, kar bi morala ona narediti, navadno ni storila. Nisem jo mogla pohvaliti, a moja graja je sprejemala s tako nainvnostjo, da tega ne morem povedati.

Ugotavljala sem, da tudi k otroku ni hodila. Zakaj ni šla? Imela je tisoč izgovorov, a moči, da bi jo v to prisilila, nisem imela. Marija mi je neprestano govorila, da bo šla, da bo redno hodila k otroku, saj ima punčko tako rada.

Marija je vse manj prihajala k meni in nazadnje se je povsem izgubila. Čez dalj časa je prišla zopet k meni. Iz vrečke, ki jo je imela v roki, je potegnila otroško jopico, jo položila na mojo mizo in rekla: »Veste kaj, vi ste tako dobri n vem, da mi boste naredili uslugo. Dajte, odnesite to jopico moji punčki. Saj bi jo sama nesla, a nimam časa. V hotelu me čaka prijatelj in res ne smem zamuditi sestanka. Saj me razumete in mi boste naredili to malo uslugo?« Potisnila mi je jopico v roke.

Poskušala sem ji odgovoriti, dopovedati, da meni to res ni težko, a da bi vseeno to morala narediti ona sama, saj že tako dolgo ni bila pri otroku. Rekla sem ji, da se bojim, da bo na otroka popolnoma pozabila, da jo otrok potrebuje itd. A ona mi je odgovorjela: »Saj bom šla, saj bom šla k otroku, a danes res nimam časa. Prosim vas, odnesite jopico otroku vi.« Nemirno se je presedala po stolu in me od časa do časa vprašala, koliko je ura.

Nisem je mogla prepričati, nisem jo mogla zadržati. Pustila mi je jopico in dobesedno zletela iz pisarne.

(SE NADALJUJE)

POZNATE AVOKADO?

Kranjska Živila so te dni v svoja skladišča dobila nove vrste plodov avokada, Persea americana in Persea gratissima. To so precej neznan plodovi, zato bi vam jih danes radi predstavili in tudi zapisali, kako se pripravljajo.

Avokado je sadež tropskega drevesa, ki ga gojijo v Kaliforniji, na Floridi in v Izraelu. Plodovi

so hruškaste, ovalne oblike, svetlozelene do temnozeleno barve in dosežejo do 1,8 kg, meso vsebuje precej rastlinskih olj. Plodove jemo sveže ali pripravljene v svežih solatah. Skladiščimo ga od 40 do 60 dni pri 8 stopinjah Celzija. Avokado je zrel, kadar je mehak, pred uporabo ga je potrebno vedno olupiti.

NADEVANI AVOKADO (1)

Avokado razpolovimo in izkoščimo. Pripravimo nadev iz na tanko narezane zelene, orehovitih jedrc in omake, ki smo jo zmešali iz paradižnikove mezge, kisa in soli. Z nadevom napolnimo avokadove polovice in jih pustimo eno uro v hladilniku.

NADEVANI AVOKADO (2)

Potrebujemo 3 avokade, 10 dag topljenega sira ali skute, 1 do 2 čajni žlički sardelne paste, 6 črnih oliv (sesekljanih), sok ene limone, list berivke za okras, 1 do 2 del omake vinaigrette.

Omaka vinaigrette: potrebujemo 4 dag čebule ali šalotke, zelen peteršilj, sol, poper, 1 dag gorčice, 5 dag olja in 1 del milega kisa. Čebulo in peteršilj drobno sesekljamo, dodamo sol, poper, gorčico, olje in kis ter dobro zmešamo.

Priprava: Sir pomešamo s sardelno pasto in dodamo sesekljane olive. Avokado olupimo, razpolovimo in odstranimo pečke. Izdolben avokado napolnimo s sirovim nadevom, ga primerno oblikujemo in stisnemo skupaj po dve polovici. Vsak avokado na hitro poškopimo z limoninim sokom in ga zavijemo v pomastčen papir ali celofan, da ne porjavi na zraku. Nadevan avokado hranimo do serviranja na hladnem prostoru. Tik preden ga ponudimo, obložimo servirne krožnike z listi berivke, na katere zložimo na rezine zrezan avokado. Preljemo še z omako vinaigrette.

Moda

Hit letošnje pomladi bo blazer in sicer preprost, z dolgimi reverji, na dvoredno zapenjanje in precej daljši, kot običajno. Krilo naj bo nad koleno, če hočemo biti svežda, zelo modne. Naš model je iz sivga tankega volnenega blaga, s klaj naznačenim rdečim kromom, krilo pa je enobarvno, vendar enake osnovne barve kot blazer.

ZA DOM IN DRUŽINO, IZ ŠOLSkih KLOPI

AVOKADOVA JUHA

Potrebujemo 2 avokada, 4 del močne, nemastne perutniške juhe, 1,5 del rahlo stepene smetane, 3 del jogurta, 1/2 žličke narstargane čebule, 1,5 del paradižnikovega soka, sol in poper, pol žličke ostre paprike. Priprava:

Avokado olupimo, odstranimo koščico in ga z vilicami zmečamo v kašo. V kašo umešamo juho, smetano, jogurt, čebulo, paradižnikov sok, začimbo in ogreto serviramo.

(Podatke je zbrala B. Flajnik, dipl. ing.)

PRAV JE, DA VEMO MAŠČOBE

Maščobe so spojine ogljika, vodika in kisika oziroma glicerina in maščobnih kislin, ki so nasičene in nenasičene. Kisika je v maščobah manj kot v ogljikovih hidratih, zato ga rabi naše telo več pri presnovi maščob kot pri presnovi hidratov.

Maščobe so v masteh, oljih in vseh mastnih živilih, kot so meso, mleko, orehi idr. Prebavijo se do glicerina in maščobnih kislin. Pri prebavi sodelujejo žolčna tekočina, sok trebušne slinavke in tankega črevesa. Maščobe v celicah zgornjo in dajo izmed vseh hranil največ energije. Vseh maščob, to je tistih, ki jih vsebujejo živila in tistih, ki jih dodamo zaradi priprave hrane, naj bo toliko, da dajo 20 do 35 odstotkov dnevno potrebne energije. Premastna hrana povzroča debelost. Maščobe dajo veliko energije: 1 g maščob razvije 9,3 Kcal ali 38 KJ.

Maščobe lahko deloma nadomestijo ogljikovi hidrati in beljakovine, nikakor pa ne popolnoma. Naše telo ne rabi maščob samo kot vir energije, ampak tudi kot vir v maščobah topnih vitaminov A, D, E, K, F in bistvenih maščobnih kislin: lanoline, linolenske in arahidonske. Te kisline vplivajo na pravilno presnovo maščob v telesu. Preprečujejo pojav kožnih ekcemov in se uporabljajo kot zdravilo. Domnevajo tudi, da se pojavlja arterioskleroza, tj. poapnenje žil ob pomanjkanju bistvenih maščobnih kislin.

Maščoba, ki je telo ne porabi, se odlaga v jetrih, okrog srca in ledvic ter pod kožo. Organi težje delujejo, človek postane okoren in bolan. Malo maščobe pa je potrebne za primer stradanja.

KAŠELJ POZDRAVIMO

- če drobno stolčene lešnike zmešamo z razredčenim medom v kašo: na vsake 1/2 ure vzamemo 1 žlico mlačne kaše;
- če pijemo vijolični čaj z medom;
- če 500 g drobno zrezane čebule skuhamo na vodi z 200 g kandisovega sladkorja, čebulo stolčemo in pustimo stati. Mlačni masi primešamo 100 do 150 g medu in na vsake pol ure zauzijemo 1 čajno žličko.

Zoper kašelj je še cela vrsta zeli: izop, janež, lapuh, lučnik, pljučnik, navadni slez, slezenovec, suličasti trpotec in drugo. Z 1 ali 2 žličkama medu na skodelico čaja zdravilni učinek še zvečamo.

Stari Kranj

V torek smo si šli ogledat stari Kranj. Tovarišica nam je najprej pokazala najstarejšo hišo v mestu. Nato smo po Tavčarjevi ulici odšli do Pungarta. Na Pungartu so bili včasih sadni in zelenjavni vrtovi. Na Pungartu je cerkev in v njej slika priprošnjikov proti kugi. Šli smo po stopnicah do mesta, kjer so našli največ langobardskih grobov. Odpravili smo se do gradu Kiselštajn. Ogledali smo si tudi mesto orožarne na Škrovcu. Kmalu za-

tem smo se odpravili v muzej. V muzeju smo videli kosti starih Slovanov. Tovariš nam je povedal, da so pri enem okostju našli uhan, pri drugem pa nož. Šli smo po stopnicah do poročne dvorane. Ogledali smo si tudi, kako je včasih potekalo delo na polju. V eni izmed dvoran smo videli maketo Kranja. Šli smo po stopnicah v prtiličje, se zahvalili in odšli v šolo.

Eva Lap, 3. č r. OŠ Matije Čopa Kranj

Tudi brez snega se imajo otroci med počitnicami lahko čisto dobro. Žal so počitniški dnevi samo še prijetni spomini. - Foto: G. Šinik

Tak je moj dedek

Imam samo enega dedka in babico. Moj dedek je preživel že mnogo let, zato ima že čisto bele lase. Letos je dopolnil osemindemdeseto leto.

V mladosti se je izučil za čevljarja. Hodil je od hiše do hiše in ljudem popravil čevlje. Zaslužil je malo, zato je bil vaju skromnega življenja.

Med vojno je kot ujetnik delal predor na Ljubelju. Babica mu je večkrat peš odnesla hrano in obleko.

Tudi po vojni je moral trdo delati. Zelo rad dela v gozdu. Ker je to delo težko, je vedno zelo utrujen. Večkrat je tudi bolan. Vse nas, vnuke, ima zelo rad, ker mu velikokrat pomagamo pri delu. Kadar je dobre volje, nam pripoveduje, kako je bilo v starih časih. Radi ga poslušamo, ko nam zapoje kakšno staro in zanimivo pesem. Moj dedek je že tudi pradedek, ker ima pravnukinjo Aleksandro.

Najlepše je imeti dedka in babico, zato najbolj želim, da bi oba še dolgo živel.

Mija Nikolič, 4. r. OŠ Bukovica

IZ ŠOLSkih KLOPI

Magični lik

Besede vpiši vodoravno in navpično!

	1	2	3	4
1				
2				
3				
4				

1. póljski pridelek
2. tovarna smuč v Begunjah
3. čebelji dom
4. žensko ime

Jure Škrbec, 3. a, iz glasila Macesni OŠ Ivana Groharja Škofja Loka

Prva ljubezen

Praznovala sem že šesti rojstni dan. Hodila sem v malo šolo. Tam sem spoznala veliko deklic. In fantov tudi. Toda nobeden mi ni bil všeč.

Nekega dne me je prijateljica povabila na rojstni dan. Tam je bil tudi on. »Tako prijaten fant,« si mislim. Rekel je: »Zdravo. Kako si kaj?«

Drugi dan me je po mali šoli počakal. »Ali te lahko pospremim?« Pomagal mi je nesti šolsko torbo. In sploh se mi je zdel super in naj. Večkrat po mali šoli me je še počakal in me pospremil domov. Po poti sva klepetala in se smejala.

Prišle pa so počitnice in šole je bilo konec. Konec pa je bilo tudi moje ljubezni. Sedaj mi je všeč drugi fant. Kdo je, vam pa ne povem, ker je sedaj to moja in samo moja skrivnost.

Monika Tavčar, 4. d r. OŠ Petra Kavčiča Škofja Loka

Muca, muca bela in črna

Pri nas doma imamo črno-belega mačka. Ime mu je Miki. Na tačkah ima belo dlako, ki izgleda kakor beli copati. Rad veliko je. Zelo rad se igra. Najraje ima plišasto miško in jo premetava po dnevni sobi. Včasih se tudi jaz igram z njim. Če pa ga pustimo čez noč zunaj, spleza na zgornji balkon. Na balkonu potem toliko časa mijavka, da mu odprem. Najbolje se počuti v garaži, kjer ima na ležalni blazini svoje mesto. Miki je zelo prijazen muc in vsi ga imamo radi.

Aleš Vidic, 3. a r. OŠ Matije Valjavca Preddvor

Ali rad hodim v šolo?

V šolo ne hodim rad, ker se tam preveč učimo. Rad imam samo telovadbo, pa jo imamo samo trikrat na teden. Večkrat sem premišljeval, da bi imeli pouk samo dvakrat na teden. Imeli bi telovadbo in odmore. Premišljeval pa sem tudi, da bi po takem pouku zrasel v telebana. Najbolje je, da se kar učim, da bom nekoč nekaj znal.

Miha Bogataj, 3. b r. OŠ Josipa Broza-Tita Predoslje

O kulturi

Kultura ima zelo širok pomen. Povezana je z umetnostjo, saj beseda kultura izraža pravzaprav lepoto in pomen nečesa. Lepo vedenje, odnosi med ljudmi, zanimive, stare hiše, poslikane panjske končnice; vse to je kultura. Tudi kiparstvo, slikarstvo, rezbarstvo se skrivajo v besedi kultura. Ljudje, ki se ukvarjajo s kulturo, imajo zelo zanimivo delo, saj se vsak dan srečujejo z zanimivimi stvarmi.

Mojca Marin, 7. a r. OŠ heroja Bračiča Tržič

O NEUMNOSTI SO REKLI

Bedak zna več vprašati kot deset modrijanov odgovoriti.

Domača modrost

Pred neumnostjo oneme celo bogovi.

Angleški pregovor

Neumnost in ošabnost raste iz iste korenine.

Nemški pregovor

PET MINUT ZA BOLJŠI VIDEZ

DUŠEVNA LEPOPILA

Pred leti je znani kirurg dr. Frank Slaughter izrazil mnenje, da je nemogoče presaditi "kožo na obraz nesrečnih ljudi". Kozmetiki po vsem svetu tožijo, da prihajajo k njim napete, živčne in tako zakrčke ženske, da jim ne pomaga nobeno lepoto, ne krema, ne lotion. Tu so brez moči tudi veliki lepotni saloni, nihče ne more prav pomagati napetemu in sitnemu obrazu. Eno samo srečno čustvo pa privabi človeku na obraz vesel nasmeh, mu dvigne ustne kote in razodene notranji sij ter srčno zadovoljnost; to pa ne stane ne časa in ne denarja.

Francoska in nemška psihokozmetika uči, da je za srečen in zglajen videz potrebnih samo trideset obraznih mišic, petinpetdeset pa jih je treba za žalosten in siten obraz. Zato se sodobni psihokozmetiki sprašujejo: "Zakaj zapravljamo toliko energije, da bi bili videti nesrečni in žalostni?" Je že tako, življenje nam prinaša tudi težke trenutke, ki nas kar na lepem tako zadenejo, da smo videti žalostni in potrti. Vendar razumen človek ne bi smel živeti kar naprej v nezadovoljstvu, saj se vsako nezadovolženje zrcali na obrazu. Če pa ste polni upanja in dobre volje, mišice sprostijo obraz, sonce v srcu pa vsakemu ožarja obraz.

Psihokozmetično zdravljenje se začne z opazovanjem obraza v zrcalu. Najprej zravajte glavo nazaj, potem pa počasi naprej, dokler se brada ne dotakne prsi. Sprostite spodnjo čeljust. Nato kimaite, spočetka narahlo, potem čedalje močneje. Medtem pa iztisnite iz ust nekaj naraščajočih in spet pojemajočih glasov. Tako si sproščajte obraz od nekaj sekund do treh minut. Odvisno od tega, kako se počutite.

Zdaj se spet pogledajte v ogledalo. Narahlo položite svoje dlani na lica, zaprite oči in iztegnite glavo kar se da nazaj. V tem položaju ostanite nekaj sekund. Potem spet pogledajte v ogledalo. Narahlo položite svoje dlani na lica, zaprite oči in iztegnite glavo kar se da nazaj. V tem položaju ostanite nekaj sekund. Potem spet pogledajte v ogledalo. Zdaj je čas, da dobijo obrazne mišice drobne impulze. V tem je psihokozmetično zdravljenje podobno avto-genemu treningu in avto-sugestiji. Hkrati s sproščanjem obraza se ta tudi razjasni, če si poročete: "Življenje je čudovito - srečen sem - usta se mi razpotegnejo - smejem se - nobenih gub ni na čelu." Pozneje razširite ta povelja na lego svojega telesa: "Stojim zravn - oz sem vsakemu položaju - močan sem - pokonci glavo - zavedam se svoje moči."

Veliko lahko storite sami s tovrstnim avto-genim treningom za vaš zunanji izgled, zapomnite pa si za vedno, da je optimizem najboljše lepoto.

ureja DANICA DOLENC

Recept za dobre spise

Dobre spise je zares težko napisati. Toda za dobre spise obstaja tudi recept, ki ga marsikdo ne pozna, zato ga bom napisala. Vendar je uporaben le doma. V šoli ta izvedba ni mogoča. Za osnovno zmes potrebujemo:

- 1 kg knjig
- 1 kg domišljije
- 1/2 kg mamine pomoči
- 1/2 kg očetove pomoči
- 1/4 kg sestrine pomoči
- 1/4 kg bratove pomoči
- 1/2 l črnila
- 20 kom brisalcev črnila
- 10 dag truda za pisanje

Vse to zmešamo in v obliki spisa damo na papir in položimo za dva dni v šolsko torbo. Ko jo po dveh dneh pred slovenščino vzamemo iz torbe, dodamo še nadev:

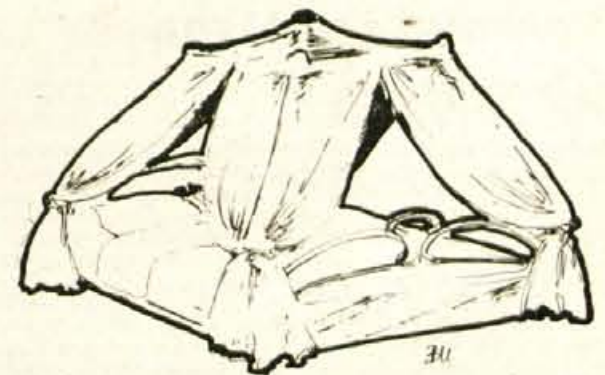
- 1 dag črk (za naslov)

Črke dodamo nad spis in dober spis je gotov. Vendar uporaba ni povsem priporočljiva, ker potem ni dovolj idej za šolske spise.

Tina Zupančič, 8. a r. OŠ bratov Zvan Gorje

MORDA NISTE VEDELI

Kdo je naredil prvo posteljo in kdaj?

Ne vemo, vemo pa, da so že stari Asirci in Perzijci pred našim štetjem spali v kamnitih, lesenih ali kovinskih posteljah. Poskušali so jih čim bolj okrasiti. Stari Egipčani in Grki so izdelovali postelje, ki so bile podobne dandanašnjim: z lesenimi okvirji, na katere so napeli jermene in nanje položili kožuhovino.

Rimljani so prvi začeli izdelovati postelje za dve osebi, tako imenovane zakonske postelje, in so jih bogato okrasili z zavesami. Zanimivo je še to, da si moral zaradi višine teh postelj vanjo zlesti po posebni pručki ali stopničkah. Nasprotno pa so se Japonci odločili za spanje na tleh, kar je bila sicer velika moda tudi v Evropi - v srednjem veku. Kako so si okusi različni, nam pripoveduje tudi podatek, da so včasih izdelovali tudi viseče postelje. Pritrjevali so jih na strop in se v njih počutili popolnoma varni.

ureja HELENA JELOVČAN

Avto-moto društvo Škofja Loka

Samo z ljubiteljstvom do uspehov

Škofja Loka, 27. januarja - Pred tednom dni so se zbrali na občnem zboru člani Avto-moto društva v Škofji Loki. Njegovo dejavnost predstavlja našim bralcem predsednik društva Stane Krapež, s katerim smo se pogovarjali o dosežkih v zadnjih nekaj letih. Velika pripravljenost članstva za prostovoljno delo je najbolje zagotovilo, kot je ocenil sogovornik, da bo društvo lahko uspešno tudi v prihodnosti.

V Avto-moto društvu Škofja Loka, ki so ga ustanovili pred 44 leti med prvimi v Sloveniji, je bilo lani včlanjenih več kot 1300 prebivalcev iz škofjeloške občine. Člani niso samo iz mesta, ampak so doma v devetih krajevnih skupnostih od Godešiča do Gorenje vasi in Selc. Prebivalci obeh dolin pa se združujejo v AMD Žiri in AMD Železniki, s katerima ima škofjeloško društvo skupno organizirano šolo za voznike motornih vozil.

»V šolski dejavnosti smo v letih 1985-1988 dosegli dobre rezultate,« ugotavlja predsednik Krapež in opisuje: »Pripravili smo kar 33 tečajev in izučili 1180 kandidatov za voznike, praktične izpite za voznike motornih vozil pa je opravilo 1890 kandidatov. Lahko se pohvalimo, da je teoretične izpite prvič opravilo 92 odstotkov prijaviteljev, na izpitni vožnji pa je prvič uspelo 55 odstotkov kandidatov. Ker pa je prijaviteljev trenutno več, kot jih lahko sprejmemo na tečaje iz teorije o cestno-prometnih predpisih, smo se odločili za nekaj izboljšav v organizaciji avto-šole. Učilnico bomo posodobili z opremo za predvajanje strokovnih video-filmov, 15 sedanjim inštruktorjem se bo pridružilo še nekaj novih iz Škofje Loke, vozni park s 14 vozili pa bomo letos obogatili s še štirimi novimi avtomobili.«

V društveni komisiji za vzgojo in varnost v cestnem prometu so skrbeli predvsem za izobraževanje članstva in mladine. Brezplačno so organizirali pet tečajev za voznike koles z motorjem, ki se jih je žal udeležilo le 260 osnovnošolcev. Manj je bilo tudi zanimanja za usposabljanje traktoristov. Vsako leto so pripravili predavanje za voznike o novostih v prometni zakonodaji in sodelovali pri izvedbi tekmovanja mladih Kaj več o prometu. Še vedno pa premalokrat izkoristijo strokovno znanje posameznih članov društva pri urejanju prometnih problemov v občini.

»Naše društvo je bilo dokaj uspešno,« ocenjuje sogovornik, »tudi na športnem področju. Imamo kar 67 športnih funkcionarjev - od društvenih do mednarodnih, ki sodelujejo pri organizaciji raznih tekmovanj. V letih 1984-1987 smo tudi v škofjeloški občini izvedli tekme za republiško in državno prvenstvo v avto-rallyju, ki so imele vse več tekmovalcev. Žal smo morali zaradi težav pri zagotavljanju dovoljenja za prireditev tekme v lanskem letu odpovedati, za letos pa nameravamo doseči soglasje s krajevnimi skupnostmi, kjer so nasprotovale tem prireditvam. V republiškem in državnem prvenstvu so uspešno nastopale tudi naše tri ekipe avtomobilistov, Oblak-Prosenec, Flego-Luznar in Furlan-Damjan. Zato bomo v prihodnosti še bolj podpirali tekmovalno dejavnost.«

AMD Škofja Loka dobiva nekaj denarja samo za svoje tekmovalce v avto-moto športu, vsa druga finančna sredstva pa si zagotavlja s članarino, šolsko dejavnostjo, izposojajo prostorov in pokroviteljstvom. Redno ima zaposlene le tri inštruktorje. Ker vse druge naloge opravijo člani sami s prostovoljnim delom, nikoli doslej ni imelo društvo težav pri gospodarjenju. Vseeno pa so si na nedavnem občnem zboru zastavili naloge, da bodo v prihodnje še povečali število članstva. Zato bodo vse lastnike motornih vozil v občini povabili, da se včlanijo v društvo, kjer bodo lahko po svojih močeh prispevali k njegovemu nadaljnjemu razvoju.

Stojan Saje

V Virmašah nov gasilski avto

Škofja Loka, 30. januarja - V gasilskem društvu Virmaše - Sv. Duh te dni začnajo z akcijo zbiranja prostovoljnih prispevkov za nakup novega gasilskega avta. Zbiralna akcija bo potekala do konca februarja. Z njo naj bi zbrali polovico potrebnega denarja, pri čemer računajo tudi na pomoč delovnih organizacij na Trati. Polovica denarja bo prispevala Občinska gasilska zveza. Kupiti nameravajo gasilski orodni avto TAM, ki bo stal 82 milijonov dinarjev, če ga bodo kupili do konca februarja. Zato bodo zbiralno akcijo pohiteli. Gasilsko društvo Virmaše - Sv. Duh bo letos praznovalo svojo 70-letnico in najlepše jo bodo seveda obeležili z novim gasilskim avtom, saj je sedanji star 21 let in je najstarejši v škofjeloški občini. - M. Volčjak

Na zletu tabornikov v Medvodah

Pozornost ekološkim nalogam

Ljubljana, 27. januarja - Slovenski taborniki pripravijo vsake štiri leta zlet tabornikov. Ker se zaradi onesnaževanja narave vse bolj zožuje prostor za izlete, rekreacijo in tudi taborjenja, se v taborniški organizaciji čedalje bolj zavedajo potrebe po zgledni organizaciji svojih aktivnosti na najmnogičnejšem taborjenju. Najprej morajo namreč sami pravilno ravnati, da bi nato kazali drugim pravičen odnos do narave.

Na 10. zlet Zveze tabornikov Slovenije, ki bo letos v Medvodah, se pripravljajo tudi v tem pogledu. Komisija za varstvo okolja pri ZTS načrtuje za tokratni zlet vrsto nalog pod geslom Ekološko neoporečni tabor. Komisija želi prikazati pravilno postavitve tabora, organizacijo in vedenje na tabornem prostoru. Razen tega bo organizirala ekološke delavnice, v katerih bodo taborniki proučevali odnose med človekom in gozdom, človekom in živalstvom, človekom in vodo pa med ljudmi samimi ter spoznavali energijske in snovne tokove. Na okroglih mizah bodo spregovorili o ekoloških problemih in težavah tabornih prostorov. Tudi nekaj predavanj bodo posvetili ekologiji in novim zahtevam taborništvu. Preživeli bodo kulturno-zabavni večer v naravi, o vsem pa bodo obveščali tabornike prek oglasnih desk in druge prek javnih občil.

Glavni namen načrtovanih dejavnosti je, da bodo udeleženci tabora nova spoznanja prenesli na svoja taborjenja. To bo seveda prispevalo k uspešnejši in zlasti ekološko bolj neoporečni taborniški organizaciji.

S. Saje

Pomoč Teranovi družini na Ovsišah

Kako lepo je spoznanje, da nisi sam...

Podnart, 27. januarja - Na Ovsišah pri Podnartu, pod robom, v teh zimskih dneh sonce posije le za kašne pol ure na dan. Malo pred hišo številka 47 na Ovsišah smo se v petek popoldne zbrali: članice odbora organizacije Rdečega križa Podnart, predstavniki krajevne skupnosti, redakcije Radia Triglav Jesenice in Gorenjskega glasa. Povod za to pozno popoldansko srečanje, v majhnem naselju novih hiš, kjer je bilo snega vendarle toliko, da ne bi pozabili, kakšen pravzaprav je, je bil zaključek akcije, za katero so se pred mesecem dni odločili v organizaciji Rdečega križa. Takrat je namreč na pobudo sosedov družine Teranovih Vilija Kokalja stekla akcija za nakup avtomobila za Kristino.

Mlada družina je tukaj, pod robom, zaživela v novem domu; Peter in Kristina Teran, oba zaposlena in šolarja, sinova Klemen in Tadej. Bilo je nekako pred petimi leti, ko je Kristina prvič začutila težave zaradi bolezni. Kmalu zatem pa je prišlo kruto spoznanje, da je bolezen neozdravljiva. Potem je Kristina morala zapustiti delovni kolektiv Iskre Lipnica in se upokojiti. Od takrat naprej je njeno življenje z družino v domu na Ovsišah povezano z invalidskim vozičkom.

Po vsakodnevni končani Petrovi službi v Iskri v Kranju, in ko sta se sinova Klemen in Ta-

Družina Teran: Kristina, Peter ter sinova Klemen in Tadej

Organizacija Rdečega križa v krajevni skupnosti Podnart ima prek 450 članov in je med najbolj delovnimi organizacijami in društvi. V okviru sosedске pomoči med letom organizirajo različne akcije. Tako so na primer organizirali akcijo za pomoč otrokom v Afriki, za nakup kaliskopa za jeseniško bolnišnico, redno imajo akcije zbiranja starega papirja in oblačil, obiskujejo bolne... Med krvojadalci pa je Stan-ko Marolt rekorder...

dej vrnila iz šole ter po rednih opravilih doma, so največkrat »zapregli« starega fička za pot po opravkih, za obisk k sosedom, v mesto... Vendar pa je stari prijateljček za štiričlansko družino in še invalidski voziček zraven postal premajhen. Potem pa se je pred dobrim mesecem na pobudo sosedov Vilija v organizaciji Rdečega križa Podnart začela akcija: Zberimo denar za avto za Kristino.

Celotno akcijo je prevzela in vodila blagajničarka v organizaciji Rdečega križa Ivica Šu-

šmelj. »Povsod v krajevni skupnosti so ljudje takoj prislunili pobudi in se odzvali. Odzvale pa so se tudi delovne organizacije v Lipniški dolini, pa obe Iskri, kjer je bila Ivica zaposlena in kjer danes dela njen mož Peter. Pa tudi krajevna skupnost in Društvo upokojencev Podnart sta dala prispevek. Še posebej pa smo hvaležni delovni organizaciji Murka Lesce, ki je z razumevanjem omogočila nakup novega avtomobila še po stari ceni.«

Veliko presenečenje je bilo za Kristino in celotno družino Teranovih, ko so izvedeli, da se je Rdeči križ v krajevni skupnosti odločil za takšno akcijo. Odziv nanjo pa je bil velik in enoten. In potem je napočil trenutek, ko je bila celotna akcija končana. Dva dni pred skupnim srečanjem, v petek popoldne, so pred hišo pripeljali novo, rdečo katrico, dovolj prostorno, da se bodo poslej Teranovi lahko skupaj odpravili na pot po opravkih, na obisk, k zdravniku...

V petek popoldne so potem skupaj Kristini slovesno izročili ključke novega avtomobila: »Zdravja ne moremo kupiti, materialna sredstva ga ne morejo nadomestiti. V vsakem trenutku pa ostaja upanje na boljše. Koli-ko lahko pomagamo? Vprašanje

Milka Faganel, predsednica organizacije Rdečega križa Podnart...

so si zastavljali vsi darovalci. Lepo je, da znamo prislunhiti težavam drugih; še posebej v današnjem času, ko tako vsak človek gleda bolj na sebe, rešuje svoje težave in probleme. Kaj nam pomeni avto, kaj srebro, ali zlato; ostane naj prijateljstvo, poštenje, zdravje med ljudmi...« je družino Teranovih in še posebej Kristino nagovorila ob izročitvi ključev predsednica organizacije Rdečega križa Podnart Milka Faganel.

V akcijo, ko so zbirali denar za nakup avtomobila za Kristino, so sodelovali krajan, Iskra Lipnica, Iskra Kranj, Društvo upokojencev Podnart, Lip Bled-tozd Podnart, Iskra Kibernetika-konferenca OOSZ, Kemična tovarna Podnart in krajevna skupnost Podnart. Podprla jo je tudi Murka Lesce. Skupaj pa so zbrali 19.595.500 dinarjev.

Zdravja se res ne da kupiti. Avto, rdeča katrica, pa bo družini Teranovih, še posebej pa Kristini, vedno, ko bodo skupaj odšli na pot, lepa in iskrena potrditev, da so v kraju, kjer živijo, doma prijateljstvo, poštenje in ljudje z njimi... In kako lepo je takšno spoznanje ob zahvali, da v stiski nisi sam...!

A. Žalar

V petek popoldne so predstavniki Rdečega križa in krajevne skupnosti Teranovim izročili ključke avtomobila...

Zima, ki ni zima

Ljudje, ki so preživeli že šestdeset, sedemdeset zim, pravijo, da so tako mile zime in suhi januarji, kot je letošnji, zelo redki. Če gre verjeti vremenoslovcem, pa snega še vsaj nekaj dni ne bo, saj tudi za danes in jutri napovedujejo suho vreme. Sneg so v minulih poletnih dneh še najbolj pogrešali šolarji, sicer pa suša že povzroča težave v oskrbi z vodo, v skrbeh pa so zaradi nizkega vodostaja v akumulacijskih jezerih tudi v elektrogospodarstvu. Nekaterim pa zima, ki ni zima, ampak zima brez snega in hudega mraza, tudi ustreza, kot, denimo, igralcem golfa na Bledu, pa gozdarjem in kmetom, ki bodo že zdaj postorili marsikaj spomladanskega dela, in še številnim drugim. Foto: Gorazd Šinik

Ker ni snega doma, ga je bilo treba za devize poiskati onkraj državnih meja - v Avstriji, Italiji, Franciji...

Ne zgodi se vsako leto, da bi lahko ob koncu januarja na Bledu igrali golf.

Ne odlašaj na jutri, kar lahko storiš danes, si je bržčas mislil mož, ki se je v suhih januarskih dneh lotil sekanja grmovja.

Posnetek, ob katerem so najbolj v skrbeh v slovenskem elektrogospodarstvu.

Le kaj bi počeli, če še jezera in mlake ne bi zamrzile, se sprašujejo otroci in njihovi očki in mame.

Obisk pri mojstru domače obrti

Šušarske leščerbe bodo spet svetile

Okrog 150 let so ocenili starost šušarske leščerbe, ki stoji danes v trziškem čevljarstvu muzeju, vendar zdaj, ko so odkrili v Nuernbergu še eno takšno v hiši čevljarstva mojstra in pesnika Hansa Sachsa, ki je živel v začetku 16. stoletja, sklepajo, da bi tudi trziška utegnila biti starejša. Posebnost je še danes in kaže na neverjetno iznajdljivost takratnih ljudi.

"Na gavge so pritrtili steklene kroglice, napolnjene z vodo. Te kroglice je uravnaval čevljar z jermenom, na katerem so visele, tako, da mu je svetloba sevala ravno na delo. Čim starejša je bila voda v kroglici, tem jasnejša je bila svetloba. Kjer je sedel mojster, je visela navadno najdebelejša kroglica. Pomočnikom je dodelil kroglice po njihovih sposobnostih sam mojster. Vajenec, ki je smel šivati pri svoji kroglici, je bil s tem posebej odlikovan. Ta svetloba, ki je bila jasna in očem zdrava, se je umaknila elektriki..." piše Viktor Kragl v "Zgodovinskih drobcih župnije Tržič" iz leta 1936.

Vse je kazalo, da bo ostalo le

Veliko lepega ima že pokazati Jernej Kosmač, upa pa, da bodo čevljarke svetilke postale trziški spominek. Foto: D. D.

Trebeževa mama

Megla je bila tudi tu gori, malo pod vrhom Črnega vrha in Blegoša. Skoznjjo je sililo sonce. Samo malo še, pa se bo ivje na drevju, na butarjah pred hišo, na suhih travnih bilkah, na samotnih tamle zunaj zalesketalo v brez števila kristalih. Zimska pravljica bo takrat najlepša.

Na peči je bila Trebeževa mama. Sama. Le muc se je stiskal v veži na strmih stopnicah, ki vodijo na vrh do sena. Temno siva tigrasta žival. Prelepa. Edini dve kokoši, ki sta ji ostali, sta bili nekje za hišo, v hlevcu. Prej je imela štiri, pa ji je eno udušil pes, ena pa je izgubila, da sama ne ve kam. Vse je tiho, le njeni kleklji udarjajo drug ob drugega in ura na steni ji bije čas. Skozi rože na oknih, je videti le srečo, drevje skozi meglo.

Deset otrok je imela. Eden je še majhen umrl, eden je umrl v tisti hudi nesreči v LTH, Milka je umrla pri štirinajstih. Ostali so se razkropili po svetu. Lepo je bilo, dokler je bil še mož. Skrben oče je bil. Zdaj, ko je tako sama v tej hišici in čaka, da bo vendarle prišel kdo od njenih, se ob teh večnih klekljih spominja nazaj. Dober človek je bil, prav rada je šla z njim, ko jo je odpeljal iz njenega Tičjega brda sem gor na Laze med Leskovic in Robidnico. Italija je bila še takrat. Prej je delal po svetu, pri knapih, po italijanskih, francoskih rudnikih. Tudi v Belgiji je bil in pod Mont Blancem je kopal tunel. Takrat jih je osem zasulo in njen Franc je bil zraven. Osem dni so bili odrezani od sveta. Velikokrat je otrokom pripove-

doval o tem. Tod doma je pod Plečam še kopal bakreno rudo. Po vojni je zidal jeseniško železarno. Zidar in cimperman je bil, kar si hotel. Čisti samouk. Tak, kot njegov oče. Stari Špič je bil še čevljar povrh. Dve leti bo, kar je mož umrl. Od tedaj je sama s svojimi spomini. Ko bi bil z njo kdo od otrok. Saj bi šla lahko k njim, vsi bi jo radi imeli, a kaj, ko je ona najbolj srečna tule gori, v svoji izbi, pri topli peči, v svoji kuhinji, kjer je prebivala večino svojega življenja. Lani je bila operirana na žolčnih kamnih, takrat je bila nekaj časa pri hčeri. A ni imela občutka. Le domov si je želela, v svojih Lazih se bo hitreje pozdravila. Zdaj sedi na peči, kleklja že kdove kateri prtiček. Čudna zima je letos, takih je tu gori malo. Zim brez snega res ni. Tule ga je nametlo, da skozi okna nisi videl. Največjo zabavo so imeli otroci. Sani so si naredili sami in tudi smučke. Kratke in široke so bile in visoke ročaje, loke iz leske so imele, da so se zanje držali. Niso imeli palic. Sami so si domislili takih.

Poleti so imeli največjo zabavo z bajerjem pod potjo. Toliko vode je bilo, da so se s splavom vozili po njem. Zdaj vode ni več, bajer so

"Gavge" so hitro narejene, saj zanje lahko uporabi »sekolar«.

sti za polhe, posnemalna žlica iz Podlublja, ki se da dvakrat obesiti, na lonec in v žličnik. Vsem tem izdelkom je naredil že verne posnetke, dodal pa tudi marsikaj svojega. Tako je nastal žličnik, ki ima na eni strani upodobljenega sv. Jurija na konju s stropa cerkvice sv. Jurija nad Bistrico (zdaj v cerkvi sv. Jožefa), na drugem pa iz enega kosa lesa izrezljano kroparsko okno. Prava umetnina. Izrezljal je tudi trziški grb, ki bi prav tako lahko postal originalen trziški spominek. Vrsto lesenih plastik je že naredil, med njimi tudi ono z Martinom Krpanom in njegovo koblico pa z Gasparijevimi kolebniki. Lepih slovenskih motivov ne manjka, če jih le hočeš poiskati, ugotavlja.

Vse pa kaže, da bo njegova posebnost postala trziška čevljarstva svetilka, če bo le naletel na razumevanje zanj. Morala bi postati trziški simbol. Zakaj

ne bi prvega hotela ali boljše restavracije, ki bi ju uredili v Tržiču, osvetljevale čevljarstvo svetilke. Na vsaki mizi po ena manjša, velike pa povsod tam, kjer bi pač lahko stale. Kakšnih devet jih je že naredil, zdaj ko je dobil izdelovalca steklenih bučk, bo šlo lažje. Dolgo ga je iskal in ga nazadnje le našel pri Germu, modernem steklopihaštvu v Ljubljani.

Prelep spominek bi lahko z njo odnesli turisti iz Tržiča. Svetilko je lani navdušil na razstavi domače obrti v Slovenj Gradcu in bil imenovan za mojstra domače obrti, za vseh 32 ekspanatov pa je dobil znak kvalitete.

Izdelati je torej ne bo težko. Pravzaprav lažje, kot kakšno rezljano žlico. Težje jo bo prodajati, saj za dobre, prave slovenske spominke ni pravega razumevanja. Dokler ne bomo pometli z vso navlako po naših turističnih društvih, z vsemi čapljami, mlinčki, oslički in podobnim, pravi spominek ne bo prišel do izraza, ne bo imel svoje vrednosti. Morda bi si morali omisliti prodajalne samo z boljimi spominki. Vsaj Bled in Ljubljana bi jo morala imeti, vsa boljša zdravilišča, vse večje turistične agencije. Kako bi na primer šla v denar vilica iz Podkorena, če bi jo imeli v ponudbi kranjskogorski hoteli? Če najdemo človeka, ki je danes v tej naglici, ko se sploh ne ustavimo več, pripravljen svoj prosti čas posvetiti oblikovanju lesa, podprimo ga, kolikor ga le moremo. Tako redek, tako dragocen je za oživitve kulturne zakladnice našega naroda.

D. Dolenc

Mira Kejžar, avtorica priročnika Klekljanje

Idrijska čipka ponižana na raven konfekcije

Škofja Loka, 29. januarja - Pred kratkim je pri založbi Delavska enotnost izšla zanimiva učna knjiga Škofjeločanke Mire Kejžar Klekljanje, ki je prva te vrste na Slovenskem. Avtorica Mira Kejžar pravi, da je knjiga dovolj širša podlaga za vsakega spretneža, ki se želi naučiti najosnovnejših tehnik in motivov klekljanja, značilnih za naše kraje, obenem pa razkriva, da že razmišlja o nadaljevanju, v katerem bi prikazala zahtevnejše tehnike in motive.

Pravite, da je knjiga nastajala najmanj tri, štiri leta. Kaj vas je pravzaprav spodbudilo, da ste se je lotili?

»Gola potreba. Na tečajih klekljanja, zlasti za odrasle, sem nehalno spoznavala, da želijo imeti v rokah nekaj napisanega, kar bi doma lahko sami preverjali. In ker nameravam voditi še veliko tečajev, sem si rekla, zakaj jim ne bi ponudila, kar želijo.«

Čeprav se v zgodovino klekljanja na Slovenskem podrobneje ne spuščate, bi vas vseeno vprašala o zametkih, izročilu, kakovosti naše čipke.

»Čipka je rasla z idrijskim rudnikom, od koder se je hitro razširila po hribovih. V knjigi se namenoma ogibam zgodovinskih podatkov, ker Idrija, kjer je najmočnejši center čipkarstva pri nas, najbrž svojo zgodovino nekoliko precenjujejo. V knjigi sem opisala nekatere stare tehnike, na primer, ribice, ki jih idrijska čipka nima več. Ženske so jih pozabile. Žal se ne sliši laskavo, vendar na svetovni razstavi idrijska čipka ne pomeni ničesar. Nima izrazitega avtohtonega motiva, kar je danes posebej cenjeno. Niti ni umetniška; umetniška čipka ima podobne zakonitosti kot vsaka slika, denimo, grafika, ima znanega avtorja ideje, izdelovalca, deželo, od koder prihaja. Idrijska čipka je serija, podjetje, ponižana na raven konfekcije.«

V čem torej vidite izhod, višjo kakovost?

»Predvsem v bogastvu starih, že pozabljenih tehnik, ki jih deloma negujejo čipkarske šole v Idriji, Železnikih in Žireh, ter v novih, avtorskih vzorcih. Na tem področju sama zelo rada delam. Mislim, da bi tudi avtorsko čipko lahko delali v seriji, podobno kot grafiko, in z njo ne nazadnje zaslužili več, kot zaslužijo zdaj sicer lepo, razgibano, a preprosto idrijsko čipko. O tem sem se prepričala s prodajo svojih avtorskih čipk, recimo, na blejski kmečki ohceti, ki se jih je razveselil etnolog in tuji turisti.«

Zakaj, menite, je naša čipka osiromašena?

»Iz preprostega razloga; delavke so delale tisto, kar je šlo v prodajo. In ker so idrijske čipke največ prodajali v Italijo, so vzorci postajali vse bolj razgibani, izgubljal se je izrazit motiv, v pozabo so šla celo imena za motiviko. V Železnikih in loškem pogorju so delali bolj grobe, simetrične vzorce, značilne za severne dežele. Tu so stari motivi obdržali svoja slovenska imena: roglički, pogačke, srčki, smrečke, žabice in tako dalje. Nekoč nameravam sestaviti popis imen.«

Klekljanje se seli s hribov v mesta, kjer ženske delajo čipke zase ali za prodajo. Čipka je bila vselej modna, ali v obleki ali v prtu. Zanj so takorekoč propadala kraljestva. Danes je v prilagojeni motiviki enako sveža in lepa in cenjena kot pred stoletji in prav nobene bojzani ni, da bi postala zgolj muzejsko pričevanje o naši preteklosti. Knjiga Mire Kejžar Klekljanje je namenjena vsem tistim, ki bi se radi naučili te na prvi pogled zahtevne umetnosti. Poleg opisov tehnik, skic in slik vsebuje še 29 vzorcev za izdelavo čipk.

H. Jelovčan

Občni zbor društva naturistov

Škofja Loka - Društvo naturistov Gorenjske je lani spomlad sodelovalo na tradicionalnem srečanju Alpe-Adria v Rovinju, potem pa so imeli člani še spomladanski in jesenski društveni piknik v kampu Dragočajna skupaj z gosti iz tujine in ostalih društev. Lani pa so imeli tudi različna tekmovanja. Tako so oktobra sodelovali na srečanju in tekmovanju v odbojki na Otočcu pri Novem mestu z udeleženci štirih držav, organizirali pa so tudi jesenski planinski pohod na Kališče in Storžič. Okrog 100 članov društva pa se bo v petek, 3. februarja, ob 17.30 zbralo na letnem občnem zboru, ki bo v hotelu Transturnist v Škofji Loki. Od 19. do 21. ure bo prvič organizirano tudi zimsko kopanje članov društva naturistov Gorenjske (kasneje pa vsak petek ob istem času) združeno s savnanjem, igranjem tenisa in telovadbo. (dp)

Konferenca kranjskih tabornikov

Kranj, 27. januarja - Zveza tabornikov občine Kranj je sklicala 18. letno konferenco svojih organizacij, ki bo v petek, 3. februarja 1989, ob 18. uri v sejni dvorani številka 14 kranjske občinske skupščine. Na konferenci bodo najprej pregledali poročilo o delu zveze v lanskem letu. Kot je vodstvo med drugim samokritično ocenilo v gradivu za konferenco, jim lani ni uspelo začeti z interesnim povezovanjem članstva v občinski zvezi. V odredih in vodih namreč niso izrazili želja in potrebe po povezovanju sorodnih aktivnosti, zato še ni zaživelo drugače organizirano delo na ravni občinske taborniške organizacije. Konferenca bo priložnost, da taborniki s kritično presojo vzrokov za neizpolnjene naloge poiščejo možnosti za uresničevanje v prihodnjem obdobju. Po razpravah o poročilih bodo sprejeli program dela za letošnje leto, potrdili kadrovske spremembe in podelili pismena priznanja ZTO Kranj.

S. Saje

Prijetna izletniška točka tudi pozimi

Lovska kočna na Zgornjem Veternem

»Tudi v tem zimskem času imamo ob koncu tedna kar nekaj obiska ljudi, ki si želijo v na-

ravo, ki se pripeljejo ali pa stopijo do lovške kočne na Zgornjem Veternem,« menita oskrbnika

Ob stari manjši koči so lovci pred šestimi leti na Zg. Veternem zgradili novo lovsko kočno — Foto: D. Papler

lovške kočne Lovske družine Udinboršt na Zgornjem Veternem Ivanka in Tone Mali. Se posebej sedaj, ko se v pobočju Kriške gore upre sonce, je tam prijetno. Kdor pa se poda peš, ima lep sprehod dobre pol ure iz Križev ali Golnika. Seveda pa je od lovške kočne na Zgornjem Veternem pohod možno nadaljevati do Gozda in še na Kriško goro poldrugo uro hoda. »K nam prihajajo starejši ljudje, okoliški krajanji, planinci, pa tudi mladi. Včasih si ljudje kar eden drugega mu kljuko podajajo,« je povedal Tone Mali in dodal, da je prostor v koči kot nalašč za zaključene družbe, poleti pa so ob koči večkrat razni pikniki. Lani so imeli pozimi z Gozda do Vetera sankarske tekme. Da je veselo večkrat poskrbi za domačo muziko Jakšev Jože, ki potegne za frajtonarico. Tudi kdo se zavrti, kot je bilo ob našem obisku...

Kočna so udarniško zgradili člani Lovske družine Udinboršt, ki ima na pobočju Kriške gore še lovišče. Namenjena je za društvene potrebe, sestanke in ob zaključku lovskih akcij ali običajev, kot je krst za novosprejele člane zelene bratovščine. Veselo je bilo tudi za novoletne praznike, ob sobotah in nedeljah je obratoval gostinski del kočne. »Vedno je kaj pri roki za postrežbo, dobi pa se tudi hrana po naročilu, jeseni, ko je odstrel včasih tudi divjačina: srna, jelen, muflon. Pijača pa so od domačega šnopsa, »ta zelenega«, do drugih alkoholnih in brezalkoholnih vrst,« pravi Ivanka Mali, ki skrbi, da so gostje s hrano in postrežbo zadovoljni, ter vabi »pri nas na Veternem je lepo in prijetno. Tudi razgled na Kranjsko ravnino in proti Triglavskemu pogorju je lep.«

Drago Papler

Trideseto svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah

Mateja Svet tretja

SVETOVNO PRVENSTVO V ALPSKEM SMUČANJU 89
VAIL-BEAVER CREEK (ZDA)

Kranj, 30. januarja — V Vailu v Koloradu, na smučišču Beaver Creek se je v nedeljo začelo že trideseto svetovno prvenstvo v alpskih disciplinah. Prva uvodna tekma je bila v kombinacijskem slalomu, v katerem je zmagala za čas najboljša smučarka v tehničnih disciplinah Švicarka Vreni Schneider. Med najboljšimi smučarkami sveta so nastopile tudi Jugoslovanke: Mateja Svet, Veronika Šarec in Katjuša Pušnik. Venika Šarec in Katjuša Pušnik. Venika Šarec je izpadla že v prvem nastopu, izredno dobro pa sta oba slaloma izpeljali Mateja Svet in Katjuša Pušnik, ki sta se uvrstili na tretje oziroma sedmo mesto. Obe imata lepi izhodišči za nastop v smuku in dobro uvrstitev v kombinaciji.

Prvo svetovno prvenstvo je bilo leta 1931 v Mürrnu v Švici, nato so si prvenstva sledila do druge svetovne vojne vsako leto, po vojni na vsaki dve leti, pri čemer so do sarajevske olimpijade nastopili na OI veljati tudi za naslove svetovnih prvakov. Po Sarajevu na OI niso več delili kolajni tudi za svetovne prvake, temveč so prvenstva alincev v lihih letih, olimpijske tekme pa veljajo le za olimpijske kolajne.

Naši alpinisti so na svetovnem prvenstvu prvič osvojili kolajne v Schladmingu. Bojan Križaj je bil srebrni v slalomu, Boris Strel pa »bronast« v veleslalomu. Pred tremi leti je v Crans Montani blestela Mateja Svet. Domov se je vrnila s tremi kolajnami. Bila je druga v veleslalomu in v slalomu ter tretja v superveleslalomu.

D. Humer

Za poraz Kranjčank tokrat kriv trener

KOŠARKA — prva B zvezna ženska košarkarska liga Kranj: Bečej 70 : 76 (33 : 41), dvorana na Planini, gledalcev 50, sodnika Potočnik (Sl. Konjice), Koščak (Varaždin).

Kranj — Šošarič 2, Žnidar 1, Merlak 13, Gartner 13, Čufer 17, Kozina, Rakovec, Horvat 13, Troha, Hodžaj 11.

Bečej — Sončević 8, Vlaskalin 9, Drljača 11, Zafirovič 5, Ljesar 7, Bašič-Palkovič 38.

Krivda za poraz Kranjčank v štirinajstem kolu v domači dvorani ni tokrat na strani igralcev, temveč je za ta poraz kriv predvsem domači trener Anton Erlah. V moštvo tokrat ni bilo obbolele Rakovec, Podrekarjeve in ne Kumpove, vse ostale pa so se vso tekmo proti gostjam iz Bečaja borile z vso silo in za zmago. Vendar je bila tokrat taktika trenerja Erlaha slaba in tudi usodna za poraz. Najboljša igralka gostij Bašič-Palkovič, ki je dosegla 38 točk, je ves drugi del igre igrala s štirimi osebnimi napakami. Domači trener Erlah ni znal motivirati igralcev, da bi najboljša gostja naredila peto osebno napako in bi morala iz igre. To pa bi verjetno že pomenilo drugačen razplet igre.

D. Humer

Upokojenski kegljaški četverboj

Kranj, 29. januarja — Društvo upokojencev Kranj je na kegljišču kranjskega Triglava organiziralo četverboj v kegljanju. Nastopile so ekipe Domžal, Kamnika, Železnikov in Kranja.

Ekipe upokojencev Kranja je bila prva, drugi so bili Železnikarji, tretji Kamničani in četrti Domžalčani. Med posamezniki je bil najboljši Boris Žukovič iz DU Kranj, drugi je bil Marko Trojar (DU Železniki) in tretji Milan Bernik (DU Kranj). Kegljaci si želijo, da bi četverboje organizirali vsako leto in da bi postali tradicionalni.

D. H.

Trnovski maraton bo 12. februarja

Črnovrški, ki pripravljajo letošnji Trnovski maraton 12. februarja, obetajo nekaj novosti. Zadnji rok za prijave je 31. januar.

V Črnem vrhu nad Idrijo se pripravljajo na Trnovski maraton tako, da bodo prireditelji lahko izvedli tudi v primeru, če bo sneg zapadel tik pred zdajci. Prijajajo tudi prve prijave, organizatorji pa opozarjajo, da je zadnji rok zanje 31. januar. To pomeni, da pred začetkom teka 12. februarja prijav ne bodo več sprejemali. Prijava pa bo veljala tudi v primeru, če bodo morali prireditelji preložiti na poznejši datum.

Kot navadno bodo pripravili maraton na 42 kilometrov in mali maraton na 21 kilometrov. Na daljši progi so omilili nekaj najbolj nevarnih spustov, obe pa bosta tekli bližje številnim zaselkom na planoti, med drugim tudi po eni od ulic v središču Črnega vrha. Zdržili bodo startni in ciljni prostor (pred hotelom Bor) in poskrbeli za takšno teptanje prog, da bo omogočen prosti ali pa klasični tek.

Ob maratonih bodo organizirali še tri tekme na 7-kilometrski smučini. Tek SLO za pripadnike JLA, milice in enot TO, partizanski tek TV — 15 in trimski tek. Med novostmi velja omeniti obvezno žigovanje kontrolnih kartončkov in smučiče že v startnem prostoru.

Prijavite se lahko na naslov (do vključno 31. januarja): Turistično društvo Črni vrh, Trnovski maraton — prijavna služba, 65274 Črni vrh. Do osmega februarja bo organizator vsem poslal obvestilo o startni številki. Zaradi popolne računalniške obdelave mora prijava vsebovati: ime in priimek, rojstni datum, bivališče s poštno številko, izbrano disciplino teka, organizacijo združenega dela, v kateri so prijavljeni zaposleni in smer prihoda na tekmovanje (preko Godoviča ali Cola).

Gorenjska kegljaška liga

Jesenice vodijo

Kranj, 24. januarja — V gorenjski kegljaški ligi so odigrali dvojbo šestega in sedmega kola. Izidi - 6. kolo - Bled : Ljubelj 4942 : 4851, S. Jenko : Adergas 4784 : 4757, Jesenice : Kranjska gora 5081 : 5059, Triglav : Sava 5150 : 5092, Elan : Lubnik 4792 : 4812, 7. kolo - Lubnik : Bled 4866 : 4876, Sava : Elan 4933 : 4856, Kranjska gora : Triglav 5036 : 5031, Adergas : Jesenice 4826 : 4930, Ljubelj : S. Jenko 4722 : 4725. Po sedmih kolih vodijo Jesenice s dvanajstimi točkami pred Kranjsko goro z enajstimi, Triglavom z desetimi, Ljubeljem z devetimi, Lubnikom in Bledom z osmimi itd. T. Bolka

Športniki tudi med upokojenci

Kranj, 24. januarja — Naš bralec Ivan Petrič iz Čirč sporoča, da v kranjskem društvu upokojencev, ki ima svoje prostore v Tomšičevi ulici, uspešno delujejo različne športne sekcije - balinarska, kegljaška, strelska, šahovska, plavalna, kolesarska, smučarska in planinska. Slednja je lani priredila več izletov, med drugim tudi v triglavsko pogorje, kjer se je nekaj članov povzpelo celo na vrh naše najvišje gore.

Dvajsetletnica hokejskega kluba Triglav Kranj

Ob jubileju slavnostna seja in hokej

Kranj, 29. januarja — Dvorana Gorenjskega sejma in njena ledena ploskev sta sprejeli hokejiste in hokejske delavce ob dvajsetletnici Hokejskega kluba Triglav Kranj. Na slavnostni seji so jim ob jubileju čestitali predstavniki HZ Jugoslavije in Slovenije in HK Kompas Olimpije, predsednik HK Slavije iz Ljubljane, predstavnik HK Jesenice in direktor Gorenjskega sejma Franci Ekar, bronasto plaketo ZTKO Kranj pa jim je izročil direktor te delovne organizacije Borut Farčnik.

Naj v uvodu zapišemo besede, ki jih je v čestitki izrekel direktor Gorenjskega sejma Franci Ekar: »Iskreno vam čestitam za jubilej in se vam zahvalim za plaketo, ki jo je dobilo mojih dvajset delavcev DO Gorenjskega sejma. Ne vem, zakaj tako tarnanje o težkem finančnem položaju. V lanskem letu je občina Kranj na četrtem mestu v Sloveniji glede na osebne dohodke. Smo majhen kolektiv in z vami imamo prirčen odnos. Ne vem, zakaj Triglav že trikrat ni mogel igrati v prvi zvezni hokejski ligi. Sami jih ne moremo financirati. V celotni občini je veliko delovnih organizacij, ki so na trdnih tleh. Pri pridobivanju pokroviteljev morata biti vsi, ki ste s srcem in dušo pri hokeju še bolj agresivni pri zbiranju finančnih sredstev.«

Na slavnostni seji ob dvajsetletnici je predsednik kluba HK Triglav Miha Rauter orisal dvajsetletno pot razvoja hokeja v Kranju. Začeli so kot klub Asparagus, ki se je leta 1968 preimenoval v HK Triglav. V tem času so bili uspehi in tudi neuspehi. Člansko moštvo je bilo že trikrat na pragu prve zvezne hokejske lige, vendar nikoli ni bilo dovolj denarja in ne razmer za napredovanje. V klubu pa niso odnehali. Razvijali so se od pionirske hokejske šole, vzgojo pionirjev, kadetov, mladincev in članov. Člansko moštvo Triglava v letošnji sezoni igra v drugi zvezni hokejski ligi in to z doma vzgojenimi igralci in domačim poklicnim trenerjem Milanom Grahom. Če bodo tako pot ubirali tudi v prihodnje, morda ni daleč čas, ko bomo v Kranju videli naše moštvo v prvi zvezni hokejski ligi.

Na slavnostni seji so podelili plakete zaslužnim delavcem hokeja in njihovim prijateljem ter pokroviteljem. Dobile so jih DO in obrtniki: Planika, Gorenjski sejem,

Na slavnostni seji ob dvajsetletnici hokejskega kluba Triglav so najzaslužnejšim podelili priznanja in plakete. Predsednik HK Triglav Miha Rauter izročal plaketo Zdravku Sajovicu.

ZTKO Kranj, Mladinski servis Kranj, Pletilstvo športne opreme Breda Zalokar, ter posamezniki: Čedo Stojanovič st., Milan Poženel, Jani Nadižar, Zdravko Sajovic, Jože Trobec in Miro Konc. Za desetletno delo pa pisma priznanja: HK Trebič iz ČSSR, Rudi Zalokar, Zvone Zalokar, Janez Valant, Primož Strniša, Tone Hudobivnik, Jani Koleša, Darko Furlan, Drago Terhlikar, Viktor Šparovec, Marko Adlešič, Čedo Stojanovič ml., Franci Feldin, Franci Gros, Branko Smolej, Jure Vergles, Marko Grmovšek, Zlatko Pavlica, Peter Verčič, Milan Grah, Rajko Za-

Mlada hokejska reprezentanca Jugoslavije se pripravila za nastop na svetovnem prvenstvu. Na ledu Gorenjskega sejma se je pomerila s hokejisti Triglava in zmagala z 12 : 1.

gorc, Matija Strniša, Andrej Božič, Jure Hribar in Miha Rauter.

Ob jubileju bi moralo biti v Kranju meddržavno prijateljsko srečanje mladih hokejskih reprezentanc Jugoslavije in Romunije, vendar slednjih iz neznanih razlogov ni bilo v Kranj. Mlada reprezentanca Jugoslavije, ki se pripravila na svetovno prvenstvo, pa je v Kranju v igri z moštvom Triglava le pokazala prav vrhunsko hokejsko predstavo. Nad 700 ljubiteljev hokeja je pozdravilo tako igro.

Jugoslavija : Triglav 12 : 1 (5 : 0, 6 : 1, 1 : 0), sodniki — Rozman (Jesenice) glavni, Višter (Jesenice), Konc (Kranj) linijska.

Strelici za Jugoslavijo — Potočnik, Lesnjak in Kunčič po 2, Galovič, Brodnik, Kapitanj, Židan, Šemšidinovič in Lija po 1, za Triglav pa je bil uspešen Miloš Potočnik.

D. Humer
Foto: G. Šinik

Pred prvim kolom prve B zvezne vaterpolske lige trener članskega moštva VK Triglav Rado Čermelj

Težak boj za napredovanje

Kranj, 29. januarja — Še štiri dni in začelo se bo prvo kolo letošnjega prvenstva v novoustanovljeni prvi B zvezni vaterpolski ligi. Med osmerico v tej ligi je tudi kranjski Triglav. Pari prvega kola: v Ljubljani Triglav : Budva, Gusar iz Mlinov : Proleter iz Zrenjanina, ŽAK iz Kikinde : Beograd, Medveščak iz Zagreba : Bijela. S kakšnimi izgledi startajo člani VK Triglava, je povedal trener moštva Rado Čermelj.

Dolga je bila pot vaterpolskega kluba Triglav, da bo v letošnji sezoni spet zaigral v novoustanovljeni prvi B zvezni ligi. Prvi dve uvrščeni ekipi iz te lige bosta igrali v finalnem delu za naslov državnega prvaka v vaterpolu. Med osmerico moštev, ki bodo igrala v ligi, je tudi člansko moštvo VK Triglava iz Kranja, ki je prvič v prvi zvezni ligi igralo leta 1969, vendar le eno sezono, pa spet leta 1977, 1981 in leta 1983. V lanskem sezoni 1988 so igrali v drugi zvezni ligi. Na koncu prvenstva so bili tretji. Prav lani je prišlo do reorganizacije lig in Triglav se je s tretjim mestom uvrstil med osem moštev, ki bodo v soboto začela s prvim kolom v prvi B zvezni ligi. Kranjski Triglav doma nima bazena, zato bo vse prvenstvene tekme kot domačin igral v bazenu Tivoli v Ljubljani. Že v soboto bo igral v prvem kolu v Ljubljani ob 19.30 z ligasem iz Budve. Kakšni so izgledi Triglava, da se uvrsti med prvi dve ekipi, ki bosta igrali za naslov državnega prvaka, ne njihova pot jasna. Z novim trenerjem domačinom Radom Čermeljem in pomočnikom Ljubom Čaličem bodo startali za uvrstitev, ki jih že vodi v zaključni del državnega prvenstva v vaterpolu.

Kranjski alpinist Tomo Česen načrtuje

Nov vrhunski cilj v Himalaji

Kranj, 27. januarja — To zimo je član AO Kranj Tomo Česen opravil kar štiri prve zimске vzpone v domačih gorah, ki jim je pred nedavnim dodal prvi samostojni zimski vzpon v eni najtežjih smeri južne stene v italijanski Marmolati. Zahtevni vzponi so bili dobra psihična priprava, kot ocenjuje v današnjem pogovoru, za skorajšnjo pot v Himalajo. Tam se bo letošnjo pomlad skušal sam povzpeti po novi smeri na sedemtisočak Jannu.

Nenavadne razmere v letošnji zimi, ko že dolgo traja stanovitno in toplo vreme, vabijo v kopno skalo številne alpiniste. Zato bo v tej sezoni gotovo dosežen rekord tako po številu zimskih vzponov kot po njihovi kakovosti. Nekaj izjemnih rezultatov je dosegel tudi alpinist Tomo Česen iz Kranja.

»To zimo sem največkrat plezal v Travniku nad Tamarjem,« opisuje sogovornik. »Kjer so mi uspeli prvi zimski vzponi kar v štirih smereh. Najprej sem 27. 12. 1989 opravil vzpon v 850 metrov dolgi smeri Črni biser (ocene težavnosti VII-A 0), zadnji dan lanskega leta pa še vzpon v enako dolgi smeri Sveča (VI+), prav tako v severni steni. Nato sem 12. januarja letos preplezal 400 m dolgo smer Zarja (VII-A 2) in 17. 1. 1989 še 850 m dolgo Črno zajedo (VIII-VII); oba letošnja vzpona sta bila obenem šele drugi ponovitvi smeri.«

Vzpon v Črni zajedi velja

najbrž za najtežjega doslej pri nas pozimi. Čeprav je Česen splezal to smer že lansko poletje, je med sedemurnim zimskim vzponom kar pošteno garal v navpični steni. Če bi bil Travnik v svetu tako znan kot italijanski Dolomiti, kjer je plezal pozneje, bi lahko oba vzpona ocenil za enakovredna. Tako

lahko vseeno štejemo za njegov najpomembnejši letošnji zimski vzpon plezanje v južni steni Marmolate, kjer je po mednarodnem srečanju plezalcev po lednih slapovih v Val Daone med 20. in 22. januarjem sam splezal 800 m dolgo smer Moderni časi (VII). To je bil prvi solo vzpon v tej smeri pozimi; kljub nekaj težkim raztežajem, kjer se ne da zabiti klinov in varovati, ga je Česen zmagel v 7 urah brez počitka.

»Opravljene vzponi, ki jim bom verjetno dodal še kakšnega v francoskih Alpah, potrjujejo predvsem mojo psihično pripravljenost za uresničitev še zahtevnejšega načrta,« ocenjuje Tomo Česen in razlaga: »V mislih imam vzpon po novi smeri v srednjem delu severne stene 7710 metrov visoke gore Jannu v

himalajskem pogorju Kangehendzenga. To je v svetovnem alpinizmu eden najbolj aktualnih in tudi težavnih ciljev v Himalaji. Francozi, ki so prišli na vrh 1962. leta z druge strani, so zaman poizkušali vzpon v severni steni leta 1982 in 1987; na vrh vodi le japonska smer v levo, lažjem delu te stene. Vzpon v okrog 2500 m visoki steni nameravam opraviti sam v alpskem stilu, drugi član odprave pa mi bo delal družbo in skrbel predvsem za fotografiranje.«

Kranjski alpinist Česen upa, da bo lahko odšel na pot proti Katmanduju prvi teden aprila. Če bo vreme ugodno, si obeta izpolnitev izjemnega dosežka na sorazmerno ceneni odpravi v enem mesecu, sicer pa bi vrnitev domov trajala še pol meseca dlje.

Stojan Saje

Občni zbor PD Gorenja vas

Gorenja vas, 27. januarja — Planinski društvo Gorenja vas va bi svoje člane in druge prijatelje planin na občni zbor, ki bo v soboto, 11. februarja, ob sedmih zvečer v dvorani doma Partizan v Gorenji vasi. Na zboru bodo pregledali delo društva v minulemu letu in se pogovorili o letošnjih načrtih. Zbor bodo popestrili še z zanimivim predavanjem in s prikazovanjem diapozitivov.

C. Z.

O pobudi, da bi smeli zaporniki pošiljati Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin zaprta, necenzurirana pisma

Samo dobrobrnamerno zagotovilo republiškega sekretarja ni dovolj

Ljubljana, 27. januarja - Republiška konferenca SZDL Slovenije je na oktobrski seji obravnavala problematiko varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin in v zvezi s tem sprejela več sklepov, stališč in usmeritev. Z enim od sklepov je dala nalogo tudi tedaj ustanovljenemu Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, da da republiškem sekretariatu za pravosodje in upravo pobudo o izdaji obveznega navodila upravnikom kazenskih poboljševalnih zavodov, po katerem bi smeli zaporniki pošiljati Svetu zaprta, necenzurirana pisma. Predsednik Sveta dr. Ljubo Bavcon je v pismo, ki ga je novembra naslovil republiškem sekretarju za pravosodje in upravo Janezu Zajcu, med drugim zapisal, da bi z uresničitvijo takšne pobude lahko hitro in konkretno prispevali k prizadevanjem za učinkovitejše varstvo in zaščito (človekovih) pravic ljudi, ki prestajajo zaporno kazen.

Republiški sekretariat: navodilo bi bilo v nasprotju s predpisi

V republiškem sekretariatu za pravosodje in upravo so pobudo o tem, da bi v kazensko poboljševalnih zavodih opustili nadzor nad pismi, ki jih obsojenci pošiljajo Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, sicer skrbno pretehtali, vendar so ocenili, da bi bilo obvezno navodilo (kar predlaga Svet) v nasprotju s pozitivnimi predpisi. Sprašujejo se tudi, ali bi bila izdaja takšnega navodila sploh smotrna, saj je že zdaj praksa taka, da se lahko obsojenci (na osnovi zakona o izvrševanju kazenskih sankcij) brez omejitev obračajo s svojimi vlogami in pritožbami na najvišje organe in predstavnike oblasti v republiki in v federaciji. To je sicer res, vendar v zavodih vsjo pošto, ki jo zaporniki prejmejo ali odpošljejo, pregledajo, da bi lahko ukrepali po 67. členu zakona o izvrševanju kazenskih sankcij. Ta člen jim namreč omogoča, da zadržijo pošto, ki pomeni kaznivo dejanje ali je v zvezi s kaznivim dejanjem, ki še ni odkrito ali se pripravlja, pa tudi tisto, ki bi škodljivo vplivala na prevzgojo obsojenca.

V republiškem sekretariatu menijo, da obsojenci niso in ne bodo prikrajšani za uveljavljanje in varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin in da zato tudi ni razlogov, da bi bilo pošiljanje njihove pošte Svetu drugače urejeno kot za druge državne, pravosodne, družbenopolitične in druge organe, kamor se dokaj pogosto obračajo.

Svet: odgovor ni ustrezen in korekten

Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki deluje pri republiški konferenci SZDL, je obravnaval odgovor republiškega sekretariata za pravosodje in upravo in ugotovil, da ni ustrezen in korekten. Pisanje, ki jih obsojenci pošiljajo sorodnikom in drugim ljudem, namreč ni mogoče dati v isti koš s tistimi, ki jih naslavlja na Svet. Če je pri prvih zaradi poteka kazenskega postopka in varnosti države neogibno odstopanje od ustavnega načela,

Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin je s svojim stališčem do odgovora republiškega sekretariata za pravosodje in upravo seznanil predsedstvo republiške konference SZDL, ki bo o tem vprašanju razpravljalo na današnji seji.

da je tajnost pism nedotakljiva, pa pri drugih ni nevarnosti, da bi se z necenzurirano pošto Svetu in drugim organom družbenopolitičnih organizacij storilo kaznivo dejanje ali da bi se z njo tako kaznivo dejanje pripravljalo ali da bi pošta škodljivo vplivala na prevzgojo obsojenca. Svet tudi sodi, da ni dovolj samo dobrobrnamerno zagotovilo republiškega sekretarja, da obsojenci niso in ne bodo prikrajšani pri uveljavljanju in var-

Spremenjeni zakon o izvrševanju kazenskih sankcij bo odpravil vsakršno kontrolo pisemskih pošilk, ki jih bodo prejeli ali pošiljali obsojenci, ki bodo prestajali kazen v "svobodnejšem režimu". Za tiste, ki bodo pod "strožjim režimom", bo kontrola pošte selektivna, po presoji upravnikarja zavoda, ki bo tudi odločal, kdaj se bo nadzor prenehal.

stvu svojih pravic in temeljnih svoboščin in da so bile že doslej vse njihove pisemske pošiljke redno odposlane organom, katerim so bile naslovljene.

Kdo se boji nadzora

Če je res vse v najlepšem redu, če pošta vedno najde pravega naslovnika in so obsojencem zagotovljene vse temeljne pravice in svoboščine - kot je mogoče razbrati iz odgovora republiškega sekretariata za pravosodje in upravo - potem je težko razumeti, da sekretariat ne sprejema pobude "Bavconovega sveta". Svet je namreč s tem, ko ga je republiška konferenca ustanovila in oblikovala, prevzel tudi nekatere naloge socialistične zveze, ki so ustavno opredeljene. De-

V kazensko poboljševalnem zavodu so dolžni za vsako pisemsko pošiljko, ki jo zadržijo, obvestiti o tem obsojenca in mu tudi navesti razloge za tak ukrep; s spremembo zakona o izvrševanju kazenskih sankcij pa bo le-ta imel tudi možnost, da se na odločitev zavoda pritoži.

seto poglavje temeljnih načel Ustave SRS med drugim določa, da "v socialistični zvezi delovnega ljudstva delovni ljudje in občani... spremljajo delo organov oblasti in organov upravljanja samoupravnih organizacij in skupnosti ter nosilcev samoupravnih, javnih in drugih družbenih funkcij, izražajo o tem svoja mnenja, opravljajo družbeno nadzorstvo nad njihovim delom in ga presojajo, zlasti glede na zagotovitev javnosti dela in odgovornosti pri delu."

Načelno je torej vse jasno in nedvoumno, kaj pa v praksi? Kdo se boji Bavconovega sveta, ki naloge o okrepitevi nadzorne funkcije SZDL na področju varovanja in zagotavljanja človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ni prevzel le "pro forma" in načeloma, ampak konkretno? Kdo se izmika javnemu, družbenemu nadzoru?

C. Zaplotnik

Se bo podivjani vlak ustavil?

V Železniškem gospodarstvu Ljubljana je po decembrski 35-urni stavki strojevodij dvovaljade: na eni strani je stankovni odbor, ki se tudi po končanem štrajku in uspelem pogajanju z vodilnimi, ni razpusil in z grožnjami odreja, kaj naj kdo dela, na drugi poslovodni odbor na čelu z Jožetom Stokarjem, ki je na četrtkovi seji delavskega sveta ponudil odstop, vendar ga le-ta ni sprejel. Če razmišljamo po kmečko, da v istem kurmiku ne moreta biti dva petelina, potem je nedvoumno, da so razmere "na železnici" tako zaostrene, da se nam opravičeno zastavlja vprašanje, kdaj se bo podivjani vlak ustavil, kdaj bo konec "reda", ki že nekoliko spominja na anarhijo. Se bo morala prej zgoditi nesreča s posledicami, kakršne so bile, denimo, pred leti v Divači? Verjetno ni nikogar, brččas tudi med strojevodji ne, ki bi si to želel, pa vendarle: v razmerah, ko ni mogoče več normalno voditi tako velikega sistema, kot je železniško gospodarstvo, se tudi to lahko zgodi.

Ker je varnost na železniških tirih kljub sodobnim, že računalski krmiljenim tehničnim napravam še vedno in predvsem odvisna od ljudi, je zagotovo, da delovno vzdušje, ki je med strojevodji dobesedno na psu, ni v prid tej varnosti. Vrstijo se šikaniranja tistih železničarjev, ki se niso odzvali štrajku in so 27. in 28. decembra lani normalno vozili ter s tem omogočili, da je železniški promet potekal vsaj v zakonsko predpisanem obsegu. Masševanja gredo celo tako daleč, da jih kličejo po telefonu sredi noči in jim grozijo... Delavski svet je sicer vsem, ki so tudi med stavko vozili, obljubil zaščito, vendar je zdaj nemočen (kot tudi poslovodni odbor) in jim jo ne more zagotavljati.

Dvovaljade v Železniškem gospodarstvu Ljubljana pa ni nevarno le za varnost na tirih, temveč tudi za položaj "železnice". Izredno stanje namreč lahko pripelje do prisilne uprave - odtod do centralizacije železnice, proti kateri so se slovenski železničarji tako vztrajno bojevali, pa je potem le še korak.

C. Zaplotnik

Prometna varnost ni nič boljša

V Sloveniji se je lani pripetilo 6765 prometnih nesreč, 551 ljudi je v njih umrlo, več kot tri tisoč jih je bilo hudo ranjenih, blizu pet tisoč pa laže. Na Gorenjsko »odpade« 8 odstotkov tega krvnega davka, pri mrtvih skoraj 10. Številke so resda malenkost nižje kot leto poprej, deloma zaradi igre naključja, deloma zaradi poostre presjese prometne milice.

Ob koncu leta, ko se tudi v prometu opravlja »bilanca«, so ugotovitev že nekaj let enake: preveč prometnih nesreč, prehude posledice, stalni vzroki zanje, med katerimi prevladujejo prehitra vožnja, neupoštevanje prednosti vožnje, napačna stran in smer vožnje, nepravilno prehitavanje in alkohol. Največ nesreč povzročijo avtomobilisti, ki so na cesti v večini, za njimi pa mopedisti in kolesarji, ki jo odnesejo tudi s težjimi posledicami kot prvi. Da pa krivde za nesreče ne bi pripisovali zgolj človeku, ugotavljajo tudi, da se po cestah premika vse več starih, tehnično nepopolnih avtomobilov, saj si ljudje s svojimi prejemki težko privoščijo novo vozilo. Tudi cesta pri nesrečah in njihovih posledicah ni docela nedolžna: več nesreč se pripeti na lokalnih cestah, v naseljih, kjer se na žalost končajo tudi z najhujšimi posledicami. Kot kažejo številke, se je še najvarneje voziti po avtocesti. To pravilo potrjuje tudi gorenjska avtocesta, ki je »razpraelirana« na pravo avtocesto in cesto, rezervirano za promet z motornimi vozili. Medtem ko se je na prvi v štirih letih od otvoritve zgodilo 11 nesreč, v katerih je bilo 18 ljudi ranjenih, ima druga veliko bolj krvavo bilanco: od junija 1985 se je na 13 kilometrih hitre ceste zgodilo več kot 60 nesreč, 17 ljudi je v njih umrlo, 95 pa jih je bilo ranjenih.

Sicer pa gole številke za lansko varnost na gorenjskih cestah kažejo takole: zgodilo se je 529 nesreč, v njih je umrlo 53 ljudi. Leto poprej je bilo na Gorenjskem sicer nekaj manj nesreč, 523, a posledice so bile hujše, le mrtvih je bilo 62. Kaj več o podobi gorenjske prometne (ne)varnosti pa prihodnjič.

D. Z.

Delegatska pobuda

Kdaj parkirišča v Gregorčičevi ulici

Kranj, 27. januarja - Delegacija delovne organizacije Elita je že na septembrski seji kranjske občinske skupščine dala pobudo, naj bi v Gregorčičevi ulici v Kranju, med Globusom in sindikalnim domom na eni in Merkurjem na drugi strani, dovolili parkiranje vozil na obeh straneh ceste. Pobudo so utemeljili s tem, da je v Kranju zaradi zapore mesta silno pomanjkanje parkirnih mest in da obstoječa parkirišča v glavnem zasedajo zaposleni v mestnih delovnih in drugih organizacijah, medtem ko jih za kupec in druge obiskovalce Kranja zmanjka. V Eliti menijo, da so parkirišča tudi eden od pogojev za hitrejši razvoj mestne trgovine in storitvene dejavnosti.

Na delegatsko vprašanje je pred nedavnim odgovoril komite za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve SO Kranj, ki je pobudo delegacije Elite sta namreč dve pomembni križišči. V primeru, da bi dovolili parkiranje med Globusom in sindikalnim domom ter med obema stavbama in Merkurjem, bi se zmanjšala preglednost in tudi sicer bi v prometu nastale težave.

Naj bo tako ali drugače, naj bo dovoljeno ali prepovedano: na tem odseku Gregorčičeve ulice se že zdaj veliko parkira - ne glede na preglednost in prometne težave in ne glede na občasno ukrepanje milicnikov in komunalnih redarjev.

C. Z.

Vikend hiško obiskal vlomilec

Tenetiše, januarja - Počitniško hiško v Udinborštu pri Tenetišah, last Marka Grafenaureja iz Ljubljane, je ta ali minul mesec obiskal vlomilec. Ko so namreč lastniki te dni prišli na oddih, so našli vlomljena balkonska vrata, iz hiške pa je izginilo 12 ustrojnih živalskih kož in tranzistor. Za storilec se pozivedujejo.

Vžgale so se saje

Srednja Dobrava, 28. januarja - V gostilni Zadruga na Srednji Dobravi so se v dimniku vžgale saje. Na srečo so ogenj pravi čas pogasili domači prostovoljni gasilci, da se ni požar razširil še kam drugam. Požarni inšpektor iz Radovljice je najemniku gostilne odsvetoval kurjenje, dokler dimnik, ki nikakor ni bil brezhiben, ne bo popravljen.

D. Z.

GORENJSKA NOČNA KRONIKA

Še se bosta srečala

Le čakaj, še se bova srečala, sta si žugala Zdravko in Slobodan, ki sta se nedavno tega spoprijela v okrepčevalnici Cilka v

Kranju. Fantje v modrem, ki so srditeža spravljali vsaksebi, so njunim napovedim ugodili. Ne bo dolgo, ko se bosta družno zagovarjala pred sodnikom za prekrške.

Zamera izza šanka

Najprej sta v bifeju, ki ga imajo upokojenci, skupaj popivala, se veselila in trepljala po ramenih, na koncu pa sta se Vinko in Branko stopila. Na srečo še ni bilo tako hudo, da se ju ne bi dalo spametovati. Ob navzočnosti modre uniforme sta postala pohlevna kot ovčici.

Mera je bila prepolna

Na radovljiški avtobusni postaji je prišlek, okrepčen s močno alkoholno dozo, razgrajal in se pretepal. Upošteva njegovo mladost, iskreno kesanje in ostale okoliščine, so mu miličniki prizanesli s priprtjem v kletnem hladu. Še več, velikodušno so ga pospremili do Bohinjske Bele.

NESREČE

Umrli za posledicami nesreče

Ljubljana, 26. januarja - V ljubljanskem Kliničnem centru je umrl 65-letni Alojzij Novinc iz Kranja, ki se je 13. januarja ponesrečil v križišču na Laborah.

Izsilil prednost

Kranj, 29. januarja - Kmalu po polnoči se je v križišču pri Zavorovalnici pripetila prometna nesreča, v kateri sta bili dve udeleženci hujše ranjeni. Voznik osebne avtomobila, 22-letni Janez Čebulj iz Senčurja, je pripeljal po neprednostni Oldhamski cesti (na semaforu je utripala rumena luč) in z nezmanjšano hitrostjo zapeljal v križišče. Z avtobusne postaje pa je po prednostni Cesti JLA pripeljala Sladjana Plešec iz Zgornjih Bitenj. Voznica je pred križiščem močno zavrla, vendar nesreče ni mogla preprečiti. Močan trk je voznicu in njeno 52-letno soprotnico Ani Žeželj z Milake vrgel iz avtomobila na cesto, kjer sta obležali hudo ranjeni.

Prehiteval kolono

Hrušica, 27. januarja - Na magistralni cesti pri Hrušici je popoldne voznik mercedesa avstrijske registracije Mirsad Bešić, star 33 let, iz Prijedra, sicer

pa na začasnem delu v Avstriji, zakrivil prometno nesrečo. Med vožnjo iz smeri Kranjske gore proti Jesenicam je prehiteval kolono vozil. Ravno tedaj je nasproti pripeljal drug osebni avto Milan Posušen, star 29 let, s Hrušice. Da bi preprečil čelno trčenje, se je Posušen z avtom umaknil na neutrjeno bankino, pri tem pa ga je na spolzki cesti zaneslo na nasprotni vozni pas, v avto Dušana Sloviča, starega 36 let, z Jesenic. V nesreči je bil voznik Posušen laže ranjen, na zverženih avtomobilih pa je za okoli tri milijone škode.

Zalotili tihotapca

Ljubelj, 25. januarja - Na mejnem prehodu Ljubelj so zalotili dvojico, ki je čez mejo tihotapila videorekorderje in kasete. Tihotapsko blago so zasegli. Ugotovili so tudi, da Miloradu J. in Stevanu S. ta podvig ni bil prvi. Že dvakrat prej sta iz tujine prinesla tehnično robo, v glavnem video tehniko, ki sta jo v domačem kraju preprodajala.

Vlomilca so prijeli

Kranj, 28. januarja - Na parkirnem prostoru na ulici Janka Puclja v Kranju je ponoči Bogdan K. iz Banjaluke vlomil v osebni avto Petra T. iz Kroepe. Iz njega je odmontiral avtoradio kasetofon in dva zvočnika, vzel pa še nekaj kaset. Pri kaznivem početju ga je zalotil lastnik, ki ga je s prijateljevo pomočjo držal do prihoda milice.

NA SONČNI STRANI ALP

V Verigi zmanjšati porabo olj

Lesce, 27. januarja - Proizvodnja v leski tovarni verig terja uporabo velikih količin oljnih emulzij. Ker imajo precej skrbni z zbiranjem odpadnih olj in nemalo stroškov z odstranjevanjem le-teh, mislijo urediti centralni prostor za pripravo potrebnih koncentracij emulzij za vsoto tovarno. S tem bodo tudi zmanjšali porabo olj.

Odpadna olja in emulzije hranijo v leski Verigi v posebej označenih posodah v skladišču goriv in maziv. Ker bi tam hitro zmanjkalo prostora zanje, morajo vsaka dva meseca ali nekaj več neuporabno olje pretočiti v cisterno in prepeljati na sežiganje v reško rafinerijo. To pa seveda stane kar dosti denarja, ki ga že tako primanjkuje. Če bi finančne razmere dopuščale, bi se lotili izdelave projekta za predelavo odpadnih olj in ponovno vračanje v proizvodnjo. Tako bodo zadovoljni, kot naglašja Marjan Jesenko iz službe za varstvo pri delu in ekologijo, če bodo uredili pripravljanje emulzij na enem mestu. Razen tega si nekaj koristi obetajo od izdelave raziskave za gravitacijsko razslojevanje tekočine za razmaščevanje izdelkov, saj bi se ob ponovni uporabi tekočine zmanjšala količina odpadnih emulzij.

V tovarni, kjer so skrb za ekologijo lani zaupali službi za varstvo pri delu, so že v preteklosti marsikaj storili za preprečevanje onesnaževanja okolja. Dolgo so iskali rešitev, kam z muljem iz čistilne naprave, kamor se stekajo ostanki galvanjskih postopkov in druge tehnološke odplake. Izkoristili so predlog strokovnjakov, da je možno galvanjske mulje predelati kot primesi glini v opekarstvu. Najprej je mulj odvezemala kranjska opekarna, sedaj pa se za to dogovarjajo z drugimi proizvajalci opeke.

Pri varstvu zraka so naredili korak naprej s predelavo naprave za peskanje v lanskem letu. Odtlej so izpuhe trdnih delcev v zrak zmanjšali pod dovoljeno mero. Varnejše je tudi novo skladišče plina, kjer bi posebni detektorji zaznali najmanjše uhajanje plinov.

Stojan Saje

TEMA TEDNA

Žalujoči ostali

Neverjetna in za jugoslovanske razmere nepojmljiva novost! Ante Marković, naš bodoči premier, je v nagovoru zvezni SZDL in tako posredno vsem nam, ki smo vsi szdl-jevčki, v tako razumljivem, iskrenem in nepopačenem jeziku predstavil svoj program, da je bil že pravi dolgčas. Boste videli: ponedeljkov partijski plenum ali kaj je že, bo kljub vsem obetajočim »bobu bob in popu pop« večino ma še vedno drhtel v blišču verbalne obrednosti, votli puhličavosti in izumetničenosti in bomo tovrstne prazne marnje lahko prespali. Govora našega premiera pa nikoli več ne bo možno prespati, ker je tako kruto odprt in dosleden. In kaj bo zdaj s plaščem našega birokratskega hermetizma, pod katerega smo spravili vse, kar smo si pač v tistem hipu le želeli? Mar bo Marković res spodrezal vso hipertrofično besedno drisko in bomo odslej pisali in brali o resničnih stvareh in ne o nekih neverjetnih vizijah in idejah, s katerimi smo se tako železno ogradili od vnanjega sveta?

Marković je prvi bodoči predsednik vlade, ki je krepko snel nekaj čipkastih rokavic bolnega socializma in šepajočega samoupravljanja. Snel na pol roke, kajti do kraja jih, razumljivo, še ni upal: saj bi pol Jugoslavije popadalo v nezavest, če bi kot odlični gospodarstvenik, kakršen je, že kar prvi hip dejal, da je zanj nagrajevanje po delu tudi napredovanje po rezultatih dela. Se pravi: kdor bo imel višjo plačo, bo imel tudi večji prestiž in večjo družbeno moč. Ali tudi drugače: da bo ukinil proletarizacijo inteligence in s tem spravil na kolena politbirokracijo, ki ob uravnilih kvazidialektiki tako fino in udobno živi.

A že tako in tako je bil mnogim dovolj strašljiv: nič več ujekanja s samoupravno ekonomijo, kjer je »istina ono, što se mi dogovorimo«. Malo je manjkalo, da bi povzel sarkastične besede nekega britanskega profesorja, ki ima o učinku našega samoupravljanja takole bleščeče mnenje: »V Jugoslaviji rudniki pripadajo rudarjem, železnice železničarjem, drek na ulicah pa smetarjem...«

A se je hrabro in modro zadržal, napovedal, da bo vrgel čez prag tretjino državne birokracije in akumuliral devizno črno borzo v produktivnejše tokove. Le kdo bi si mislil, da bomo kdaj dobili predsednika vlade, ki ne živi v nebesih in ki ve, da se za devize preprodajajo celo biku na živinskih sejmih?

Gospodarska metamorfoza uglednega Markovića daje up le v primeru, če je tako pretkan, da bo s svojo ekipo znal ukrotiti monopolne bikce na dveh nogah, ki edini v resnici vodijo potapljačo barko. Ne le politične, ki mu bodo še naprej dihalo za ovratnik s svojim nesmrtnim »ja, zakaj smo se pa borili«, ampak tudi gospodarske truste in hruste s svojimi večnimi privilegiji.

Mi, navadni bikci Ferdinand, pa smo hvaležni že za premierov človeški zvok in slutnjo, da smo res na pogrebu za volontarističnimi reformnimi posegi, ki so bili le slepilo in laž ter sredstvo za obnavljanje in uveljavljanje političnih avtoritet. Mi, trpeči pogrebci kaj vem koliko reformiranih reform, smo kot žalujoči ostali plačali že toliko dragih reformnih pogrebščin, da nimamo več ne volje in ne denarja za nov pogrebni spektakel.

D. Sedej

Srečo prinašata dimnikar in - poštar

Če bi sodili po bliskoviti anketi, ki smo jo opravili med naključnimi mimoidočimi, naši ljudje ne verjamejo v vraže. Za vsak primer pa le pljunejo čez ramo, če jim pot prekriža črna mačka, ali se primejo za gumb, kadar srečajo dimnikarja. Črepinje jim prinašajo srečo, varujejo pa se odpiranja dežnika pod streho in tudi na petek trinajstega začno dan z malo tesnobe. Manj nedolžne vraže, čarovnjije in uroki pa niso več tako trdno zasidrani v ljudeh kot nekoč, ali pa se današnji človek sramuje to priznati.

Andrej Košir: »Bežite no, v delo in denar verjamem, v vraže pa ne. Dimnikarji, črne mačke, petek trinajstega, to me nič kaj ne vznemirja. Samo mačke, pa ne le črne, mi gredo na živce.«

Vaso Kobal: »Vraževeren nisem, še veren ne. Te stvari se mi zdijo prazne. Nekaj dam samo na tisto, kar vidim in doživim.«

Erna Mokorel: »Če mislite mačke, gube in podobne vraže, potem nisem vraževerna, verjamem pa v luno. Prepričana sem, da se ob luninih spremembah stvari obračajo na glavo. Najbolj nevarna je polna luna. Tudi sanje imajo svojo težo, to vem iz lastnih izkušenj.«

Marija Matjašič: »Veliko sem na cesti, zato pogosto srečujem dimnikarje. Če nimam gumba, da bi se zanj prijela za srečo, pa potegnem zadržgo. A bogvedi, če to velja. Razen dimnikarja pa mi srečo prinaša tudi poštar, vsakega prvega v mesecu. Vražam ni kaj dosti verjeti, pa vendar človek kdaj pa kdaj pomisli, ali le ni kaj na tem.«

Tanja Erjavac: »Verjamem le v dobre stvari, tiste, ki prinašajo srečo. Tudi v sanje nisem več tako prepričana kot tedaj, ko sem bila majhna. Poznam pa veliko ljudi, ki živijo z vražami. Tovarš v šoli nam je pripovedoval o nekdanji svoji učenci, ki je šla vsako jutro pred šolo okoli drevesa. Tisti dan, ko tega ni storila, si pred tablo ni upala odgovorjati, da ji ne bi prineslo nesreče.«

D. Ž.

ČVEK

Nikakršni varnostni ukrepi

Novinar britanskega časopisa Daily Express je povzročil pravi javni škandal, ko je objavil, da se je s pomočjo ponarejenih dokumentov zaposlil kot čistilec na londonskem letališču. Lahko se je sprehajal, kjerkoli je hotel in slikal, kakorkoli je hotel, sprejeli pa so ga po kratkem, desetminutnem pogovoru. Da bo senzacija še večja: zaposlil se je neposredno po nesreči letala, ko so vsi pričakovali, da bodo poostreni varnostni ukrepi. Na koncu je upravi letališča priporočil, naj vendarle preveri, če so pri kontrolnih vratih in pri pregledu prtljage res pravi ljudje.

Najbogatejši človek na svetu

Monarh kraljevine na severozahodni obali Bornea z 200.000 podaniki je najbogatejši človek na svetu. Ta 41-letni vladar sploh ne skriva svoje neizmerno bogastvo in živi v palači z 2.000 sobami, ki so vse v marmorju in kjer se obroki strežejo v zlatih posodah. Ima toliko avtomobilov, da se lahko vsak dan vse leto vozi z drugim avtomobilom. Po svetu potuje z boengij. Angleži so se na moč čudili, da je kar nenadoma zaprl svoj luksuzni hotel v Londonu in se tako odrekel ogromnemu dohodku za naslednje dve leti, kolikor bo trajala obnova hotela. Brez razloga - kajti sultan je tako bajno bogat, da se mu to sploh ne bo poznalo.

JEŽ

Sramota, koliko odpadkov - Danes, ko nikjer ni snega, le deloma v Kranjski gori in v Podkorenu, je razumljivo, da je v teh krajih večji smučarski vrvež. Tisti, ki so najbolj navdušeni, so v šolskih počitnicah redni gostje teh smučišč, tudi v Podkorenu. Odpadkov je zato veliko, a kaj, ko je očitno premalo kontejnerjev. Tisti, ki strežejo smučarjem na poligonu, odnašajo velike vreče plastičnih kozarcev kar k majhnim kontejnerjem v Podkorenu, tik ob cesti. In jih seveda nihče ne prazni. Gostom je tako na voljo lep razgled na smetiščne kupe. Da pa bi pri poligonu nabavili svoj kontejner in razbremenili vaškega - ne, to pač ne. Najbrž preveč stane!

Dahnili so da:

Na Jesenicah: Kada in Fehim Ramič s Hrušice; Irena in Vitograd Sitar iz Zgornjih Gorij; Nataša in Lepon Vidic z Jesenic; Monika in Franci Horvat z Breznice. Čestitamo!

Male gorenjske vasi

Kmečki dvorec pri Španu

Največja vaška znamenitost je poleg vaške cerkvice brez dvoma Španova hiša, pravi kmečki dvorec na oni strani Sušice, ki je še danes največja, najmočnejša kmetija v vasi. Ob toliko novih hišah in novogradnjah tam okrog se zdi, kot bi se čistiljiva stara gospa, zaveda-

Španova domačija je stara že 208 let.

Suha

Piše: D. Dolenc

joč se svoje vrednosti, spogledovala z mladimi in jim dopovedovala, da so stvari, ki jim tudi čas ne pride do živga. Trdno je grajena Španova domačija, dve prepleti freski svete družine in sv. Florijana krasita njeno pročelje, k hiši pa spada tudi nadvse zanimivo poznobaročno trikotno znamenje iz leta 1794. Lani so ga domači obnovili, da je zaživele v močnih barvah, to leto pa se bodo lotili tudi sončne ure na dvoriščnem delu hiše, nad obokanim zunanjim stopniščem. Tudi tu je na sliki sv. družina, ki ima pri nogah svetopisemsko kačo. Dvorišče pripoveduje svojo zgodbo tega kmečkega dvorca. Prostrano je, z mogočnim stanjem v sredini, s kamnitimi stopnicami v hišo in v zgornji del dvoriščne stavbe, s kamnito klopico ob zidu, s silno zanimivim vodnjakom, s kovanim okrasjem v gornjem delu, njegov vrh pa krasi mali kovani zmaj. Tudi hlev je grajen v starem stilu. Okrog 30 glav živine je v njem. Hartman se pišejo gospodarji tod.

Neveste, kje ste?

Tudi Slugova domačija je mogočna. Posebno zanimiv je hišni portal iz sivega marmorja, ki

Ena od fresk na stari Miklavževi hiši, ki je bila zgrajena leta 1786.

ima ob vsaki strani upodobljeno vazo s tulipani. Podoben portal z enakim okrasnim motivom je pri Kržaj, kjer je bil stari Slugov gospodar doma. Hiša, zgrajena leta 1863 se je postarala, Jože Kalan, sedanjí mladi gospodar pri Slugu, se je kot vsak dober kmet, najprej lotil gradnje hleva, da bo za najmanj 40 glav živine. Velik in dolg je, da mu komaj vidiš kraj. Šele potem bo prišla na vrsto hiša, čeprav, razmišlja danes, bi moral narediti obratno. Raje bi mlada prišla k hiši. Sploš je nekaj čudnega v tej vasi. Vrsta kmečkih fantov je samih na kmetijah, mladih pa ni. Pri vsaki drugi hiši je ali sam

fant ali pa vdova, razmišlja Jože. Ni časa za ženitev, ko je toliko dela, čas pa beži...

Še eno značilnost ima Suha: Miklavževa hiša. Tudi njeno pročelje so lepo poslikali s freskama sv. Florijana in Jezusa na križu. Francka Ravnikar s sinom živi zdaj tu. Saj je prijetna hišica, posebno poleti, ko je vsa v cvetju, toda treba bi jo bilo popraviti. Najraje bi jo prodala, če bi dobila zanjo toliko, kot danes stane manjše stanovanje v bloku.

Dva vodnjaka za vso vas

Tudi bajte so bile po Suhi, kajti brez bajtarjev včasih ni šlo. Eden najstarejših Sušanov, Jakob Koblar, ki mu je 82 let, mi je pripovedoval kakšno je bilo življenje včasih na Suhi. Koblarjevi so se na Suho priselili 1908. leta, ko mu je bilo komaj leto. Oče je bil poštar in je do tedaj vozil poštne voze iz Železnikov v Škofjo Loko, potem pa nosil pošto po Škofji Loki. On je kupil bajto na Suhi, pri Pstot se je reko. Še danes se tako reče, le da o bajti ni več sledu. Mladi so naredili veliko lepo hišo zraven, vsi pa radi prihajajo na peč v starem delu.

Dva vodnjaka sta bila v vseh vasi, pri Bitnc in pri Slugu. Točno je bilo določeno, kje kdo dobiva vodo, kajti treba jo je bilo plačevati. Bitnčeva »stirna« je bila za domače, za Boštečeve, Škomco-

Jakob Koblar, Pstotov, je z 82 leti med najstarejšimi Sušani. - Foto: D. D.

ve, Žargarjeve in za Pstoto. Nikoli je ni zmanjkalo, se spominja ata Jaka, pa če je bilo še bolj sušno poletje.

Tudi v bajtah so bili pridni, sposobni ljudje doma. Pstotov ata se je izučil za sodarja in je vsem kmetom popravil čebre, delal škafe. Za vse je prijel. Tudi strehe je popravil. Ko mu je bilo 75 let je bil še na Španovi stehi. V Dražnarjovi bajti so bile doma odlične šivilje, ki so šivale za loške gospe. Vedno so imele vajeke. Tam sta se izučili tudi Jakovi sestri in Tončka, ki se je k Tičku v Hosto poročila, je tudi vedno imela vajeke. Vrbanovec, ki je sicer kmet, pa dela košare. Lani je bil operiran in sam ne more več v gmajno po vi-

tre. Da bi mu jih le mladi nanosili, pa bo še delal. Vrbanova Slavka pa ima veliko smisla za zeliščarstvo. Domačini radi pijejo njene čaje.

Včasih je lušno bilo

Tudi o tem mi pripoveduje Pstotov ata Jaka, kako so včasih na vasi zapeli. Prav na njihovem dvorišču je lipa, 1908. leta jo je Sluga usadil, in klop naredil okrog nje. Na tej klopi so se dobivali ob nedeljskih večerih suški fantje, ko so se vrnili iz številnih loških gostiln in lepo po domače zapeli. Zdaj je tudi na vasi vsak zase, vsak s svojim delom, s svojimi skrbmi. Skupaj se spravijo le še, kadar je v vasi treba to ali ono postoriti. Asfalt imajo položen skozi vas, telefona bodo dobili spomladi, vsaj tako obljublja, tudi za mlekarstvo se dogovarjajo, trenutno pa jih najbolj moti smrad, ki prihaja s čistilne naprave pod vasjo. Prej jim je 30 let smrdelo z ekonomije, zdaj, ko te ni več in so na njenem mestu zrasle stanovanjske hiše, pa jim dela nadlego čistilna naprava. Na odprtih zbiralnikih se nabere tudi po pol metra na debelo drobnih mušic, ki se razprše po vasi. Kadar pa potegne »jug«, prismo di od vode gor. Nekaj bi tam doli morali storiti. Saj čistilno napravo tudi koristno uporabljajo za pridobivanje energije iz plinov za ogrevanje hiš pod Plevno, vendar pa je hkrati tudi huda nadloga.

Zoran Thaler, predsednik sveta za mednarodne odnose pri RK ZSMS:

ANTIEVROPSKOST

Tudi v letošnjem letu bomo v skladu z uredniško politiko časopisa pripravljali enkrat mesečno (predvidoma v zadnji torkovi številki v mesecu) tako imenovano mladinsko stran Gorenjskega glasa. V letu 1989 bomo tako poskušali na dvanajstih časopisnih straneh predstaviti bralcem našega časopisa najpomembnejše dogodke - njihove akterje in področja na katerih bo mladinska organizacija dosegala najvidnejše rezultate.

Kljub temu da je za 1. februarja napovedan "ideološko-sistemski plenum ZSMS" in bi bilo umestno pričakovati, da bo govora o vsebini projekta, ki so ga mladi naslovili "Za demokracijo", smo se odločili drugače. Ocenili smo namreč, da bomo o najnovejši akciji mladih lahko podrobneje spregovorili, ko se bo izkristaliziral v večji meri, dotlej pa poravnava "dolga nazaj".

Verjetno ni bralca, ki ne bi vedel, da so bili takoj po novem letu v Bohinju člani vodstva Transnacionalne radikalne stranke, kar je vsekakor v obsežnih razmerah z njihovim nesojenim kongresom v Zagrebu, pomenilo prvovrsten političen dogodek v Jugoslaviji. Če gremo še malo nazaj naletimo na "Evropsko deklaracijo ZSMS", na javno razgrnjenost naslonitev slovenske mladinske organizacije v Evropo - več kot dovolj o njej pa govori naša novinarka Vineta Beštra s človekom, ki stoji za vsem tem.

Zoran, verjetno ni tako široko znano, da si bil pred izvolitvijo na sedanjo funkcijo profesionalni strokovno-politični delavec v komisiji za mednarodne zveze pri Konferenci ZSMJ v Beogradu. Mnogi tudi ne vedo, da si še dokaj svež diplomant ljubljanske Fakultete za sociologijo, politične vede in novinarstvo na mednarodni politologiji in da si doma iz Škofje Loge. Iz tega lahko posredno izpeljemo tudi prvo vprašanje - področje mednarodnih odnosov je bilo, do tvojega prihoda, na RK ZSMS le eno od področij, kjer se je hodilo na službene obiske v tujino in pisalo papirnate želje v smislu "morali bi". Na kakšno "pogorišče" si ob začetku nastopa funkcije naletel?

"Prišel sem v prostor tega sveta, ko je leta imel tako imenovane letne programe izmenjav. To je bil neki papir, ki je obsegal dve strani, kjer je bilo po mesecih navedeno, kam se bo šlo in kdo bo prišel k nam, se pravi uradne delegacije. To je pomenilo iti enkrat letno v Gruzijo, na Slovaško, imeti nekaj izmenjav obiskov z italijanskimi komunisti, obiskati nekajkrat organizacije slovenske manjšine v Italiji, Avstriji, na Madžarskem, potem so bili mednarodni tabori... Ob obstoječi radikalni spremembi mladinskega programa na področju mednarodnih odnosov si ne bi pripisoval ne vem kakšnih osebnih zaslug, kajti povsem jasno je bilo, da je potrebno v konceptu nove političnosti narediti bistveni premik tudi na področju mednarodnih odnosov. ZSMS postaja politična organizacija, kar je seveda pomemben premik iz prejšnje družbenopolitične organizacije, podčrtali smo predvsem političnost. Če pa postajamo politični, se moramo tako obnašati tudi do okolja in moramo imeti tudi politična stališča na področju mednarodnih odnosov."

Katera so vaše osnovne in izhodiščne točke novega pojmovanja vključevanja ZSMS na področju mednarodnih odnosov?

"Naša želja je emancipiranje od dogme, ki govori o dokončnosti jugoslovanske zunanje politike. Mi smo jugoslovanska politična organizacija in hočemo participirati pri določanju jugoslovanske zunanje politike, kritizirati trenutno zunanjo politiko, predlagati novosti. Gre torej za emancipacijo od mišljenja, da imamo tako dobro zunanjo politiko, da o njej sploh ne more biti več razprave. Vemo - neuvrščena zunanja politika in tu se vse več ali manj neha. Mi smo predlagali, predvsem z "Evropsko deklaracijo" drugo orientacijo - evropsko orientacijo tako ZSMS, Slovenije kot Jugoslavije. Še vedno ocenjujemo kot glavno točko odločanja naše zunanje politike skupščino Jugoslavije, kar je tudi bistveni problem naše zunanje politike - da se enostavno ves čas dela na teh vprašanjih, na tajni način, v okviru predsedstva SFRJ in delno partije, v skupščini sami pa tega ni."

"Z neke oblastne pozicije, ki se ukvarja z izvozom orožja, ki zato seveda dobro ve in podpira, bi rekel, da so ti državljani resnično naivni, da se zaradi tega sploh vznemirjajo. Ravno to je zaskrbljujoče, ta cinična pozicija oblasti, ki ji v praksi kaj dosti ne moremo. Ne moremo je pripraviti do tega, da bi se bila ona, sama oblast, pripravljena vznemirjati, ker nam ni vse, da Jugoslavija izvaža orožje. Tu spet trčimo na problem neodločanja v parlamentu."

Izvoz orožja

Omenil si "Evropsko deklaracijo", ki jo sam ocenjujem kot prvo mogočno spremembo delovanja ZSMS na področju mednarodnih odnosov. Kmalu bo minilo pol leta, odkar se je ta tekst pojavil v javnosti - na kakšno reakcijo vladajoče oligarhije je uradno in neuradno naletel?

"O uradni reakciji bi težko govoril, lastil si bi pa del zaslug za to, da smo na neki način že prav sili "evropskih razprav", predvsem po slovenskih medijih javnega obveščanja. Ob tem ne smemo pozabiti, da je bilo naprimer samo leto nazaj greh govoriti o našem vstopu v EGS, za kar se danes med drugim tudi mladinci zavzemamo. Ta uradni molk vladajočih političnih struktur si razlagam kot neimeti argumentov proti temu, kar je na neki način logično, po drugi strani pa je takšna implicitna reakcija tudi ta, da se nič kaj dosti ne naredi na tem področju."

Da ni reakcije oziroma protargumentov se mi zdi dokaj tipična zadeva. Spomnim se, da je France Bučar na tiskovni konferenci ob izidu svoje nove knjige "Usodne odločitve", tudi pokomentiral to neobstojanje javnega stališča oblastnih, partijskih

nično naivni, da se zaradi tega sploh vznemirjajo. Ravno to je zaskrbljujoče, ta cinična pozicija oblasti, ki ji v praksi kaj dosti ne moremo. Ne moremo je pripraviti do tega, da bi se bila ona, sama oblast, pripravljena vznemirjati, ker nam ni vse, da Jugoslavija izvaža orožje. Tu spet trčimo na problem neodločanja v parlamentu."

Jugoslavija brez mednarodnega ugleda?

Tukaj ne gre za popolno nasprotje - v svetu se deklariramo za neuvrščene, smo naprimer proti neosvobodilnim vojnarnam, ki pa jih na drug način podpiramo z našim vojaškim mešetarjenjem?

"Ravno če vemo kaj gibanje neuvrščenih v svetu predstavlja, se ne gre čuditi dejstvu, da večina prometa in trgovanja z orožjem poteka ravno med temi državami ali pa na relaciji neuvrščeni - razvite države. Torej v teh državah imamo vojskovanje s stotisoči mrtvimi, imamo režime, ki po svoji krutosti nimajo primerjave v zgodovini."

Vsakodnevno nam vsiljujejo stereotipe o naši bleščeči zunanji politiki, ki je povezana z velikim ugledom Jugoslavije v

sko že zdavnaj preživeto in kot takšno danes nesmiselno?

"Osnovno izhodišče je zanesljivo dejstvo, da je za neuvrščene velika tragedija, kar je za vse nas sicer velika sreča, da se je hladna vojna končala. Če sem optimist, bom rekel končala, sicer pa velja, da se je končala za določen čas in da je zavel toplejši veter, v katerem se lahko mednarodni odnosi lepo razvijajo in se velike sile brez neuvrščenih lahko povsem kvalitetno sporazumevajo. V tem kontekstu se neuvrščenemu gibanju ne obeta nič kaj lepa usoda. Vedeti moramo, da so neuvrščeni odigrali pomembno vlogo takrat, ko so imeli konkretne cilje in konkretno politiko - dekolonizacija, preprečevanja izbruha tretje svetovne vojne, miritev napetosti med velikimi silami... Vse to je sedaj do neke mere rešeno in neuvrščeni vztrajajo na tako imenovanih izvornih principih, ki so danes v svetu brez pomena."

Ukinitev neuvrščenih?

Bi se v svetu karkoli bistvenega zgodilo, če bi naprimer Jugoslavija v prihodnjem letu predlagala zaradi pred naštetega ukinitve gibanja neuvrščenosti,

pa samo nedosegljiv nebeški sen. Mislim pa, da so koristne vse kampanije za leto 1992, ker stvari niso tako preproste. Ker, če Jugoslavija danes zahteva to, kar je Turčija že, vstop v Evropsko skupnost, je realno pričakovati to v dvajsetih letih. Je pa iz notranjepolitičnega vidika izjemno povzdignovati to leto 1992, ker to pomeni pri nas prilagoditev Evropi - to pomeni reformo političnega, ekonomskega in pravnega sistema, da ne govorim o tehnoloških standardizacijah. Uspešna reforma v Jugoslaviji bi po mojem izgledala zelo enostavno - prevzeti skupni najmanjši imenovalec političnih, ekonomskih in pravnih sistemov države razvite Evrope. Gre za države, ki so si med seboj zelo različne, naprimer Danska - Grčija ali pa Portugalska - Nemčija, ampak te države so bile sposobne najti neki skupni vsem enak imenovalec - parlamentarna demokracija, v ekonomiji mešana lastnina, svoboda podjetništva in trg, v pravnem sistemu pa relativno visoko varovanje človekovih pravic. Takšna akcija bi našo državo v nekem obdobju desetletja, dveh naredilo primerno za de iure integracijo v Evropo in hkrati rešilo njeno krizo."

Narodnostne manjšine

Gre komentirati to veliko zavoro jugoslovanskih oblasti za resnično vključitev v Evropo zgolj s pozicije "na vsak način obdržati mehke fotelje"?

"Antievropskost je zame sinovim za antireformizem v Jugoslaviji. Ljudje, ki so polni besed o treh reformah po drugi strani odločajo ali lahko jugoslovansko-italijansko mejo prestopijo samo z osebnimi izkaznicami in rečejo: "Ne!" ??? Podobna je zadeva tudi z radikali... Torej isti ljudje, ki so polni besed o nujnosti reform in odprtja na konkretnih točkah, ki so lahko zelo banalne, kot je naprimer osebna izkaznica za prehod preko meje ali pa Radikalci, stvar vedno ustavijo."

Na tiskovni konferenci, ki je bila pripravljena ob prihodu radikalcev v Bohinj si posebej naglasil, s kom vse ta trenutek slovenska mladinska organizacija sodeluje?

"Kot sem že rekel, sem nasledil Gruzijo, Slovaško in obsejne organizacije. Znana je akcija z Radikalci, s katerimi sicer kakšnih posebnih paktov nimamo, potem smo bili pri mladih socialistih Bavarke, ki so predvsem pomembni v sklopu vzpostavitev mladinske mreže organizacij in gibanj v delovni skupnosti Alpe Jadran. V kratkem pričakujemo obisk na državni ravni iz Italije s strani Mladih socialistov, kjer med drugim predvidevamo tudi organizacijo skupnega festivala v Firencah ali Rimu z željo, da se prebijemo iz okvira Trst, Gorica in pridemo na državno italijansko raven. V ZSMS, kjer smo se začeli deklarirati tudi kot čeznacionalna evropsko usmerjena organizacija, si bomo prizadevali navezati čimveč stikov, predvsem z deželami zahodne Evrope, kar je bil dosedaj velik primanjkljaj."

Vsake toliko časa na veliko govorimo o tako imenovanih narodnih manjšinah. Kje je pravzaprav bistvo tega problema?

"Zelo afirmativno gledam na naše Slovence v tako imenovanem zamejstvu, v teh treh drugih državah, Italiji, Avstriji in na Madžarskem ob misli, da je

potrebno preiti iz neke temeljne ozkosti, ki se pojavlja pri nas ves čas po vojni - temeljna ogroženost, večno iskanje sovražnikov in prijateljev. Če sem naiven, bi rekel, da mora priti do vključitve Jugoslavije in z njo Slovenije v evropsko skupnost, ki bi rešila ogromno problemov manjšin. Kaj bi recimo pomenil neobstoje pregrade v ekonomskem smislu do Koroške, do Trsta... Nadalje se zavzemam za emancipacijo mladih Slovencev, ki so neobremenjeni z zgodovino, s čimer bi lahko dosegli tudi neobremenjeno sodelovanje na konkretnih projektih tudi z večinskimi narodom. Gre na neki način za pobeg iz geta, v katerega jih starejši s svojim večnim opozarjanjem pritiskajo."

Naše bratske republike

Je tako silovito akcijo na področju mednarodnih odnosov, kot jo beležimo v mladinski organizaciji v Sloveniji čutiti samo v tej republiki ali gre za podobna gibanja tudi v drugih ZSM, vključno z zvezno mladinsko konferenco?

"Vštevši ZSMJ jim to področje izgleda precej eksotično. V osnovi gre že za samo temeljno razliko med ZSMS in ZSMJ, čeprav je ZSMS konstitutivni del enotne ZSMJ. Na dan pridejo večna vprašanja tipa, ali je ta organizacija servis za neko mlado populacijo, ki jim zadovoljuje njene temeljne potrebe ali pa se lahko emancipira v neodvisno politično organizacijo, ki se ji ni odveč spustiti tudi na področje globalne državne politike. Ocenjujem, da smo dosegli velik premik tudi v Beogradu, kajti v kratkem času bo na zveznem mladinskem predsedstvu razprava o mestu in vlogi Jugoslavije v Evropi. V pripravih na to sejo se jasno vidi, do kod so pripravljene iti ljudje, ki so v ZSMJ odgovorni za področje mednarodnih odnosov. Mi se konkretno zavzemamo za takojšen vstop Jugoslavije v Evropsko skupnost, v Beogradu pa naprimer pravijo, da to lahko izpade smešno in da je potrebno ugotoviti, da naša država ne more preživeti izolirana, se mora torej odpreti v Evropo, morda naj razmisli o vstopu v Svet Evrope, sicer pa ..."

Kar se tiče ostalih republik ZSM, je potrebno vedeti, da naprimer že v Zagrebu, na RK ZSM Hrvatske, nimajo človeka, ki bi bil zadolžen samo za mednarodne odnose. Skratka, gre za področje, ki mu ne pripisujejo tolikšnega pomena kot naprimer mladinskim delovnim akcijam. V drugih republikah pa je to vprašanje rešeno še slabše."

Zaključiva najin pogovor na izhodišču rečenega. V kolikšni meri gre jemati vaše poteze, kot bi rekel socialdemokrat Tomšič, v želji po čimprejšnji jati somišljenikov? Bodo vaše zahteve in pobude resnično pripeljele do parlamenta in dejstva, da bo (tudi) zunanja politika postala predmet (resničnega) odločanja naroda samega?

"Odgovoriti je možno samo v kontekstu reformiranja ostalih področij. O naši zunanji politiki se ne bo odkrito razpravljalo vse dotlej, dokler ne bo temu tako tudi pri vseh ostalih interesih naroda. Hočem reči, da, ko bodo lahko ljudje na podlagi posameznih programov, ki bodo nujno vključevali tudi zunanjo politiko, na svobodnih in neposrednih volitvah izbrani v predstavniška telesa, vidim zadevo optimistično, sicer ne."

EVROPSKA DEKLARACIJA

1. Mladinska organizacija je neposredno odgovorna za uresničevanje interesov mladih ljudi in pobud civilne družbe. Svojo legitimnost črpa iz mladinske in širše demokratične javnosti.
2. Člani mladinske organizacije smo tudi državljani Evrope. Razglašamo svojo pravico do gospodarskega razcveta, blaginje in demokracije.
3. Utrjeni smo od gospodarske krize, ideoloških vojn in mednacionalnih spopadov, ki pretresajo našo državo. Obsojamo zunanjo politiko, ki nas je izolirala od našega kulturno zgodovinskega, gospodarskega in političnega okolja. Namesto križarskih vojn proti »notranjim sovražnikom« sročamo projekt integracije v Evropo.
4. Pretekla Evropa, Evropa Jalte, hladnih in vročih vojn in železne zavese, nas ne zanima več. Naša Evropa bo gospodarsko uspešna, politično in kulturno pluralistična. Njene vrednote bodo svoboda, človekove pravice, pluralizem in demokracija.

vrhov do akcije "drugače mislečih". Je mogoče, kljub dejstvu, da gre za dve povsem drugačni področji, vleči paralele na liniji, ki se ji reče molk oblastnih struktur. Gre za neznanje, premišljeno potezo ali se na stranjska vrata dopušča vstop resničnemu pluralizmu?

"Zame osebno pomeni dejstvo, da ni tako imenovanih reakcij, pozitivnih znakov. To pomeni, da je tudi politični prostor postal tolerantnejši, ne skače se na vsako pobudo na nož ali pa z velikim navdušenjem, marveč se pusti političnim subjektom, da delajo vsaj svojo politiko. Verjamem, da ta stvar niti ni problematična, živi naprej svojo pot, v veliki zaslugi tudi po večji odprtosti medijev."

Verjetno je bilo še nedavno tega moč trditi, da se "navaden državljani" ni kaj pridil brigal za našo zunanjo politiko, danes pa opažamo, tudi v rubrikah, ki jih imajo časopisi namenjene bralcem, da temu ni več tako. Ena od tem, ki prihaja vedno bolj v ospredje, je tudi v skrivnosti zaviti izvoz orožja oziroma nasploh naše trgovanje z vojaško industrijo?

"Z neke oblastne pozicije, ki se ukvarja z izvozom orožja, ki zato seveda dobro ve in podpira, bi rekel, da so ti državljani resnično naivni, da se zaradi tega sploh vznemirjajo. Ravno to je zaskrbljujoče, ta cinična pozicija oblasti, ki ji v praksi kaj dosti ne moremo. Ne moremo je pripraviti do tega, da bi se bila ona, sama oblast, pripravljena vznemirjati, ker nam ni vse, da Jugoslavija izvaža orožje. Tu spet trčimo na problem neodločanja v parlamentu."

svetu. Smo resnično tako ugledna dežela ali pa gre zgolj za pravilice naivnemu ljudstvu, ki pač vzame v zakup vse, kar mu spregovorijo v Beogradu?

"Po mojem resnem mišljenju ugled Jugoslavije obstaja samo še v glavah tistih, ki z njim upravičujejo svoje vztrajanje na oblasti. Se pravi, da tega ugleda že zdavnaj ni več, so določene simpatije do naše države iz različnih vzgibov, naprimer lepa pokrajina ali lepe ideje, ki jih je ta dežela producirala v preteklosti, sicer pa nekega ugleda v političnem, finančnem, ekonomskem in moralnem smislu Jugoslavija v svetu nima več. Tudi to je dober razlog, zakaj je tako nujno prevrednotenje njene zunanje politike, ki konec koncev določa njen image v svetu."

O gibanju neuvrščenih so nam predvsem v solah na veliko polnili ušesa kot gibanju, ki zasluzi vso dobroto in pozornost, vedno bolj pa ugotavljamo, da gre za gibanje, ki danes doživlja stalne konflikte in poraze. Ker si v tem gibanju lasti eno najzaslužnejših ptez tudi Jugoslavija, ki bo skozi osebo (slovenskega) predsednika predsedstva SFRJ za določeno dobo tudi voditeljica tega gibanja, me zanima tvoje mišljenje na tezo, da je pravzaprav to gibanje zgodovin-

kar je zanesljivo danes še hudo bogokletna misel?

"Gibanje se je samo logično izteklo, samo da tega še ni opazilo. Sedaj prihaja do teh paradoksov - predlogi z naše strani -, da bi vabili na srečanja neuvrščenih tudi države, ki niso članice. Enostavno prihajamo do situacije, ko se nekako vzpostavlja druga generalna skupščina Združenih narodov, kar po mojem sploh ne potrebujemo. Mi imamo OZN v New Yorku, kjer so več ali manj prisotne vse države sveta in se lahko o vsem pogovarjajo tam. V tem kontekstu, če se zdravorazumsko kmečko vprašamo, kaj bi bilo na tem svetu slabše, če neuvrščeni ne bi bilo, kar je seveda tudi zelo bogokletna ugotovitev, bi lahko verjetno pristočno ugotovili, da verjetno ne bi bilo nič bistveno slabše."

Leto 1992 jemljejo mnogi kot pričetek novega štetja, če hočeš biti namreč kakorkoli aktualen, moraš namreč vsaj misel nameniti tej zgodovinski prelomnici. Kaj bo takrat po tvojem glasu na vašo "Evropsko deklaracijo" to pomenilo za našo državo? Bomo postali člani Združenih držav Evrope ali zgolj stopnica poleg (pod) Romunije in Albanije?

"Na takšen način, kot se dela sedaj, je lahko leta 1992 in Evro-

P U S T O V A N J A

Hoteli

Osebjem Kompas hotela Ribno vam v sodelovanju z ekipo iz hotela Vojvodina iz Zrenjanina pripravljamo tradicionalne

**DNEVE VOJVODINSKE KUHINJE
OD 3. DO 13. FEBRUARJA
VSAK DAN OD 18. DO 24. URE**

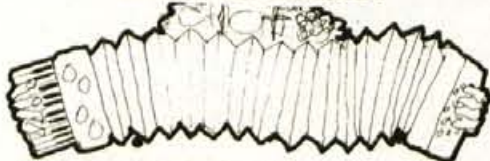
Za prijetno počutje bo poskrbel ansambel PRIJO, za kulinarčne specialitete šef kuhinje STEVO ŠVENDERMAN, za dobro postrežbo šef strežbe NIKOLA GRČIČ.

V soboto, 4. februarja,
vas vabimo na
PUSTNI PLES v dancing baru!

Trgovska in gostinska DO
ŽIVILA Kranj

Želite pustovati v domačem vzdušju ob
zvokih harmonike?

**Na pustno soboto vas vabimo v
Gostišče ob Planšarskem jezeru na
Jezerskem.**
Rezervacije in informacije po tel.: 44-145!

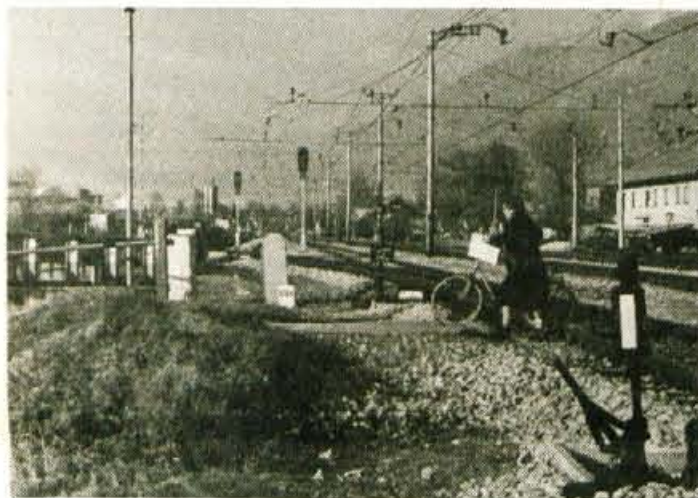
Trgovska in gostinska DO
ŽIVILA Kranj

Na pustno soboto, 4. februarja, vas
vabimo

**NA VESELO PUSTOVANJE V
hotel KAZINO na Jezerskem.**

Zabaval vas bo ansambel BLED.
Najboljše maske bomo nagradili!
Rezervacije in informacije po tel.:
44-007.

Nevaren prehod čez progo - V zvezi s sedanji razpravami o drugem železniškem tiru na Gorenjskem v krajevni skupnosti Lesce opozarjajo, da bi bilo treba rešiti tudi sedanji nevarni prehod čez progo zaradi ukinjenega prehoda pri Žitu Lesce...

KOVINSKO PODJETJE KRANJ
Šuceva ulica 27
64000 KRANJ

Delavski svet DO KOP Kranj na podlagi predhodnega sklepa objavlja prosta dela in naloge

PRIPRAVNIK - za delo v finančno-računovodskem sektorju

Pogoji: končana VII. ali VI stopnja strokovne izobrazbe ekonomske smeri. Delo združujemo za določen čas - za čas pripravništva, to je 12 ali 9 mesecev odvisno od stopnje izobrazbe. Po pripravniški dobi ima delavec možnost združiti delo za nedoločen čas.

Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratek življenjepis naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi tega oglasa na naslov: KOVINSKO PODJETJE KRANJ, Šuceva ulica 27, 64000 Kranj. Kandidati bodo pisno obveščeni v 15 dneh po opravljeni izbiri.

Titov trg 4/b
64220 ŠKOFJA LOKA

SOZD ALPETOUR Škofja Loka TOZD Potniški promet Kranj objavlja na podlagi sklepa komisije za delovna razmerja prosta dela in naloge

GOSPODARJA PARKA

Pogoji: Srednja šola prometne ali strojne smeri in 2 leti delovnih izkušenj ali Poklicna avtomehanska šola in 3 leta delovnih izkušenj. Izpit za voznike motornih vozil B, C in D kategorije. Poskusno delo 3 mesece. Delo se opravlja v izmenah.

Delovno razmerje se sklepa za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Pisne vloge z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev sprejema 8 dni po objavi Kadrovskega sektorja Škofja Loka, Titov trg 4/b. Kandidate bomo o izbiri obvestili v roku 60 dni po izteku prijavnega roka.

**DRUŠTVO NOGOMETNIH SODNIKOV
64240 RADOVLJICA**

Društvo nogometnih sodnikov bo v mesecu februarju organiziralo **TEČAJ ZA NOGOMETNE SODNIKE**.

Kandidati naj pošljejo pisne prijave do 10. 2. 1989 na naslov: Društvo nogometnih sodnikov Radovljica, Gorenjska c. 26, 64240 Radovljica.

TEKSTILINDUS KRANJ

Gorenjesavska c. 12
64001 KRANJ
p. p. 75

Na osnovi sklepa odbora za delovna razmerja objavljamo prosto delo in naloge v **TEHNIČNEM SEKTORJU**

VODENJE TEHNOLOGIJE ZA PREDENJE

Pogoji: diplomirani inženir tekstilne tehnologije ali diplomirani organizator dela
5 let delovnih izkušenj na odgovornih delovnih nalogah s področja predenja
aktivno znanje nemškega ali angleškega jezika
trimesečno poskusno delo.

Kandidati, ki izpolnjujejo navedene pogoje, naj dajo pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v kadrovskega sektorja delovne organizacije najkasneje v 8 dneh po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po opravljeni izbiri.

MERCATOR KMETIJSKO ŽIVILSKI KOMBINAT
GORENJSKE KRANJ, JLA 2

Oglašja prosta dela in naloge

za **TOZD KOMERCIALNI SERVIS KRANJ**

PRODAJALCA za delo v skladišču krmil in prehrabnih izdelkov

Posebni pogoji: 1 leto delovnih izkušenj

TOZD KMETIJSTVO KRANJ

KMETIJSKEGA TEHNIKA, KMETIJCA ali KMETIJSKEGA MEHANIKA za zahtevna kmetijska strojna dela

Posebni pogoj: 6 mesecev delovnih izkušenj v kmetijstvu, lahko pa tudi pripravnik, vozniški izpit za traktor

KMETIJCA ali KMETIJSKEGA MEHANIKA za sadjarsko strojna dela v sadovnjaku Preddvor za določen čas (nadomeščanje delavca v JLA)

Posebni pogoji: 1 leto delovnih izkušenj v kmetijstvu ali sadjarstvu, vozniški izpit za traktor

Za objavljena dela in naloge je določeno 2 mesečno poizkusno delo. Pisne prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Splošno kadrovskega sektorja M-KZKGorenjske Kranj, JLA 2 v 8 dneh po objavi.

HTP Bled, TOZD Grand hotel Toplice

na podlagi sklepa delavskega sveta z dne 5. 12. 1988

razpisuje

odprodajo rabljene kuhinjske opreme, ki se sestoji iz električnih trietažnih peči, električnih štedilnikov, plinskega štedilnika in električnega parnega kotla.

Odprodaja bo v sredo, 15. 2. 1989 od 10. do 14. ure v prostorih vrtnarije Vile Bled

Pri nakupu opreme imajo prednost družbeno pravne osebe, ki morajo predložiti veljavne in zakonite plačilne dokumente, fizične osebe pa so kupnino dolžne poravnati takoj ob nakupu.

Princip prodaje bo videno-kupljeno in kasnejših reklamacij prodajalec ne bo upošteval. Kupci morajo kupljeno opremo odpeljati takoj s svojim prevoznim sredstvom.

JUGOBANKA

EKSPozITURA TRŽIČ
Cesta JLA 2,
telefon: 52-161, 52-162

Poslovni čas:
pon - pet 9. - 12. in 14. - 17.
sobota 8. - 11.

AMATERSKO GLEDALIŠČE
LOŠKI ODER
64220 ŠKOFJA LOKA

Amatersko gledališče »Loški oder« Škofja Loka objavlja prosta dela in naloge:

STROKOVNEGA SODELAVCA - za nedoločen čas

Pogoji za zasedbo del in nalog:

- visoka ali višja izobrazba humanistične usmeritve,
- prednost imajo kandidati z izkušnjami na področju amaterske ali poklicne gledališke dejavnosti s sposobnostmi za organizacijo kulturnih dejavnosti. Nastop dela takoj.

Pisne prijave z dokazili o izobrazbi in opisom svojega dosedanjega delovanja na kulturnem področju je treba poslati v 8 dneh po objavi na naslov LOŠKI ODER Škofja Loka, Spodnji trg 14 - z oznako »za razpisno komisijo«. O izbiri bodo kandidati obveščeni v 15 dneh po izteku objavnega roka.

POCENI CENEJE NAJCENEJE

LONDON
MUNCHEN
TEL AVIV

LARNACA
BARI

061315727

ADRIA

PREVOZNIK PO MERI POTNIKA

MALI OGLASI

tel.: 27-960
cesta JLA 16

APARATI STROJI

Barvni TV Grundig star prodam za 500.000 din. Tel.: 25-782 1194

Prodajni štetilnik in hladilnik, star eno leto. Tel.: 24-363 ali 21-709 1197

Prodajni večjo MLATILNICO. Ogled popoldan. Hlebce 30, Lesce 1202

Ugodno prodajni HIDRIFOR. Tel.: 48-229 1211

Poceni prodajni termoakumulacijsko peč 4,5 kW in 80 l boiler. Tel.: 57-908 1212

Zelo ugodno prodajni črno belo TV, za 15 SM. Tel.: 38-291 1227

Ugodno prodajni malo rbljen, kombiniran, vzdni štetilnik - rostfrei ter boiler za vzidavo. Tel.: 51-754 Lom 24, Tržič 1228

STATVE ZA ROČNO TKANJE skoraj nerabljen, širine 90 cm, z vsemi potrebnimi dodatki ugodno prodajni. Tel.: 35-443 1234

Prodajni malo rabljen TERMOAKUMULACIJSKO PEČ 2 KW, cena 200.000 din. Tel.: 28-043 1236

Prodajni rabljen PRALNI STROJ OBODIN. Habjan, Tavčarjeva 17, Škofja Loka 1237

Prodajni CISTERNO 2200 l Creina in OBRAČALNIK Favorit 220. Kranc, Ljubno 60 1239

Prodajni ČEVLJARSKI STROJ za popravilo obutve s premičnim vodilom. Tel.: 57-748 1243

Prodajni PRALNI STROJ (Gorenje), delno v okvari in POMIVALNI STROJ, malo rabljen. Soklič, Razgledna 9/a, Bled 1254

Poceni prodajni Z 101 lux, letnik 1976, neregistrirano. Štefe, Gosposvetska 17, Kranj 1230

Prodajni Z 750, letnik november 1984. Prednji del karamboliran. Tel.: 65-099 1231

Ugodno prodajni nov JUGO 55 KORAL, star 1 mesec. Tel.: 73-344 1242

Prodajni TAM 110 T 10, letnik 1977, kasonar 4 m 20 cm dolžina, 2,20 m širina. Cen a po dogovoru. Kolarič Alojz, Sp. Besnica 79/b 1248

Prodajni Z 128, star 3 leta. Tel.: 74-084 1252

Prodajni MERCEDES MOTOR 180 D. Soklič, Razgledna 9/a, Bled 1253

Prodajni dobro ohranjeno ŠKODO 105 L, letnik 1982, 30.000 prevoženih km. Tel.: 28-404 1259

ZAPOSLITVE

Zanesljivo DELAVKO v izdelavi elektrone zaposlim. Naslov v oglašnem oddelku. 984

Iščem HONORARNO ZAPOSLITEV. Tel.: 35-345 popoldan 1191

Obrtnik išče večjo ali manjšo skupino za prodajo izredno zanimivega artikla. Tel.: 36-218 1199

Iščem mizarja upokojenca za mizarška dela v Avstriji do 14 dni. Infogornice pri Tavčar Anton, Žirovnica 15 1246

Izdelali smo artikel, nujno potreben za življenje na vasi. Prvi rezultati kažejo izredno veliko zanimanje. Če imate resen odnos do dela pokličite in pogovorili se bomo. Tel.: 46-205 popoldan, 28-938 dopoldan 1249

Sprejemam DELO NA DOM - sestavljanje, lepljenje. Tel.: 49-478 od 12. do 15. ure 1257

Iščem več zastopnikov z lastnim prevozom. Redno izplačilo. Tel.: popoldan 51-839 1258

RAZNO PRODAJ

Prodajni zmrzovalno OMARO 120 l Gorenje in OMARO z vitrino - masivna bukev. Tel.: 27-995 1213

Prodajni blok motorja IMT 533, gradbeno omarico s števcem in globok otroški voziček TRIBUNA. Krt Drago, Ul. 4. oktobra 29, Cerklje 1196

Prodajni nov barvni TV, ekran 37 dm in OPEL REKORD - BERLINA 2.0 S.J, letnik 81. Bobnar, Godešič 122, Škofja Loka, tel.: 633-424 1214

Prodajni HLADILNIK za vgraditev Gorenje in otroški JOGI. Tel.: 36-885 popoldan 1225

Prodajni črno bel TV ekran 30 cm, uvožen kiperbusch, trajnožarečo peč ter kolo na 5 prestav. Kavčič Filip, Dražgoše 13, Železniki 1240

Ugodno prodajni uvožen večji, dvojni RADIOKASETOFON z carinsko deklaracijo in KUPI motor za JAWA ali CZ 350. Ob delavnikih od 6. do 14. ure tel.: 77-291 int. 48 1247

Prodajni kotno KUHINJO in FORD CAPRI. Sovodenj 1, tel.: 69-184 1255

Prodajni dober JOGI. Kličite zvečer tel.: 37-025 1256

PRIREDITVE

GD Mavčiče prireja PUSTOVANJE, ki bo v soboto, 4. 2. 1989, ob 20. uri, z ansambлом TONETA JANČARJA in v nedeljo, 5. 2. 1989, s TRIOM VEHOVEC s pričetkom ob 17. uri. Vstopnine nil Vabijo gasilci!

PUSTOVANJE z ansambлом RŽ prireja ŠD POLET Sv. Duh: v soboto 4. in v torek 7. februarja, ob 20. uri v DVORANI I CANKARJA, najboljša maske čakajo NAGRADE. Pridite - veselo bo! 1226

NOGOMETNI KLUB ŠENČUR vas vabi na vsakoledno MAŠKERADO v soboto 4. 2. 1989 ob 20. uri v DOMU KOKRŠKE ČETE v ŠENČURJU. Za ples bo igrala skupina CALIFORNIA. Predprodaja kart od 2. do 4. februarja od 16. do 18. ure v domu. Najboljše maske bodo NAGRAJENE. VABLJENI! 1245

ŽIVALI

Prodajni kratkodlako JAZBEČARKO, staro 18 mesecev z rodovnikom. Tel.: 39-113 1198

Prodajni težkega PRAŠIČA. Praše 14, Mavčiče 1201

Oddam mladega PSIČKA MEŠANCA - majše pasme. Sp. Gorje 80/b 1207

Prodajni mlado KRAVO Simentalko. Prebačevo 38, Kranj 1220

Prodajni 2 mlada KOZLA, srnaste pasme ter PSA nemškega ovčarja z rodovnikom, star 4 mesece. Kameničič, savska 42, Kranj 1224

Prodajni PRAŠIČA za zakolj. Tel.: 40-167 1235

Prodajni ali zamenja mlado jalovo KRAVO za BREJO. Tel.: 70-045 Kranj, Ljubno 60 1251

Prodajni KRAVO Simentalko v osmem mesecu breje - tretje tele. PETERNELJ, POBREZJE 32 1280

POSESTI

V bližini Kranja najemem prostor (cirka 20 kv m) za mirno obrt. Možnost dovoza. Tel.: 33-828 v večernem času 1221

OBVESTILA

SERVIS! Popravljamo gospodinjinske aparate in električno orodje iz podjetij Iskra in Elma. Huje 19

Čistim vse vrste tapisonov, itisonov, preprog, sedežnih garnitur, stekla ter zaščitne premaze vina, marmorja, IKLINKERJA, ITD. TEL.: (064) 39-508 1182

Sporočamo žalostno vest, da nas je zapustil naš sodelavec v pokoju, iz zavarovanja delovne organizacije

VALENTIN BENEDIČIČ

rojen 1909

Od njega smo se poslovili v soboto, 28. januarja 1989, na pokopališču v Žabnici.

SINDIKALNA ORGANIZACIJA SAVA KRANJ

OSMRTNICA

Umrla nam je naša mama in babica

ANA BOŽIČ

Od nje se bomo poslovili v sredo, 1. februarja 1989, ob 15.30 uri na pokopališču v Šenčurju pri Kranju. Do pogreba leži v mrliški vežici v Šenčurju.

Žalujoci: hčerki Darinka z družino in Jožica ter sinova Jože in Martin

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta in tasta

JUSTINA BEVKA

roj. v Zakojci 12. 9. 1910

se iz srca zahvaljujemo vsem, ki ste ga pospremili na zadnji poti, nam izrekli sožalje in darovali cvetje ali nam kakorkoli pomagali; zahvaljujemo se sorodnikom, sosedom, vaščanom, tov. Marici Kopač, KS in ZB Primskovo, Gasilskemu društvu Primskovo, sodelavcem Iskre Telematike in Iskre Ero. Posebej se zahvaljujemo pevcem iz Strahinja in g. župniku iz Primskovega za lepo opravljen pogrebni obred. Hvala vsem.

VSI NJEGOVI

Gorenje, januar 1989

V SPOMIN

na našega ljubega

BOJANA JARCA

Danes mineva žalostno leto,
odkar zapustil si nas Ti,
Povsod velika je praznina
in v srcih huda bolečina.

Vsem, ki obiskujete, prižigate sveče in poklanjate cvetje na njegov mnogo, mnogo prerani grob — iskrena hvala.

VSI NJEGOVI

Kranj, 31. januarja 1989

ZAHVALA
Ob boleči izgubi naše drage mame, babice, prababice, sestre in tete

FRANČIŠKE BETON

roj. Šilar iz Rupe

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste nam izrekli sožalje, darovali cvetje in jo pospremili na njeni zadnji poti. Posebej se zahvaljujemo za pomoč pri zdravljenju dr. Pegamovi in teti Francki za pomoč ob njeni bolezn. Zahvala g. župniku za opravljen obred in pevcem, ki so ji zapeli ob odprtem grobu.

VSI NJENI

Rupa, 26. januarja 1989

ZAHVALA

Ob boleči izgubi drage mame, stare mame, sestre in tete

DANICE HUMAR

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, sodelavcem, prijateljem in znancem, ki so nam izrekli sožalje in podarili cvetje.

VSI NJENI

Kranj, Nova Gorica, Kal nad Kanalom

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, starega očeta, pradedu, brata in strica

MARTINA ŠKRJANCA

se iskreno zahvaljujemo dr. Štularju za dolgoletno zdravljenje, dr. Pavlinovi in osebju pneumološkega oddelka na Golniku za nesebično pomoč pri zdravljenju, sosedom, sorodnikom, prijateljem, pevcem za zapete žalostinke ter župniku za lepe poslovilne besede in obred. Zahvaljujemo se vsem, ki so kakorkoli pomagali in ga spremili na njegovo zadnjo pot.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob smrti dragega moža, očeta, starega očeta, brata in strica

MARTINA KOZJEKA

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za darovane vence, cvetje in sveče, izkazano pomoč, izraze sožalja in številno spremstvo na njegovi zadnji poti. Zahvala g. župniku za lep pogrebni obred.

VSI NJEGOVI

ZAHVALA

Ob izgubi naše drage mame, stare mame in sestre in tete

ANICE TOMAŽIČ

roj. Fale

se iskreno zahvaljujemo dobrim sosedom, predvsem Strniševim, Šternovim in Petnarjevim ter Kavčičevim za nesebično pomoč, sorodnikom in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se dr. Terčonu in bolniški sestri Metki, ki sta ji v času bolezni lajšala bolečine. Hvala Folklorni skupini s Primskovega ter sodelavcem GPP tozd Števcu za podarjeno cvetje. Zahvaljujemo se župnikoma g. Kovačiču in g. Malovrhu za ganljive besede in opravljen obred. Zahvala velja tudi domačemu pevske-mu zboru. Vsem, ki ste imeli mojo mamo radi iskrena hvala.

Žalujoci: sin Ljubo z družino ter ostalo sorodstvo

Kranj, 24. januarja 1989

kranjski kolaček

PUSTNI KROFI
V KRANJSKEM
KOLAČKUTavčarjeva ulica v Kranju
telefon 21 - 237

GRADBENI MATERIAL

KUPIM suhe smrekove PLOHE od 5 - 10 cm debeline. Babič Janez, Bistrica 7, Duplje, tel.: 70-007 1204

Ugodno prodajni ALUMINIJ PLOČEVINO. Tel.: 69-361 zvečer 1241

STANOVANJA

Prodajni novejšo trosobno stanovanje 74 kvad. m v Bistrici pri Tržiču. Vseljivo avgusta 1989. Tel.: 50-373 ali 51-555, dopoldan 1160

Mlad slovenski par išče najemniško stanovanje na relaciji Radovljica - Lesce - Jesenice. Možna pomoč. Šifra: NUJNO 1205

Oddam sobo samskemu moškemu. Mavčiče 9 1232

VOZILA

Prodajni ZASTAVO 128, letnik 1987. Strniša, Preddvor 134

Ugodno prodajni 126 P, letnik 1979. Luže 55

DIANO karambolirano ali potrebno popravila, kupim. Tel.: 77-317, popoldan 1187

Prodajni Z 101, letnik 1975 december obnovljeno. Fic Leon, Trebija 22, Gorenja vas 1192

Prodajni Z 750 registrirana do konca leta. Kapetanovič Anton, Ul. 1. avgusta 1 1193

Prodajni JUGO 55, november 1985. tel.: 51-499 1195

Prodajni R 4, letnik 1977, karamboliran. Tel.: 42-160 1203

Prodajni odlično ohranjeno Z 101 GTL 55, letnik oktober 1983. Tel.: 57-943 1206

Prodajni leto in pol staro delno poškodovano karoserijo za R 4. Roblek, Bašelj 63, tel.: 45-774 1208

Prodajni karamboliran GS CLUB, letnik 1978. Tel.: 47-377 1209

Prodajni karambolirano Z 101 Comfort. Odar Jože, Vrbnje 19/b, Radovljica 1210

Ugodno prodajni Z 101 GTL 55, letnik 1983. Jurič Ivo, Podlubnik 154, Škofja Loka 1218

Prodajni Z 128, letnik 1986, karambolirana. Informacije po 15. uri na tel.: 78-730 1219

ZASTAVA 126 P, letnik 1980, prodajni. Tel.: 24-780 1222

Prodajni Z 750, letnik 1976. Tel.: 65-273 1229

Prva tekma oldtimerjev v Kranjski gori

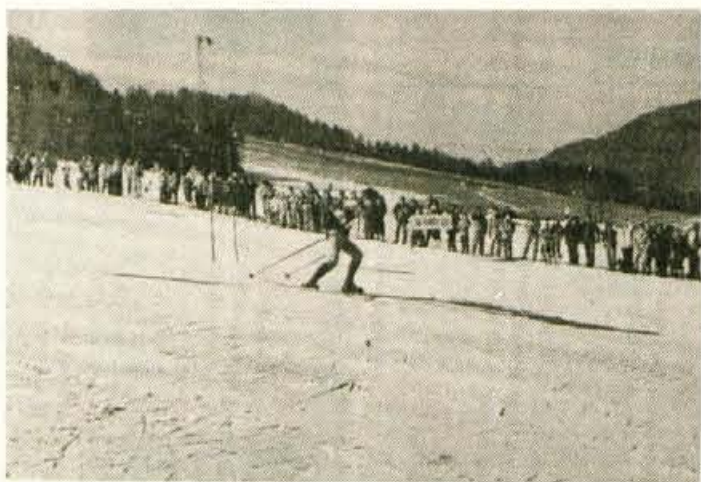
Zabava na starih smučeh

Kranjska gora, 30. januarja - Minulo soboto je bilo za hotelom Larix v Kranjski gori prvo tekmovanje na starih smučeh in v stari smučarski opremi. Tekmovalci so prišli večinoma z Gorenjske in iz Ljubljane. Tekmo si je ogledal tudi Stane Dolanc.

V organizaciji oddaje Zdravo ljubljanske televizije, Turističnega društva Kranjska gora in Žičnic Kranjska gora je bila minulo soboto na smučišču za Larixom v Kranjski gori prav zanimiva tekma: zbrali so se namreč tisti, ki hranijo na domačih podstrešjih in po kletah stare in kar najbolj stare smuči ter vso smučarsko opremo, s katero so premagovali visoke snežne zamete njihovi dedje.

Prva tekma »oldtimerjev« je tako po številu, navdušenih gledalcih in po svojevrstnosti tako uspela, da najbrž ne bo zadnja. Z zanimanjem so jo spremljali tudi številni tuji turisti, ki kljub pomanjkanju snega vztrajajo v Kranjski gori in njeni okolici.

Smučarski oldtimerji so prišli od vsepovsod, a največ z Gorenj-

Teško je bilo zavijati, a bilo je zabavno....

ske in Ljubljane. S starimi, lesenimi smučmi, ki so bile večinoma izdelane okoli leta 1920, s smučarskimi čevlji z vezalkami, v starih pumparicah in s klobuki na glavah so želeli kar najbolj ponazoriti, v kakšni opremi so smučali nekoč. Ko so se spuščali mimo vrat, so le redki znali prikazati tudi nekdanjo tehniko smučanja; z današnjo pa je seveda šlo zelo težko.

Sodelavci oddaje Zdravo so na smučišče pripeljali tudi strokovnjaka za nekdanjo smučarsko opremo, Marjana Jeločnika, ki je ocenjeval smuči in opremo oldtimerjev. Med drugim je dejal, da so se prve smuči pojavile

okoli leta 1880, a tedaj in še veliko let pozneje niso znali niti približno tako smučati kot danes, ko je postalo očitno, da je smučarski šport ne le zaradi tehnike in opreme, temveč tudi zaradi telesnih sposobnosti človeka eden najbolj priljubljenih športov.

V Kranjski gori je bilo ob preletnem sončnem vremenu tokrat navdve zabavno; mladim za poduk, starejšim za spomin na dni, ko so bile smuči in smučarska oprema izdelane doma in ko še slutiti niso mogli, v kakšno vrhunsko tehniko se bo razvila oprema in v kakšno virtuoznost smučarski šport nasploh...

Foto: D. Sedej

V Kranjski gori je bila prva tekma oldtimerjev...

Akciji v Kranju in Trzinu

Dve mladinski tribuni

Vas zanima, kdo so in kaj mislijo novi kandidati za vodstvo OK ZSMS Kranj ali pa imate morda predlog za rešitev prostoračasovne pustote v Trzinu?

Verjetno je še predaleč napovedovati letno sejo konference OK ZSMS Radovljica, zato pa sta toliko bolj aktualni akciji, ki bosta danes, v torek, 31. januarja zvečer.

V Trzinu pripravljajo posebno problemsko konferenco, na kateri želijo odkriti in povsem konkretno spregovoriti o vseh problemih, ki jih imajo mladi trziške občine na področju organiziranja preživljanja prostega časa. Ob tem, da gre za trenutno največji projekt OK ZSMS Trzin, s katerim želijo ne samo opozoriti politične in oblastne

strukture v občini na obstoj problema, pač pa tudi najti povsem realne rešitve, bo verjetno za marsikoga zanimiva razprava, ki se bo ob 18. uri pričela v veliki sejni sobi trziške občine.

Prav tako pa bo verjetno zanimivo tudi v Kranju, kjer občinski mladinci ob 17. uri v Carnium pripravljajo javno predstavitev kandidatov za novo vodstvo OK ZSMS, ki naj bi bilo predvidoma izvoljeno čez mesec dni. Gre za javno razgrnitev programov in osebnih stališč kandidatov, ki so predvideni za opravljanje najodgovornejših funk-

cij v naslednjem mladinskem mandatu.

Obe akciji sta povsem odprti za javnost in kot takšni ne namenjeni zgolj obstoječi (in bodoči) tako profesionalni kot neprofesionalni občinski politični sestavi, glede na vsebino posameznih tribun, bi namreč organizator verjetno želel videti oba prostora napolnjena predvsem s člani tako imenovane baze oziroma tistimi, ki jim ni vseeno, kakšna je možnost preživljanja prostega časa v Trzinu in kakšna bo prihodnja mladinska oblast v Kranju.

V. Bešter

V štipendiranju trg že velja

Tudi družboslovce rabimo

Kranj, 29. januarja - Konec februarja, ko bo natiskan obsežen razpis za vpis v prvi letnik srednjih in visokih šol, po tradiciji nekaj zadnjih let lahko pričakujemo tudi objavo kadrovskih štipendij, ki jih za naslednje šolsko leto namerava podeliti slovensko združeno delo. Že nekdanje je veljalo, zdaj ko denarja vsepovsod manjka, pa postaja še bolj očitno, da so kadrovske štipendije v bistvu trg učencev; štipendije dobivajo predvsem učenci za smeri, kjer je povpraševanje večje od ponudbe.

Ali je vidik ponudba-povpraševanje res oziroma vedno najpametnejši, ko se v nekem podjetju odločajo za razpis štipendij, pa je seveda drugo vprašanje. Vzemimo za primer učence iz gorenjskih družboslovnih šol. Zanje so bile v tem šolskem letu po podatkih, ki so na voljo, dostopne samo tri kadrovske štipendije; na Jesenicah jo je podeljeval Kompas, v Škofji Loki Al-

pina Žiri. Če vemo, da je v štiri-letni generaciji te usmeritve več kot 600 učencev, pomeni, da jih je le pol odstotka lahko zadostilo želji. Da je kadrovska štipendija želja večine solajočih, pa najbrž vemo, saj po eni strani izboljšuje socialni položaj štipendista, po drugi pa mu zagotavlja k... nejšo zaposlitev.

Vprašanje pa je, kakšno uslu-go si gorenjsko združeno delo s

takšnim »varčevanjem« (kadrovska štipendija danes stane za povprečno uspešnega učenca okrog 180 tisočakov na mesec) dela za prihodnost. Družboslovce res ni treba iskati z lučjo, vendar pa je eno zaposliti delavca z nejasnimi sposobnostmi (diploma ne pove vsega) in drugo človeka, ki štiri, šest, osem let živi in faste s svojim podjetjem.

Tudi družboslovce rabimo, mar ne? Ne le v gospodarstvu, tudi ali najbrž še bolj v družbenih dejavnostih, v javnih službah (šolstvo, zdravstvo, kultura, upravni organi). Pred duri so novi razpisi, nove priložnosti za štipenditorje, da sodelujejo pri oblikovanju svojih bodočih sodelavcev. Bodo spet popustili »trgu«?

H. Jelovčan

Posebna družabno-športna prireditev

Športniki zmoremo vse

Kot smo vas obvestili že v novoletni številki Gorenjskega glasa, pripravljamo v letošnjem letu sicer tradicionalno prireditev, na kateri podeljujemo priznanja najboljšim gorenjskim športnikom v minulem letu malo drugače. Skupaj s kranjsko Zvezo telesnokulturnih organizacij smo se namreč odločili, da pripravimo posebno družabno-športno prireditev pod naslovom »Športniki zmoremo vse«, ki bo v petek, 10. februarja, ob 19. uri v večnamenski dvorani Iskre Telematike na Laborah pod generalnim pokroviteljstvom Ljubljanske banke - Temeljne banke Gorenjske. Razen priznanj najboljšemu gorenjskemu športniku, športnici in ekipi v letu 1988 bodo podeljena tudi občinska športna priznanja, ob tem pa bo pripravljen tudi pester zabavni program. Ker je število mest omejeno, obveščamo vse zainteresirane, da svojo rezervacijo čimprej potrdijo na ZTKO Kranj (stavba ob stadionu) ali na telefon 21-176 (Lampret, Farčnik).

V. B.

Planinski izlet na Jošt

Kranj, 31. januarja - Planinska sekcija pri Društvu upokojencev Kranj bo prihodnji teden priredila prvi letošnji planinski izlet. V sredo, 8. februarja, se bodo povzpeli na Jošt nad Kranjem. Zbrali se bodo ob 7.30 na kranjski avtobusni postaji, od koder bodo krenili peš na svojo planinsko pot. Oprema naj bo lahka, planinska. Izlet bosta strokovno vodila Metka Šparovec in Srečo Mesarič.

Tržičani se nimamo kaj pritoževati

Trzin, januarja - Trziška komunala letos praznuje 30-letnico svojega dela. Pokriva široko področje, širše kot drugod, saj njen delokrog niso le vodovodi, kanalizacija, odvažanje smeti in kar sodi sem zraven, temveč ima tudi svojo gradbeno dejavnost. Kam vse posegajo, najlepše pokaže razstava, ki so jo v petek, 27. januarja, odprli v trziškem paviljonu. Tržičani občutijo, da se je v zadnjih dveh, treh letih do-

kaj spremenilo v delu njihove komunale. Na bolje, seveda. Njihovi komunalni delavci so veliko naredili pri čiščeni, centralno smetišče na Hudem je že dokaj urejeno, čeprav še ni dokončano. Resno si prizadevajo, da Tržičanom zagotavljajo dobro pitno vodo, uspešno so se tudi vključili v urejanje mesta in Deteljice v Bistrici. Vsaj občinski možje so s svojo komunalno službo kar zadovoljni. Kaj pa občani?

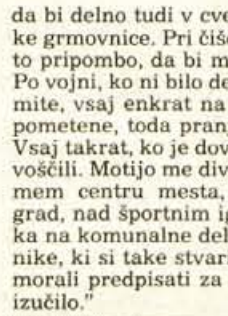
Franci Pungaršek, Brezje pri Trzinu: "Na moji parceli v Brezjah je razbremenilnik vode. Ko je bilo treba popraviti ventil, sem jih poklical in prišli so takoj, nemudoma. Nobenih urgenc ni bilo potrebnih. Tudi kontejner redno odvažajo. Če leže smeti okrog njega, je to le malomarnost posameznikov. Moram reči, da se naši komunalci resnično trudijo, da je Trzin čist in urejen."

Marjan Oman, Zvirče: "Do pred treh let smo vaščani sami morali odvažati smeti na deponijo, zdaj pa jih redno pobirajo delavci komunale. Celo Lom, kjer je včasih šlo vse v Lomšičico, so uredili. Lomljani so postali dokaj disciplinirani, kar se tiče smeti, se pa sem in tja še zgodi, da tisti, ki je vajen metati smeti čez breg, to skrivaj še stori. Je pa tega vse manj."

Etelka Praprotnik, Cankarjeva 1, Trzin: "Ravno včeraj smo v naši krajevni skupnosti obravnavali ekologijo Trziča. Še vedno se dogaja, da posekajo drevo, ne posade pa novega. Moram pa priznati, da so delavci komunale izredno lepo zasadili grmovnice okrog naše stolpnice. Morda ne bi bilo slabo,

Alojzija Hribar, Cvetličarna Iris v Trzinu: "Odvoz smeti je v redu, tudi cvetlična korita po mestu so lepo nasajena, nad preskrbo z vodo se ne moremo pritoževati, le žale bi morali urediti. Saj niso zanemarjene, stare so in kličejo po obnovi. Te bi morale biti zdaj prve na vrsti."

Anton Bečan, Ročevnica 43: "Saj jim človek res nima kaj očitati. Redno odvažajo smeti, tako iz hišnih smetnjakov kot veliki kontejner, vode imamo dovolj in to res dobre vode, iz Žegnanega studenca, tudi ceste so počiščene. Da bi se le ne pokvarili, si želimo, in da bi bili še naprej tako prijazni, kot zdaj. Leta poprej tega ne bi mogel reči. Zdjaj pa čim je tako mraz, da pota poledene, pridejo posoliti. Še klicati jih ni treba, sami pridejo."

D. Dolenc

Med počitnicami ni manjkalo zabave

Kranj, 31. januarja - Počitnice so kar prehitro minile, šolarji so jih to leto spet užili brez snega. Deseterica organizatorjev, ki je snovala letošnji program Vesele počitnice v Kranju, pa sodi, da je bila vrsta počitniških dejavnosti ravno zato tako množično obiskana. Kot pravijo pri občinski konferenci ZSMS in zvezi prijateljev mladine, pa gre največja zasluga vsem tistim, ki so zastoj ali za simbolično vsoto privedli številne za otroke zanimive počitniške dejavnosti.

To so bili Kino Kranj, klub Carnium, Zveza telesnokulturnih organizacij, Zveza kulturnih organizacij, društvo Modrina, Jahalni center Podvin, krajevna skupnost Stražišče, Pionirska knjižnica, Lutkovno gledališče čez cesto, Planinsko društvo ter Gorenjski sejem z vsak dan odprtim drsališčem in Dom JLA, ki je ves čas gostil in pomagal organizirati kopico dejavnosti. Vsem se kranjska mladinska organizacija in zveza prijateljev mladine v imenu šolarjev iskreno zahvaljujeta.

D. Ž.

Novost v srednješolskih zbornicah

"Čini" za učitelje

Kranj, 29. januarja - Nedavno so ravnatelji srednjih šol v Mariboru izračunali, da bi šole po dvigu plač za štiri desetine srednješolski učitelji ujeli povprečje enako zahtevno šolanju delavcev v gospodarstvu. Znano je tudi, da osnovnošolski učitelji v gospodarsko uspešnejših občinah, med katerimi so tudi nekatere gorenjske, s plačami prekašajo republiško dotirane srednješolske...

Neurejen ekonomski položaj učiteljev pa je le eden, resda pomemben, razlog, ki učiteljem povzroča glavobol. Drugi, gotovo še pomembnejši, se dotika njegovega dela samega, zlasti nenehnega spreminjanja prenatrpanih programov, v katerih ni oziroma je zelo malo prostora za učiteljevo (in seveda učencevo) ustvarjalnost. No, programi, kakršni so nastali pred sedmimi, osmimi leti z utopi, čim usmerjenim izobraževanjem, so danes že precej prirojeni po stari obleki in jih še krojijo življenju primerneje.

Predlagane spremembe in dopolnitve zakona o usmerjenem izobraževanju, ki naj bi bile osvojene nekje do začetka naslednjega šolskega leta, med drugim prinašajo različne nazive za srednješolske učitelje. Napredovanje naj bi bilo plod uspešno opravljenih strokovnih izpopolnjevanj in usposabljanj učiteljev ter uspešnega pedagoškega dela. Po vzoru univerzitetnih učiteljev so predvidene tri kategorije srednješolskih učiteljev: učitelj, učitelj mentor in učitelj svetnik.

Ločevanje po nazivih, ki jim bo bržkone sledilo tudi ločevanje po plačilnih razredih, bo dobro z dveh strani. Med učitelji, zlasti bolj ambicioznimi in sposobnimi, bo zavel tekmovalni duh; bolj zavzeto kot doslej se bodo izobraževali ob delu in na ta način učencem dali več znanja. Napredovanje pa bo koristno tudi za njihovo moralo. Zdjaj učitelj nima nobene možnosti napredovanja, razen do ravnatelja, kjer pa so mesta omejena. Prav do upokojitve je njegova poklicna pot zapečatenata: ostaja »samo« učitelj. Možnost doseganja višjege naziva bo zato balzam tudi za njegovo samozavest.

H. Jelovčan

Veliki turnir biljarda Pri Johanci

Veliko število igralcev biljar-da se je v soboto in nedeljo v Britofu pri Kranju, v gostilni Pri Johanci, zbralo na drugem Velikem Union turnirju v ameriškem POOL biljardu. Organizator zdaj že tradicionalnega turnirja Kranja je bila tudi tokrat v sodelovanju s pivovarno Union, gostilna Pri Johanci.

Kar 95 prijavljenih domala iz cele Slovenije, od tega 4 ženske, je pokazalo svoje znanje in spretnosti na velikih mizah ameriškega biljar-da. Potegovali pa so se za bogate nagrade, saj je bil nagradni sklad kar dva in pol milijona dinarjev. Omogočila pa sta ga gostilna Pri Johanci in pivovarna Union.

Do velikega finala sta prišla Filip Didočič iz Komende in najboljši celjski biljardar Robi Andžič. S 3 : 1 je zmagal Filip Didočič, tretje mesto pa je osvojil Anton Čop iz Kamnika.

Številni igralci biljar-da so že povezani v raznih klubih, pred kratkim pa so izdali tudi prvo uradno listo nosilcev turnirjev

biljar-da. Ta pa bo že veljala na tretjem turnirju Kranja, ki bo 3. in 4. marca v gostilni Pri Johanci.

G. Šink

Filip Didočič iz Komende med finalno igro, pred številnimi gledalci, ki so spremljali dvodnevni turnir biljar-da Pri Johanci. — Foto: Gorazd Šink